Газета творчай інтэлігенцыі Беларусі

ЛіМ Літаратура і мастацтва

ISSN 0024-4686

№ 22 (4617) 3 чэрвеня 2011 г.

Спяшайцеся выпісаць ЛіМ на ІІ паўгоддзе!
Для індывідуальных падпісчыкаў:
1 месяц — 11 660 руб.
Падпісны індэкс — 63856
Ведамасная падпіска:
1 месяц — 18 520 руб.
Падпісны індэкс — 638562
Індывідуальная льготная падпіска для настаўнікаў:
1 месяц — 7 150 руб.
Падпісны індэкс — 63815
Льготная падпіска для ўстаноў культуры і адукацыі:
1 месяц — 13 920 руб.
Падпісны індэкс — 63880

Знакі духоўнай велічы

Святлана БЕРАСЦЕНЬ, фота Віктара Кавалёва

У гэтага старажытнага беларускага горада ёсць усё: уласныя гонар і годнасць, самабытная прыгажосць; радавод, багаты на гістарычныя падзеі; рамантычныя мясцовыя легенды і ўнікальныя помнікі. Тут жыве неабыякавы, цягавіты і творчы люд, які трымаецца родных каранёў, шануе слаўную даўніну, захоўвае высокую культуру продкаў — у чалавечых стасунках, у стаўленні да сваёй зямлі, у працы. І тое, што называюць Нясвіж нашай некаранаванай сталіцай, — зусім не метафара, гэта — факт гісторыі. А якая ж сталіца без фестывальных традыцый!

Невыпадкова менавіта тут, у знакавым для ўсёй беларускай зямлі старажытным кутку Міншчыны, убачыў свет першы культурна-асветніцкі праект Нацыянальнага акадэмічнага канцэртнага аркестра Беларусі — пачатак мэтанакіраванага фестывальнага руху, які па ініцыятыве мастацкага кіраўніка калектыву, маэстра Міхаіла Фінберга, ахапіў ужо шэраг невялікіх гарадоў і мястэчак у розных абласцях краіны.

Свята мастацтваў "Музы Нясвіжа", падтрыманае Міністэрствам культуры Беларусі, Мінскім аблвыканкамам ды Нясвіжскім райвыканкамам, прайшло сёлета ўжо шаснаццаты раз. Адпаведна традыцыі, першай на фестывальным абсягу з'явілася Мельпамена. Муза тэатра завітала сюды разам з Таліяй, апякункай самага вясёлага сцэнічнага жанру, бо ў Нясвіжскім цэнтры культуры і адпачынку ладзіўся паказ "Камедыі" паводле твораў Францішка Аляхновіча ды Каятана Марашэўскага. Гэты папулярны спектакль прывезлі на фестываль артысты з Маладзечна і прадставілі як візітоўку свайго калектыву — Мінскага абласнога драматычнага тэатра.

Назаўтра, змяніўшы Талію і Мельпамену, у Нясвіжы панавалі строгая Кліа і эмацыянальная Эўтэрпа, ды і сам Апалон, мабыць, зазірнуў сюды — у святочную і творчую атмасферу, дзе лунаюць узнёслыя інструментальныя мелодыі ды праніклёны харавы спеў, дзе ёсць прастора для гістарычнага абагульнення, для палёту навуковай думкі і для сентыментальных жывапісных фантазій. Так, "Музы Нясвіжа" — гэта не проста чарада канцэртаў і выставак. Праграма кожнага фэсту па сутнасці ўяўляе сабой новы мастацка-асветніцкі праект, які абапіраецца на пэўную навуковую канцэпцыю. Вось і сёлета ў Нясвіжскай цэнтральнай раённай бібліятэцы ладзілася пад кіраўніцтвам доктара мастацтвазнаўства, прафесара Вольгі Дадзіёмавай навукова-практычная канферэнцыя, падтрыманая выданнем зборніка дакладаў. Вядучых айчынных музыколагаў, гісторыкаў, якія даследуюць творчасць кампазітараў Беларусі, нашу культурную спадчыну, паяднала актуальная тэма: "Беларуская музыка ў каардынатах еўрапейскага мастацтва".

Уяўленне пра тое, наколькі арганічна ўваходзіла і ўваходзіць наша старажытная і не такая ўжо даўняя музыка ў культурны кантэкст Еўропы, давалі канцэртныя праграмы, якія суправаджаліся папулярным асветніцкім каментарыем навуковага кіраўніка фестывалю Вольгі Дадзіёмавай. Камерныя калектывы, якія працуюць у складзе Нацыянальнага канцэртнага, прадставілі лепшыя старонкі нашай класічнай музычнай спадчыны ў эксклюзіўных аранжыроўках, зробленых таленавітымі спецыялістамі аркестра. Напрыклад, заслужаны артыст Беларусі Генадзь Забара, саліст-віртуоз, заснавальнік, мастацкі кіраўнік і ўдзельнік Ансамбля кларнетыстаў, робіць усе пералажэнні нотных партытур для сваёй суполкі. Тое ж можна сказаць і пра хормайстра Наталлю Міхайлаву, кіраўніка вакальнага ансамбля. Сапраўдныя інструментальныя палотны для ансамбляў драўляных духавых стварае Генадзь Гедыльтар, а партытуры для Камернага аркестра нясуць на сабе знак высокага прафесіяналізму і тонкага густу высакакласных аранжыроўшчыкаў Андрэя Шпянёва ды Уладзіміра Ткачэнкі.

На здымках: так сёння выглядае замак Радзівілаў; саліруе Алена Навуменка.

(Заканчэнне на стар. 18)

Пункцірам

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр Лукашэнка павіншаваў народную артыстку Беларусі Наталлю Рудневу і народную артыстку Расійскай Федэрацыі Раксану Бабаян з юбілеямі, пажадаў ім творчых поспехаў.

Прэзідэнт Беларусі падпісаў указ аб стварэнні ў Беларусі спецыяльнага турыстычна-рэкрэацыйнага парку "Аўгустоўскі канал". У адпаведнасці з указам на памежных участках Аўгустоўскага канала і ракі Нёман тэрмінам на 20 гадоў усталёўваецца асаблівы прававы рэжым, які будзе садзейнічаць далейшаму ўдасканаленню інфраструктуры канала, прыцягненню іншаземных інвестыцый, павелічэнню турыстычнага патэнцыялу.

Міжнародны фестываль народнай творчасці "Вянок дружбы" пройдзе ў Бабруйску з 30 чэрвеня па 3 ліпеня. У музычным свяце прымуць удзел калектывы мастацкай самадзейнасці больш як з дзесяці краін. У фармаце музычнага форуму пройдуць канцэрты на адкрытых і закрытых пляцоўках, фотавыстаўка ў Бабруйскім краязнаўчым музеі, выстаўка нацыянальных сувеніраў, свята моды і прыгажосці, дзіцячае свята "Дзяцінства — гэта я і ты".

Пабачыла свет унікальнае выданне "Турыстычная мазаіка Беларусі". Кніга з'яўляецца вынікам інавацыйнага праекта, выкананага ў 2006—2008 гадах па заказе Міністэрства спорту і турызму Беларусі спецыялістамі Інстытута мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору НАН Беларусі. У выданні прадстаўлена канцэпцыя развіцця нацыянальнага турызму на аснове 52 лакальных раёнаў комплекснай гісторыка-культурнай спадчыны Беларусі, апісаны абрады і рамёствы ў розных рэгіёнах краіны, расказана пра выдатныя мясціны, якія варта наведаць.

Нацыянальная кінастудыя "Беларусьфільм" выпусціла паўнаметражны хранікальна-дакументальны фільм "Паходня вайны", які апавядае пра князя Вітаўта, што правіў Вялікім Княствам Літоўскім на працягу сарака гадоў. Аўтары стужкі, Уладзімір Мароз і Міхаіл Жданоўскі даказваюць, што пры Вітаўце ВКЛ стала самай магутнай дзяржавай у Цэнтральнай і Усходняй Еўропе.

Дні культуры Венесуэлы прайшлі ў Оршы. На свяце прысутнічаў Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Венесуэлы ў Беларусі Амерыка Дыяс Нуньес і першы сакратар пасольства Херарда Эстрада Марцінэс. Была адкрыта выстаўка партрэтаў выдатных дзеячаў вызваленчага руху ў Венесуэле, выступалі венесуэльскі музычны калектыў "Алі Прымера" і група фальклорнага танца "Галанда Марэна". Дэманстраваліся мастацкія фільмы на іспанскай мове.

Падрыхтавала Ірына АЛЯКСАНДРАВА

У Саюзе пісьменнікаў Беларусі

Людміла КЕБІЧ

Вясновы ўраджай

Пісьменнікі Гродзенскага абласнога аддзялення рэалізуюць новыя творчыя ініцыятывы, прымаюць актыўны ўдзел у грамадскім жыцці. Апошнім часам выдадзена дзесяць кніг, праведзена шмат выступленняў сярод насельніцтва, адбыліся прэзентацыі новых твораў і творчыя вечарыны васьмі членаў саюза. Паралельна з гэтымі кірункамі запачаткаваны і новыя справы.

Заўважна мяняюцца пісьменніцкія арыенціры ў літаратуры, разуменне значнасці сваёй асобы і яе месца. Пра гэта сведчаць, у першую чаргу, кнігі, якія з'явіліся ў апошні час і ў якіх не ўяўна праступаюць прыкметы рэгіянальнасці. Відома, паэты заўсёды шмат вершаў прысвячалі сваёй малой радзіме, апісваючы яе прыроду, апавядаючы пра з'явы, прысвячаючы мясцовым знакамітасцям мінулага і сучаснасці свае ўзнёслыя радкі. У гродзенскай сучаснай прозе такога амаль не было. Проза літаратурная, як і проза жыццёвая, былі агульначалавечымі, аўтары аповесцей і раманаў шукалі тэмы і герояў для сваіх твораў далёка за межамі Прынёмання. Сёння амаль кожны ўпэўнены, што стварэнне менавіта рэгіянальнай літаратуры з усімі яе асаблівасцямі, традыцыямі, адметнасцямі — гэта і ёсць найгалоўнейшая задача пісьменніка-правінцыяла ў самым добрым значэнні гэтага слова.

Пётр Сямінскі выдаў раман "Шчасце заўжды наперадзе", у якім вельмі моцна выступаюць рысы рэгіянальнасці. Па-першае, дзеянне твора адбываецца ў Гродне, або ў старым маёнтку былога графа з распаўсюджаным на Гродзеншчыне прозвішчам Эйсмант. Па-другое, апісана шмат мясцін, вуліц, дамоў, кавярняў, па якіх чытач пазнае менавіта свае прынёманскія мясціны, свой абласны цэнтр. Мова, на якой размаўляюць героі рамана, — не звыклая, паўсядзённая, а крыху напышлівая, пакручастая — мова, на якой некалі размаўлялі ў паўсядзённым жыцці. І гэта выклікае настальгію па былой прыгажосці адносін паміж людзьмі праз слова, успрымаецца як мара аўтара.

У гродзенскіх пісьменнікаў склаліся цесныя творчыя стасункі з многімі установамі і прадпрыемствамі вобласці, таму шмат якія мерапрыемствы сталі традыцыйнымі. Так, напрыклад, ізноў у маі мы наведалі Гродзенскі доміінтэрнат для інвалідаў. Многія яго насельнікі знаёмыя нам здаўна. Прыемна, што ўсе яны вельмі рады сустрэчам з пісьменнікамі. Заўсёды чакаюць іх з маленькімі сюрпрызамі. На гэты раз падлеткі-інваліды вывучылі на памяць і прачыталі паэтам вершы на беларускай мове. Нядаўна прыняты ў Саюз пісьменнікаў, сам інвалід па зроку, Віталь Радзівонаў прэзентаваў у інтэрнаце сваю новую кнігу афарызмаў пра каханне і шчасце "Вялікая — пяшчотная".

Традыцыйнымі сталі стасункі з Гродзенскім домаммузеем Максіма Багдановіча, з дня адкрыцця якога 16 мая споўнілася 25 гадоў. Пісьменнікі Гродна падаравалі музею бібліятэчку сваіх новых кніг.

І яшчэ адна радасная навіна. Гродзенскі аблвыканкам прыняў рашэнне аб правядзенні абласнога літаратурнага конкурсу імя Цёткі (Алаізы Пашкевіч). З адпаведнай просьбай звярнуліся да яго пісьменнікі Гродзеншчыны. Гэта будзе конкурс рукапісаў, пераможцы якога змогуць выдаць за належную прэмію кнігі.

Імпрэзы

Ірына МАСЛЯНІЦЫНА, фота Кастуся Дробава

Адзначаны геніяльнасцю так ярка, нібыта яшчэ ў калысцы быў пацалаваны Богам, прыгожы, як славянскі дух вясны Лель, паэт Максім Багдановіч пайшоў у нябыт, пражыўшы да крыўднага мала — усяго 25 гадоў. Але нават дзень яго сыходу быў светлым, веснавым — 25 мая. У Мінску ўжо стала добрай традыцыяй штогод у маі адзначаць Дзень памяці класіка беларускай літаратуры.

Кветкі для Багдановіча

Дзень памяці адкрыла літаратурна-музычная імпрэза, старанна падрыхтаваная супрацоўнікамі Літаратурнага музея М. Багдановіча, падчас якой удзельнікі ўскладалі кветкі да помніка Максіму. Прыйшлі з букецікамі мінскія школьнікі, спыніліся ля бронзавага Багдановіча стройныя шэрагі сувораўцаў, запоўніла прастору ля пастамента творчая інтэлігенцыя. Першым усклаў ружы міністр культуры Рэспублікі Беларусь Павел Латушка. Міністр прачытаў на памяць "Зорку Венеру".

— Я невыпадкова абраў гэты верш, — патлумачыў ён. — Калісьці, у дзясятым класе, праспяваўшы раманс "Зорка Венера", я атрымаў "пяцёрку" ад школьнага настаўніка. Верш гэты я чытаў сваёй каханай, калі з ёю пазнаёміўся. А пазней — калі мы з ёю развіталіся. Ён прайшоў праз усё маё жыццё.

Павел Латушка паведаміў прысутным, якія акцыі і мерапрыемствы плануе Міністэрства культуры да юбілею Багдановіча, што маецца быць адзначаны ў снежні гэтага года, дадаўшы, між іншым: "Але важна нам узгадваць паэта не толькі з нагоды юбілею, а і заўжды. Ён варты, каб мы яго шанавалі".

Лірычную нотку, узятую міністрам, падмацаваў чытаннем славутай "Пагоні" намеснік старшыні Рэспубліканскага грамадскага савета па культуры і мастацтве пры Савеце Міністраў Беларусі, пісьменнік Анатоль Бутэвіч. Сваёй прамовай ён заклікаў усіх вучыцца любові да радзімы ў Багдановіча. "Жывучы ў Расіі, ён не чуў беларускага гоману, быў пазбаўлены беларускага асяроддзя. Але ў яго была натуральная прага да беларускай мовы. Ён ведаў: яна не можа быць кепскай, яна не можа быць нябожай, бо яна — матчына".

Уласны верш, прысвечаны Максіму Багдановічу, натхнёна чытаў старшыня Мінскай гарадской арганізацыі Саюза пісьменнікаў Беларусі Міхась Пазнякоў. "Пра што думаецца ля гэтага помніка? — пытаўся дырэктар радыёстанцыі "Беларусь" паэт Навум Гальпяровіч у прысутных і сам жа адказваў на гэтае пытанне. — Думаецца пра Беларусь і пра тое, што ў існаванні радыёстанцыі, якая на сямі мовах расказвае пра нашу краіну, ёсць і яго заслуга. Багдановіч даў нам галоўнае — гонар за радзіму". "Каб не было такіх, як Багдановіч, магчыма, не было б і Беларусі", — прадоўжыў гэтыя развагі мастак Эдуард Агуновіч. Нямала добрых цёплых слоў у адрас паэта было сказана іншымі выступоўцамі, сярод якіх былі старшыня фонду культуры Уладзімір Гілеп, паэты Міхась Башлакоў і Васіль Жуковіч ды іншыя выступоўцы.

Пасля імпрэзы ля помніка ў Саборы святых Пятра і Паўла адбылася памінальная служба па паэце і, урэшце, вечарына "Вандроўка ў краіну светлага суму" — сумесны праект музея Багдановіча і калектыву Беларускай дзяржаўнай філармоніі — трыа "Вытокі".

На здымку: выступаюць Алеся Сівохіна і Наталля Кухарава.

Шаноўныя чытачы! Газету «Літаратура і мастацтва» можна набыць у наступных кіёсках і крамах:

кіёск № 1 (пр. Незалежнасці, 38),
кіёск № 13 (вул. Леніна, 18),
кіёск № 20 (вул. Багдановіча, станцыя метро "Няміга"),
кіёск № 52 (вул. Старажоўская, 8),
кіёск № 99 (Прывакзальная плошча, прыгарадныя касы),
кіёск № 110 (вул. Пуліхава, 3),
кіёск № 114 (вул. Кальварыйская, 3),
кіёск № 131 (вул.Сурганава, 17),
кіёск № 150 (пр. Незалежнасці, 48),
кіёск № 166 (пр. Незалежнасці, прыпынак транспарту "Станцыя метро "Усход"),
кіёск № 198 (пр. Партызанскі, 26),
кіёск № 229 (пас. Сокал),
кіёск № 263 (першы паверх чыгуначнага вакзала),
кіёск № 297 (вул. Маякоўскага, 16),
кіёск № 317 (падземны пераход чыгуначнага вакзала),
кіёск № 323 (падземны пераход чыгуначнага вакзала),
кіёск № 342 (станцыя метро "Спартыўная"),
кіёск № 345 (пр. Пераможцаў, 45),
кіёск № 353 (гандлёвы цэнтр "Сталіца"),
крама № 2 (пр. Незалежнасці, 44),
крама № 3 (пр. Незалежнасці, 74),
крама № 4 (вул. Леніна, 2),
крама № 7 (вул. Я. Коласа, 67),
крама № 14 (вул. К. Маркса, 6),
крама № 15 (вул. М. Танка, 16),
крама № 16 (вул. В. Харужай, 24/2),
крама № 18 (пл. Перамогі, падземны пераход),
крама № 19 (пр. Пераможцаў, 51/1),
крама № 21 (станцыя метро "Пушкінская"),
крама № 27 (вул. Валадарскага, 16).

Але ўсім, хто хоча абавязкова патрымаць у руках свежы нумар газеты і не "паляваць" за ім па крамах, мы раім падпісацца на газету "Літаратура і мастацтва".

Увага!

14 чэрвеня з 10 да 11 гадзін адбудзецца "прамая лінія" з дырэктарам ААТ "Белкніга" Аляксандрам Аляксандравічам ВАШКЕВІЧАМ. На пытанні ён адкажа па тэлефоне 284-66-73. Папярэдне задавайце пытанні па тэлефоне 284-66-71 альбо пішыце на электронны адрас газеты: ***lim_new@mail.ru***

Літабсягі

Вожыкаўцы ў Дзяржынску

Вольга КАЧАНОВІЧ

У гімназіі № 1 г. Дзяржынска прайшлі мерапрыемствы, прысвечаныя 115-й гадавіне класіка беларускай літаратуры Кандрата Крапівы. Імя гэтае не чужое дзяржынскім гімназістам, бо ў 1912—1913 гадах будучы патрыярх сатыры і гумару навучаўся ў койданаўскім гарадскім вучылішчы, пераемніцай якога і з'яўляецца гімназія № 1 — школа з багатай стогадовай гісторыяй.

Святкавалі юбілей разам з рэдакцыяй часопіса "Вожык". У госці да школьнікаў прыехалі галоўны рэдактар Юлія Зарэцкая, паэт Павел Саковіч і мастак Аляксандр Каршакевіч.

Пралог свята — "У Койданава — за кнігай, або Адна старонка з біяграфіі Кандрата Крапівы" — пазнаёміў прысутных з тым, як жылося Кандрату Атраховічу ў Койданаве, як ён вучыўся, чым захапляўся, хто з настаўнікаў аказаў уплыў на яго станаўленне як літаратурнага дзеяча, на яго выбар жыццёвага шляху.

Адукацыя, атрыманая ў койданаўскім гарадскім вучылішчы, дазволіла юнаку паспяхова здаць экстэрнам экзамены на званне народнага настаўніка.

На свяце гімназісты чыталі творы знакамітага выпускніка дзяржынскай школы. Яго памяці прысвяцілі аўтарскую песню "Белы бусел" сёстры Ганна і Марыя Клімовіч.

Галоўны рэдактар "Вожыка" Юлія Зарэцкая распавяла пра гісторыю выдання, для якога гэты год — таксама юбілейны: "Вожыку" споўнілася 70 гадоў. Першым яго рэдактарам быў Кандрат Крапіва. Матэрыялы пра пісьменніка да яго юбілею змешчаны ў апошнім нумары альманаха "Вожык", які супрацоўнікі рэдакцыі падаравалі гімназічнай бібліятэцы разам з іншымі выданнямі — кнігамі Паўла Саковіча, паэмай "Тарас на Парнасе", выдадзенай на трох мовах: беларускай, рускай і ўкраінскай.

З цікавасцю слухалі вучні шчырыя лірычныя радкі Паўла Саковіча, яго гумарэскі, вершы для дзяцей і літаратурныя пародыі. Паэт — таксама юбіляр: ён нарадзіўся літаральна на месяц раней, чым сам часопіс.

Мастак Аляксандр Каршакевіч правёў майстар-клас для дзяцей, якія маюць здольнасці да малявання.

Напрыканцы сустрэчы нарадзіўся калектыўна складзены экспромт — акраверш, у якім ад імя Кандрата Крапівы апавядаецца пра койданаўскі перыяд з яго жыцця.

На здымку: перад гімназістамі выступае галоўны рэдактар альманаха "Вожык" Юлія Зарэцкая, а ў мастацкага рэдактара Аляксандра Каршакевіча нараджаецца сяброўскі шарж.

Артлінія

Любоў і лёс

Святлана БЕРАСЦЕНЬ, фота аўтара

У Наталлі Рудневай — сапраўднага майстра музычна-сцэнічнага мастацтва, салісткі Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета Беларусі — юбілей. Першымі павіншавалі яе з прыгожай датай супрацоўнікі Дзяржаўнага музея гісторыі тэатральнай і музычнай культуры Беларусі ды наведвальнікі выстаўкі "Жыццё — тэатр", адкрытай тут да 60-годдзя спявачкі.

Экспазіцыя ўключае афішы і праграмкі спектакляў, сцэнічныя касцюмы і асабістыя рэчы артысткі, узнагароды, фотаздымкі з калекцыі музея і з асабістага архіва Н. Рудневай, якія складаюцца ў дакументальна-вобразны аповед пра творчы шлях беларускай опернай зоркі. Сама ж яна ў дзень адкрыцця выстаўкі была гераіняй юбілейнай імпрэзы, напоўненай віншаваннямі, успамінамі, размовамі пра мастацтва.

Скончыўшы музычнае вучылішча ў родным горадзе Куйбышаве, яна па размеркаванні прыехала працаваць у Мінск. Любоў да спеваў прывяла Н. Рудневу, маладую артыстку хору Вялікага акадэмічнага тэатра оперы і балета БССР, у Беларускую дзяржаўную кансерваторыю (клас К. Драздовай). І ў 1981-м яе чарадзейнае мецца-сапрана ўзбагаціла палітру галасоў нашых оперных салістаў. За тры дзесяцігоддзі служэння музыцы і сцэне Н. Руднева раскрылася як разнапланавая спявачка і актрыса. Амнерыс, Эбалі, Ульрыка, Сантуцца, Разіна... Такія ролі падуладныя толькі майстрам! Яна пераўвасаблялася ў вобразы фатальнай Маддалены з аднайменнай оперы С. Пракоф'ева, апантанай каханнем і вольналюбівай Кармэн (партыя галоўнай гераіні папулярнай оперы Ж. Бізэ ў рэпертуары мецца-сапрана — шчаслівая рэдкасць!), тэмпераментнай Канчакоўны з "Князя Ігара" А. Барадзіна, наравістай і помслівай Любкі з "Сівой легенды" Д. Смольскага, салодкагалосага Леля са "Снягурачкі" М. Рымскага-Корсакава. Помніцца, як у Клубе сяброў оперы, на сцэне колішняга сталічнага Дома мастацтваў, артыстка самааддана ўваходзіла ў ролю італьянкі Джуліі — гераіні "Альпійскай балады", камернай оперы В. Губарэнкі паводле аповесці Васіля Быкава...

Падчас сустрэчы з Н. Рудневай у музеі адбыўся канцэрт яе вучняў — студэнтак Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі. Некалькі твораў выканала Наталля Аляксандраўна. Быў і сюрпрыз ад вучняў: аб'яднаўшыся ў вакальны секстэт, яны праспявалі "Хабанеру" Кармэн з арыгінальным тэкстам, прысвечаным шчасліваму творчаму лёсу свайго педагога.

Бенефіс артысткі адбудзецца ў НАВТ оперы і балета Беларусі 7 чэрвеня.

На здымку: народная артыстка Беларусі Наталля Руднева.

Повязі

Сэрца, якое належыць Беларусі

У публічнай бібліятэцы № 5 г. Мінска адбылася прэзентацыя новай кнігі Іны Санінай "... і аблокаў свячэнне". Кандыдат архітэктуры, член міжнароднага ПЭН-клуба і рускіх літаратурных клубаў Лос-Анджэлеса і Нью-Ёрка і, чым асабліва ганарыцца, — член Саюза пісьменнікаў Беларусі.

Вольга ПАЎЛЮЧЭНКА

Іна Саніна (Маіна Арцішэўская-Ерусалімчык) нарадзілася ў Беларусі ў 1933 годзе. Яе дзяцінства прайшло ў пасёлку Высокае Віцебскай вобласці, дзе маці працавала фельчарам. Пасля вайны адразу пайшла ў трэці клас, выдатна скончыла вясковую сямігодку і паспяхова паступіла ў сталічны архітэктурна-будаўнічы тэхнікум. Шчодра адораная талентамі дзяўчынка малявала, спявала і марыла пра мастацтва. Уладальніца лірычнага сапрана, у 26 гадоў магла трапіць у кансерваторыю, але паміж перспектывай у 30 гадоў пачынаць кар'еру опернай спявачкі з галасам, які "рана вяне", і сямейным жыццём выбрала апошняе.

У 1979-м яна трапляе ў Злучаныя Штаты Амерыкі. Працуе рабочым-чарцёжнікам — дапамагае чыёйсьці фантазіі стаць падрабязна распрацаванай канструкцыяй будынка. І спрабуе сябе ў новай якасці — у 1984 годзе выходзіць у свет яе першая кніжка "Кветкі часу". У 2007 годзе грамадзянка ЗША, на рахунку якой ужо зборнікі "Сэнс" (Мінск, 1995), "Крыніцы" (2002, Лос-Анджэлес), "Лістапад" (2006, Лос-Анджэлес), уступае ў СПБ.

У прадмове да пятай кнігі пра аўтарскую пазнавальнасць яна разважае: "Паэт, колькі б ён ні напісаў за сваё жыццё вершаў, піша адну вялікую паэму; кампазітар — бясконцую сімфонію; мастак — адлюстроўвае свет згодна з уласным бачаннем гэтага свету. Таму многіх аўтараў лёгка пазнаць па асобных фрагментах..." Гэта справядліва і ў дачыненні да яе творчасці: яе вершы, ілюстраваныя ўласнымі малюнкамі — краявіды Беларусі, дзе прайшло дзяцінства, і разважанні мудрага чалавека, які ўмее цаніць простыя радасці жыцця — святло сонца з-за аблокаў, цішыню, цеплыню сямейных і сяброўскіх адносін...

На сустрэчу ў Мінск Іна Саніна прывезла і зборнік "Залатая кніга", дзе сярод твораў пераможцаў Міжнароднага паэтычнага турніру ў Дзюсельдорфе, які праходзіў з 2001 па 2010 гады, ёсць і яе вершы. Літаратурны плён паэтэсы адзначаны Граматай Саюза пісьменнікаў Беларусі, уручанай старшынёй Мінскага аддзялення СПБ Міхасём Пазняковым. На прэзентацыі выступілі паэт Анатоль Аўруцін, доктар архітэктуры Ірына Іода, сябры і прыхільнікі творчасці Іны Санінай.

З-пад пяра

Літаратурна-музычнае аб'яднанне "Акорд" з'явілася ў снежні 2008 года. Назва яго з французскай мовы перакладаецца як "згода". На пасяджэннях, што адбываюцца раз на месяц у дзіцячай бібліятэцы № 2, акордаўцы чытаюць і слухаюць вершы. Тут выступаюць барды В. Віткін, А. Іўліеў, Н. Мальгіна, літаратары — члены Саюза пісьменнікаў Юрась Нераток, Лізавета Палеес, Соф'я Макарэвіч, паэты-песеннікі Мікалай Палякоў, Зміцер Ермаловіч-Дашчынскі. На пасяджэннях з'яўляюцца і такія госці, як кампазітар Рыгор Сурус, пісьменнікі Анатоль Аўруцін і Сяргей Трахімёнак.

Анастасія ГРЫШЧУК

Больш як 30 тыбецкіх ікон (танка) было прадстаўлена на выстаўцы "Прастора, напоўненая сэнсам" у Гомельскім палацы Румянцавых і Паскевічаў. Танка прывезлі з Бранска, дзе яны захоўваюцца ў фондах мясцовага краязнаўчага музея. Дапоўнілі экспазіцыю цікавай выстаўкі рэчы, якія расказваюць пра традыцыі будыйскай культуры — іх прадставіў прыватны калекцыянер, гомельскі фотажурналіст і вандроўнік Юрый Бірукоў. Тыбецкія іконы, на якіх намаляваны персанажы будысцкага пантэона, напоўнены сімволікай, філасофіяй высокай духоўнасці, развагамі пра сэнс жыцця чалавека.

Аляксей ГАРБУНОЎ

"Па галоўнай вуліцы з аркестрам" прайшлі ўдзельнікі XX абласнога свята-конкурсу духавой музыкі "Фанфара-2011" у Лунінцы. Мерапрыемства пачалося маршам-парадам духавых аркестраў. На стадыёне "Палессе" адбылося ўрачыстае адкрыццё свята. Затым у гарадскім Доме культуры прайшоў конкурс дзіцячых духавых аркестраў. Плошча Леніна вечарам чакала жадаючых на канцэрт Брэсцкага гарадскога аркестра духавой і эстраднай музыкі, пасля якога адбылася вечарына "Святочны вернісаж" з удзелам майстроў ігры на духавых інструментах. Музыка гучала і ў Палацы культуры прадпрыемства "Граніт", Дварэцкім, Дзятлавіцкім, Палескім сельскіх дамах культуры. Другі дзень быў адзначаны конкурсам духавых аркестраў і дзіцячым святам "Музычны зігзаг".

Таццяна КАНАПАЦКАЯ

У Беларусі праходзяць мерапрыемствы ў межах Дзён культуры Швецыі. Распачаліся яны канцэртам фолк-музычнага гурта "Hedningarna" і адкрыццём выстаўкі карыкатуры "Сам-насам з кліматам". Мінскую публіку зацікавіў беларуска-шведскі праект "Чара". Рок-музыкант Зміцер Вайцюшкевіч, якога шведскі пасол Стэфан Эрыксан, у прыватнасці, назваў "смелым чалавекам і ў жыцці, і ў творчасці", прапанаваў музыку, напісаную ім да вершаў шведскіх паэтаў Катарыны Фростэнсан, Крыстофера Леандуэна, Кенэта Клемэтса і Барбру Ліндгрэн, перакладзеных на беларускую мову. Аматары літаратуры атрымалі магчымасць не толькі пазнаёміцца з творчасцю шведскіх аўтараў, але і ўжывую сустрэцца з імі. На філфаку БДУ перад студэнтамі і выкладчыкамі выступалі Катарына Фростэнсан, Улу Лашму і Ульф Старк. Былі яшчэ сустрэчы ў Пінску і Брэсце.

Ірына МАСЛЯНІЦЫНА

Саюз пісьменнікаў Беларусі глыбока смуткуе ў сувязі са смерцю паэтэсы, члена Саюза пісьменнікаў Беларусі Ніны Іванаўны РАДЗІВОНЧЫК і выказвае шчырыя спачуванні родным і блізкім.

Мінскае гарадское аддзяленне Саюза пісьменнікаў Беларусі смуткуе ў сувязі са смерцю паэтэсы РАДЗІВОНЧЫК Ніны Іванаўны і выказвае спачуванні родным і блізкім, а таксама прыхільнікам яе творчасці.

Усе мы — з крыніцы, назва якой — Беларусь…

Кастусь ЛАДУЦЬКА

Валерый КАЗАКОЎ — асоба, якую ў Беларусі прадстаўляць не трэба. Хаця і жыве наш зямляк у Маскве, ён часты госць у Мінску, іншых гарадах, рэгіёнах краіны. Валерый Казакоў узначальвае супольніцтва — ФНКА "Беларусы ў Расіі". Гэтым — акрамя, зразумела, звычайнай прывязанасці да роднай старонкі — і абумоўлены многія сустрэчы, грамадская актыўнасць нашага суразмоўцы. Але ж пра ўсё — з вуснаў самога Валерыя Мікалаевіча, які ахвотна пагадзіўся адказаць на пытанні "ЛіМа".

— Валерый, ты ўжо заявіў пра сябе і як актыўны ўдзельнік грамадскага жыцця ў Беларусі, і як пісьменнік з беларускімі каранямі… А раскажы ўсё ж такі крыху пра сябе. Думаю, што чытачам літаратурнай газеты ў Беларусі будзе цікава ведаць, як, якімі сіламі трэба быць прывязаным да дому, каб у чалавеку пастаянна жыла цяга вяртання…

— Пачну з таго, што я лічу сябе беларусам і ніколі гэтага не цураўся, бо "пісьменнік з беларускімі каранямі" — гэта нешта кшталту, прабачце, ваўка з лісіным хвастом. Калі трохі набраўся юнацкага розуму, — гэта ўжо пасля салдацкай службы, "у літаратурна-палітычнай вучэльні" — на пытанні пра паходжанне і адносіны да веры пачаў адказваць аднолькава: беларус, праваслаўны. З часам маленькая коска паміж гэтымі словамі кудысьці знікла. Вось так да гэтага часу і пішу ва ўсіх анкетах. Беларусам нельга стаць, ім трэба, як і яўрэем, нарадзіцца. Здавалася б, жывеш ты доўга на чужыне — і ўсё ў цябе ёсць, усё складваецца так, што лепей і не трэба: і хата ёсць, і жонка, і нядрэнная праца, і нават грошы… Але нешта пачынае муляць, трымцяць вантробы, хоць і хваробы ніякай няма. Душа сумуе! І аказваецца, што ты хворы невылечна адным — цябе цягне да той хаты, з якой пайшоў у вялікі свет. Да таго дамочка, што прытуліўся на ўскрайку вёскі, на рагу змрочнай, з цяжкімі і пахмурнымі векамі-дрэвамі пушчы. І тады пераконваешся, умацоўваешся ў разуменні, што куды б ты, дзівак-чалавек, з дому не з'язджаў, ты цалкам не можаш роднае, сваё месца пакінуць. Яно, месца, — у табе. Большасць цябе самога — там, дзе нарадзіўся, дзе бацькі, радня, першае каханне, дзяцінства, бабуліны казкі, клады прашчураў. Як жа ты з сабою гэта забярэш у далёкія гарады?! Толькі дурань ці чалавек з выпаленай душою гэтага не адчувае і не разумее.

Лёс беларуса, як і самой зямлі нашай, вельмі складаны. Увесь свет высыпаны сузор'ем беларусаў. Няма дзяржавы ці проста мясціны, дзе ты не знайшоў бы беларуса ці некага з беларускімі каранямі. А галоўнае, што сярод сыноў і дачок нашай Айчыны нямала выбітных, знакамітых асоб, нават кіраўнікі самага высокага рангу ёсць.

У Беларусі жыве і працуе вельмі цікавы чалавек — Мікалай Іванчанка. Усе ведаюць яго як дзяржаўнага чыноўніка высокага рангу. А ён яшчэ і глыбокі філосаф, чалавек, чуйны да сімвалаў і вобразаў, у параўнаннях, якія надае тым ці іншым з'явам, даходзіць да паэтычнага ўздыму. Прынамсі, ён перакананы, што Беларусь у яе гістарычных межах з'яўляецца невычэрпнай крыніцай магутнага святла, дабрыні, міласці, розуму і парадку. Як ніякая іншая краіна, як ніякая іншая прастора! І галоўнае, што Мікалай Іванчанка гэта выкладае надзвычай доказна. Кніга, над якой ён працуе, называецца "Крыніца Бога". Адна назва чаго вартая! І гэта — пра нашу Радзіму!..

Усе мы — з гэтай крыніцы.

— Як складвалася твая творчая біяграфія ў Расіі?

— Жыць у Расіі ва ўсе часы было вельмі складана, як за царамі, потым за саветамі, за дэмакратамі і вось цяпер за алігархамі… Але ж нічога, неяк людзі ідуць у жыццё, выкараскваюцца… Зразумець гэтую краіну на цвярозую галаву немагчыма. Аршынам агульным вымераць нельга, бо тут у кожнага свой аршын. Але на гэты конт давай неяк іншым разам паразважаем.

Як складвалася творчая біяграфія… Ды пісаў сабе памалу, з самага дзяцінства пісаў. Дзякуй Богу, мне шчасціць на сустрэчы з добрымі і цікавымі людзьмі. Дзякуй Богу, падаравана мне і ўменне слухаць і чуць. З успамінаў пра сустрэчы, супольную грамадскую, творчую працу, сяброўства цяпер складваю кнігу "Ад Батуры да Батуры".

Неяк так здарылася, што ўсур'ёз пісьменніцтвам пачаў займацца позна. Першая кніга прозы пабачыла свет у 2003 годзе. Да гэтай пары, праўда, надрукаваў шмат вершаў, займаўся публіцыстыкай. Нават нейкія кніжкі выходзілі. А пасля з'явіўся "Цень гобліна"… Гвалт пачаўся яшчэ ў выдавецтве: "…здымай гэта і тое, ці раскідаем макет". Зняў, а сам пра сябе ўсміхаюся, усё адно ж раман цалкам ужо надрукаваны ў часопісе "Сибирские огни". Толькі за адзін год раман пераклалі на ўкраінскую, польскую, эстонскую, сербскую мовы, урыўкі — на англійскую і нямецкую. Выйшла гэтая рэч і па-беларуску, атрымала дзве прэміі. Потым нечакана нават і дзеля самога сябе з'явіліся "Халопы" ці "Халоп яснявільможнага дэмакрата". Узяліся перакладаць французы і амерыканцы, але я мяркую, што з гэтага нічога добрага не атрымаецца. Можа, лепей будзе па-ўкраінску гэты твор гучаць. Цяпер працую над раманам "Шэрая плошча", пра галоўную плошчу Расіі. Калі хтосьці думае, што такой плошчай з'яўляецца "Чырвоная", ён памыляецца: галоўная пляцоўка ўлады трохі адрынутая ад Крамля і завецца… Не, усяму свой час.

Тое, што цяпер адбываецца ў Беларусі, мяне вельмі турбуе, можа, таму я ўсё пазакідваў і ўжо дапісваю аповесць "Тапоны". Калі будзе ўсё добра, праз нейкі кароткі час чытачы яе і ўбачаць.

— Высокае грамадскае становішча, якое ты заняў у арганізацыі, аб'яднанні беларусаў Расіі, дазваляе болей дэталёва разгледзець многія працэсы… Што сёння, на твой погляд, уяўляе беларуская дыяспара ў Расійскай Федэрацыі?

— Беларуская дыяспара ў Расіі шматкольканая. Усяго беларусаў афіцыйна па перапісе 2002 года лічыцца 816 тысяч, а раней іх было мільён дзвесце тысяч. За дзесяць гадоў паўмільёна кудысьці знікла. З трывогай чакаю вынікаў апошняга перапісу. Галоўная прычына знікнення — беларусы асімілююцца, перастаюць усведамляць сябе беларусамі. На жаль, гэта так. Чаму? На тое ёсць шмат прычын. Не апошняе месца займаюць і занядбанне роднай мовы ў метраполіі, скасаванне запісу нацыянальнага паходжання ў расійскім пашпарце, інтэрнізацыя жыцця і агульная ўніфікацыя. Што будзе з намі далей — ужо і так бачна: мы можам знікнуць як выбітны этнас паза межамі Беларусі. Ці добра гэта? Лічу, што не. Адсюль і перамены ў кірунках працы нашай супольнасці. Мы вырашылі: ад аднаго толькі замілавання скокамі і спевамі трэба пераходзіць да беларускай работы. А гэта — ладзіць беларускія школы, факультатывы, падкрэсліваць сваю ўнікальнасць, адметнасць, шукаць і замацоўваць навукова свае карані, распаўсюджваць звесткі пра ўклад беларусаў у навуку і культуру Расіі, а яшчэ рабіць працу па вяртанні на Радзіму каштоўнасцей, калісьці адсюль звезеных.

> *Лёс беларуса, як і самой зямлі нашай, вельмі складаны. Увесь свет высыпаны сузор'ем беларусаў. Няма дзяржавы ці проста мясціны, дзе ты не знайшоў бы беларуса ці некага з беларускімі каранямі. А галоўнае, што сярод сыноў і дачок нашай Айчыны нямала выбітных, знакамітых асоб, нават кіраўнікі самага высокага рангу ёсць.*

— І які плён ад новых крокаў?

— Нешта ўжо атрымліваецца. Зрабілі электронныя каляровыя копіі тэкстаў двух старажытных летапісаў: Слуцкага і Баркалабаўскага, рыхтуем іх кніжнае выданне і перадачу Нацыянальным бібліятэцы Беларусі. Зрабілі нядрэнныя копіі карцін са славутага збору Нямцэвіча, якія часова былі вывезены ў 1914 годзе са Скокаў, што на Берасцейшчыне. Цяпер ладзім адліўку гармат, якія калісьці упрыгожвалі Нясвіжскі замак і таксама часова былі звезены з нашай краіны. І яшчэ шмат чаго іншага...

На жаль, справамі беларусаў замежжа ў Мінску ніхто сур'ёзна не займаецца. Гэтая праблема, як тая каша, размазана па талерцы: трохі Міністэрства культуры, трохі Міністэрства замежных спраў, трохі Упаўнаважаны па справах рэлігій і нацыянальнасцей, трохі іншыя ўрадавыя структуры. А жыццё пераконвае, што калі ўсе патроху, гэта насамрэч — аніяк. Няма ні праграмы, ні закона аб суайчынніках і працы з імі. Можа, хтосьці чакае, пакуль мы зусім знікнем — і клопатаў ніякіх у чыноўнікаў не будзе. Дык я ўсіх супакою: гэты час далёка, бо мы ўпартыя і будзем самі за сябе змагацца.

У розных рэгіёнах суполькі працуюць па-рознаму. Сярод лепшых можна пазначыць Маскву, кіраўнік — Сяргей Кандыбовіч, Пецярбург — Мікола Русакевіч, Іркуцк — Алег Рудакоў, Цюмень — Уладзімір Шугля, Сургут — Сяргей Бандарэнка, Самара — Ірына Глуская, і шмат хто яшчэ.

Ёсць і другі бок работы ў дыяспары, на што варта звярнуць увагу. Шмат хто з нашых землякоў працуе на расійскую дзяржаву, сярод беларусаў шмат дэпутатаў усіх узроўняў… Калі б усіх хоць трохі падштурхнуць да справы дапамогі сваёй Радзіме, то Беларусі і нафта з газам не былі б так патрэбныя. Але, на жаль, беларушчына ў многіх, памяць пра радзіму далей келішка і нецвярозых спеваў не ідзе. Калі самі яны яшчэ тое-сёе з беларускага жыцця памятаюць, то дзяцей сваіх беларушчыне не вучаць, мовай роднай не валодаюць. Але будзем працаваць з усімі.

Так, здавалася б, у Расіі ёсць і закон аб ФНКА, і ўмовы для працы, аднак далей дэкларацый падтрымка дзяржавы не ідзе. Пра дыяспары расійская ўлада ўспамінае толькі тады, калі прыпячэ… Вось неўзабаве павінны адбыцца выбары, пра нацменшасці абавязкова ўспомняць і паклічуць кагосьці "падпіраць", каб не звалілі. Але і мы не лыкам шытыя, сваё меркаванне маем. І далей будзем працаваць на карысць Беларусі, здаровага, паважлівага развіцця беларуска-расійскіх адносін.

— Твая проза акрэсліла новы накірунак… Востра і дастаткова трапна, на мой погляд, у тваіх творах адлюстраваны сацыяльныя, грамадскія з'явы, што сведчаць пра вялікія пагрозы маральнаму здароўю грамадства… Твае прагнозы як пісьменніка і грамадскага дзеяча: ці ёсць у нас шанс выжыць і выстаяць у сённяшніх няпростых працэсах дэвальвацыі многіх сапраўдных каштоўнасцей?

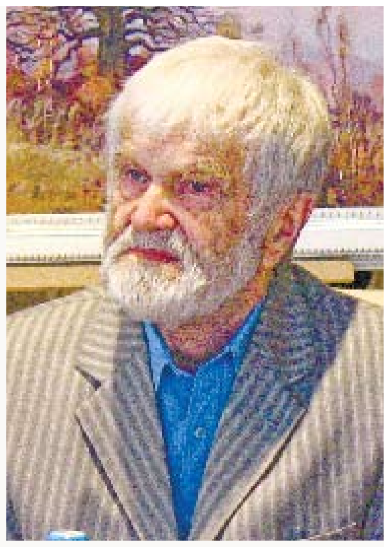
— Апошняе пытанне, як заўсёды, самае цяжкае. Што будзе з нашымі дзяржавамі? Спадзяюся, што горш не будзе, і ўжо тое добра. Ведаеш, як гэта ні дзіўна, але ў Беларусі, на маю думку, пры ўсіх недахопах валюты, пры тым гвалце з розных бакоў, пры тым, што хапае здраднікаў і сярод былых паплечнікаў у стварэнні суверэннай, новай дзяржавы, становішча не горшае, чым у таўстапузай Расіі. Там ёсць, на першы погляд, усё, але ўласныя ж толькі нафта і газ, астатняе — чужое, завезенае… Ёсць пазіцыі тавараў і паслуг, якія на 95 працэнтаў замежныя. Каб прымусіць Расію нешта зрабіць супраць яе волі, не патрэбны ніякія войны і бойкі, трэба скасаваць продаж прадуктаў харчавання — і ўсё. Праз месяц ці тры яна будзе вымушана выканаць тое, што ад яе патрабуюць, выканаць самыя бязглуздыя і самыя антырасійскія патрабаванні.

У Беларусі становішча іншае. І я ўпэўнены, што ў беларусаў знойдуцца сілы, каб усё адолець і далей жыць па-людску. Час падказвае, што патрэбны нейкія змены і болей інтэнсіўнае развіццё, і гэта абавязкова адбудзецца. Дрэнна працуюць у рэспубліцы не эканоміка і сельская гаспадарка, а нешта іншае. Паменей бы ў нашай Айчыне на ўсіх узроўнях і "унтер-пришибеевых", і "органчиков". Трэба паважаць народ і імкнуцца ўсім быць на ўзроўні лідара нацыі.

27 мая ў навукова-метадычным цэнтры “PRэзентацыя” выдавецтва “Беларуская Энцыклапедыя імя Петруся Броўкі” адбылося пасяджанне Экспертнага савета па прэміях Саюзнай дзяржавы ў галіне літаратуры і мастацтва. Экспертны савет пад старшынствам Першага намесніка Міністра культуры Рэспублікі Беларусь Уладзіміра Карачэўскага і намесніка Міністра культуры Расійскай Федэрацыі Паўла Харашылава зацвердзіў кандыдатуры пяці намінантаў на прэмію Саюзнай дзяржавы ў галіне літаратуры і мастацтва за 2011—2012 гады. Саіскальнікамі прэміі ад Расійскай Федэрацыі сталі: паэт Глеб Гарбоўскі за паэтычны цыкл “Беларускі сшытак”, паэму “Чмель у аўтобусе”, выбраныя вершы 1969—1994 гг., прадстаўленыя ў 2 і 3 тамах збору твораў аўтара; народны артыст Расійскай Федэрацыі і народны артыст СССР Юры Башмет за канцэртныя праграмы ў рамках штогадовых аўтарскіх фестываляў у Мінску (2006—2009 гг.), што ўключалі сумесныя выступленні беларускіх і расійскіх музыкаў і выканаўцаў, а таксама выкананне твораў беларускіх і расійскіх кампазітараў; аўтарскі калектыў мастакоў за калекцыю паўлавапасадскіх шаляў “Спадчына”. Ад Рэспублікі Беларусь намінаваныя: народны мастак Беларусі Георгій Паплаўскі за серыю жывапісных і графічных прац “Гісторыя і сучаснасць”, серыю графічных цыклаў “Высокае неба”, “Радзіма касманаўтаў”, “Паўночны марскі шлях”, “Чарнобыль. Будні беларускія”, “Час доўгіх нажоў”; графічныя серыі афортаў і літаграфій да кніг “Слова пра паход Ігаравы”, “Аповесці” Васіля Быкава, “Яна і я” Янкі Купалы, “Выбранае” Якуба Коласа; аўтарскі калектыў спектакля “Вяселле” паводле А. Чэхава Нацыянальнага акадэмічнага тэатра імя Янкі Купалы. Рашэнне аб прысуджэнні прэміі тром з пяці намінантаў будзе прынята Экспертным саветам у верасні 2011, пасля таго як пройдуць прафесійнае і грамадскае абмеркаванні.

Віктар КАВАЛЁЎ,
фота аўтара

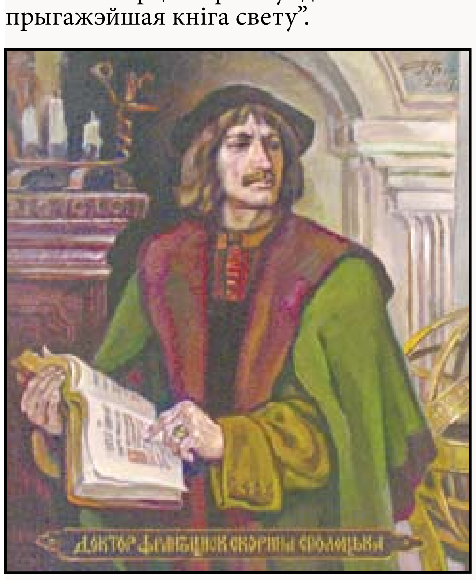
Па выніках пасяджэння Экспертнага савета па прэміях Саюзнай дзяржавы ў галіне літаратуры і мастацтва ладзілася прэс-канферэнцыя для вядучых сродкаў масавай інфармацыі Беларусі і Саюзнай дзяржавы. Падчас яе экспанаваліся работы саіскальніка на прэмію за 2011 — 2012 гады народнага мастака Беларусі Георгія Паплаўскага. Георгій Георгіевіч добра вядомы не толькі на радзіме, а і далёка за яе межамі, бо яго творы знаходзяцца ў шматлікіх музеях і прыватных калекцыях як у Беларусі, так і ў Швейцарыі, Германіі, Аўстрыі, ЗША, Індыі, Украіне, Расіі…

Шэсцьдзясят год творчасці

Георгій Паплаўскі — кіраўнік майстэрні графікі Творчых акадэмічных майстэрань жывапісу, графікі, скульптуры, акадэмік Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі, Расійскай акадэміі мастацтваў, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі нашай краіны (за серыю акварэляў “Браслаўскі альбом” і цыкл графічных работ з творчых паездак па Інданезіі і Кубе), кавалер ордэна Дружбы народаў і многіх міжнародных прэмій. За работы цыкла “Індыйскі дзённік” і афармленне кнігі “Тырукурал” індыйскі ўрад адзначыў яго Міжнароднай прэміяй Джавахарлала Нэру.

Георгій Георгіевіч — жывапісец, акварэліст, ілюстратар, графік, працуе ў разнастайных тэхніках станковай і кніжнай графікі, станковага жывапісу. Асобная старонка творчасці мастака — афармленне кніг. Дарэчы, на міжнародным конкурсе ў Лейпцыгу ў 1968 годзе за ілюстрацыі да кнігі Якуба Коласа “Новая зямля” творца атрымаў дыплом “Найпрыгажэйшая кніга свету”.

На прэс-канферэнцыі старшыня Саюза мастакоў Расіі, член прэзідыума Расійскай акадэміі мастацтваў, народны мастак Расійскай Федэрацыі Андрэй Кавальчук зазначыў, што дадзеная прэмія вельмі патрэбная нашым дзяржавам. Андрэй Мікалаевіч знаёмы з Георгіем Паплаўскім з дзяцінства, шануе яго творчасць. Ён паведаміў, што з расійскага боку на прэмію вылучана калекцыя паўлавапасадскіх хустак і шаляў “Спадчына” — вынік працы аўтарскага калектыву Паўлавапасадскай хустачнай мануфактуры. У Беларусі гэта калекцыя экспанавалася на выстаўках “Кветкі Расіі” ў Магілёве, Бабруйску, Гомелі, Лідзе, Гродне, Маладзечне, Любані, на “Славянскім базары ў Віцебску”.

Сам намінант на прэмію Саюзнай дзяржавы Георгій Паплаўскі адзначыў, што ён не фанабэрысты чалавек, не адмаўляецца ад таго, што яго вылучылі, але ж у Беларусі дастаткова годных прэтэндэнтаў і акрамя яго. Мастак падрыхтаваў дакументы і паглядзеў, што і сапраўды стварыў вельмі шмат за шэсцьдзясят творчых гадоў. Свае творы яму цяжка ацэньваць, а сам ён галасаваў бы за Юрыя Башмета.

Георгій Георгіевіч падкрэсліў, што нашы жывапісцы ўжо атрымлівалі прэміі, прыкладам, Міхаіл Савіцкі і Леанід Шчамялёў (адзначаліся таксама скульптары Леў ды Сяргей Гумілеўскія). А графікаў чамусьці не заўважаюць. Увогуле, мастацтву графікі, ілюстрацыі цяпер няк мала надаецца ўвагі. Але ж графіка — дастойны і неабходны від мастацтва.

Георгій Паплаўскі падабраў спецыяльную калекцыю сваіх твораў, так бы мовіць, рэпартаж свайго творчага жыцця, аповед пра тыя падзеі, якія адбываліся ў нашых краінах.

Жывапісныя і графічныя работы мастака — шлях спасціжэння гістарычных лёсаў славян, сцвярджэнне маральных вытокаў гераізму народа ў часы выпрабаванняў і жыццесцвярджальны пачатак сучаснай рэчаіснасці. Партрэты сучаснікаў, слынных прадстаўнікоў духоўнай культуры мінулых стагоддзяў, сюжэтныя творы пра Вялікую Айчынную вайну і працоўныя будні Беларусі і Расіі складаюць эпічную аповесць жыцця народаў нашых краін. Работы Георгія Паплаўскага адрозніваюцца яркай індывідуальнасцю, нацыянальнай характэрнасцю, завершанасцю мастацкай формы, пластычнасцю ліній. Яго творчасць — адметная з’ява ў сучаснай мастацкай культуры. Яна адлюстроўвае адмысловы склад мыслення, аналітычныя адносіны да свету, вострае разуменне і бачанне яго, арыгінальны падыход да прафесійных задач.

На здымках: Георгій Паплаўскі і яго работа “Сын зямлі беларускай — Францыск Скарына”.

Аб’яўляем вас мужам, жонкаю і… намінантамі!

Алена МАЛЬЧЭЎСКАЯ,
фота Аляксандра Дзмітрыева

На прэмію Саюзнай дзяржавы намінаваны адзін з самых эпатажных і супярэчлівых спектакляў беларускай тэатральнай прасторы — “Вяселле”.

На прэс-канферэнцыі па выніках пасяджэння Экспертнага савета прагучала прапанова: звярнуць увагу на маладых творцаў і зрабіць для іх асобную намінацыю. Прадстаўніца фонду падтрымкі гуманітарных і творчых праектаў “Рух” (адзін з афіцыйных партнёраў прэміі па інфармацыйным суправаджэнні) Жана Кікнадзэ запэўніла прысутных, што праца ў гэтым кірунку вядзецца. Але моладзь ніколі не чакае. І сярод саіскальнікаў ужо гэтым разам апынуўся малады маскоўскі рэжысёр Уладзімір Панкоў, які два гады таму паставіў на беларускай сцэне спектакль “Вяселле”.

“Вяселле” — гэта жорсткае падпарадкаванне чэхаўскага тэксту форме, каркасам для якой з’яўляецца гук. Жанр спектакля вызначаны як “саўндрама” (асаблівы сінтэз музычнага і драматычнага тэатра). Дзеяннем— вяселле маскоўскага жаніха і беларускай нявесты ў антуражы старой савецкай сталоўкі (мастак Максім Абрэзкаў) — кіруе гукавая партытура, якая складаецца з жывой музыкі, абрадавых спеваў, лязгату сталовых прыбораў, бясконцых паўтораў рэплік, гульні ў словы, якую спараджае двухмоўе, ды шмат якіх іншых гукаў.

Уладзіміру Панкову ўдалося знайсці кампраміс паміж эксперыментальным прачытаннем чэхаўскага твора і акадэмічнымі традыцыямі Купалаўскага тэатра. Героі падпарадкоўваюцца задуме рэжысёра і форме спектакля, аднак гэтае падпарадкаванне не з’яўляецца гвалтоўнай перашкодай для раскрыцця вобраза і пакідае акцёрам пэўную прастору для самавыяўлення. Маленькая, тоненькая звонку і такая моцная ўнутры Нявеста (заслужаная артыстка Рэспублікі Беларусь Зінаіда Зубкова), што палохае напышлівага Жаніха (Ігар Дзянісаў) старасцю: узрост маладой — адна з самых удалых метафар пастаноўкі. Кранальны Вясельны Генерал (народны артыст СССР і Беларусі Генадзь Аўсяннікаў), які адчайваецца знайсці чалавека ў некім з прысутных, але знаходзіць. Не персанаж, а мара пра Грэцыю, дзе “ўсё ёсць!”, — кандытар Дымба (народны артыст Беларусі Мікалай Кірычэнка). Бацька (народны артыст Беларусі Генадзь Гарбук), які не стамляецца адмаўляць існаванне гэтай мары і імкнецца выкрыць Дымбу груздамі ды кашалотамі. Маці (Тамара Міронава), якая трымае грошы ў трохлітровым слоіку і выпускае яго з рук толькі, каб паставіць гэтыя самыя рукі ў бокі. Растроеныя ды расчацвяроныя вобразы тэлеграфіста Яця ды акушэркі Змяюкінай (маладое пакаленне купалаўцаў) патрабуюць спеваў, электрычнага асвятлення ды атмасферы…

Варта зазначыць, што спектакль вядомы не толькі на беларуска-расійскай прасторы. “Вяселле” мае адзін з самых зайздросных гастрольных лёсаў у краіне: за два гады яго пабачылі ў Азербайджане, Іспаніі, Расіі, Украіне, Францыі.

> *“Вяселле” — сумесны беларуска-расійскі праект Нацыянальнага акадэмічнага тэатра імя Янкі Купалы, Міжнароднай канфедэрацыі тэатральных саюзаў, Міжнароднага тэатральнага фестываля імя А.П. Чэхава пры падтрымцы Урада Расійскай Федэрацыі, Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь, Урада Масквы. Праект падтрыманы Міждзяржаўным фондам гуманітарнага супрацоўніцтва дзяржаў-удзельніц СНД. Спектакль “Вяселле” быў пастаўлены да 150-гадовага юбілею А. П. Чэхава, які адзначыў у 2010 годзе. Прэм’ера спектакля адбылася 20 лютага 2009 года на сцэне Нацыянальнага акадэмічнага тэатра імя Янкі Купалы.*

Глядацкія меркаванні — як і пра кожны годны твор мастацтва — дыяметральна супрацьлеглыя. Так, напрыклад, трое з дзесяці экспертаў часопіса “Мастацтва” назвалі пастаноўку “расчараваннем 2009 года”, а двое, наадварот, “удачай”; газета “Вечерняя Москва” прылічыла “Вяселле” да самых громкіх і рызыкоўных праектаў прэстыжнага Чэхаўскага фестывалю.

Пра дыяметральнасць поглядаў на пачатку творчага партрэта аднаго з маскоўскіх рэжысёраў вельмі трапна і іранічна зазначыла тэатральны крытык Марына Давыдава: “Адны мяркуюць, што яго тэрміна трэба чым-небудзь узнагародзіць. Другія — што прыцягнуць да адміністрацыйнай адказнасці”. Прыкладна так жа падзяляюцца меркаванні гледачоў і прафесіяналаў наконт спектакля Панкова. Хочацца спадзявацца, што першых будзе больш і у верасні аўтарскі калектыў спектакля “Вяселле” з намінанта ператворыцца ў лаўрэата прэміі Саюзнай дзяржавы ў галіне літаратуры і мастацтва 2011—2012.

На здымку: сцэна са спектакля.

1920-я: сутыкненне метадалогій

Перачытваючы працы Аляксандра Вазнясенскага

Ціхан ЧАРНЯКЕВІЧ

У навуковай літаратуры, прысвечанай гісторыі філалогіі 1920-х гадоў, асаблівая ўвага звяртаецца на аўтарскую тэрміналогію асобнага даследчыка, якая істотна ўплывала як на агульную сістэму метадалогіі самога вучонага, так і на далейшыя пакаленні філолагаў XX ст., якія звярталіся да яго спадчыны. Існуе цэлы шэраг артыкулаў і нават манаграфій гісторыкаў рускага літаратуразнаўства, дзе аналізуюцца тэрміны “остранение” (В. Шклоўскі), “единство и теснота стихового ряда” (Ю. Тынянаў), “литературный быт” (Б. Эйхенбаум), “вненаходимость”, “карнавал” (М. Бахцін) і інш. Кожны з тэрмінаў уваходзіў у код успрымання асобным вучоным мастацкай рэчаіснасці.

Трэба адзначыць, што менавіта ў 1920-я гг. тэндэнцыі да абнаўлення ўсіх сфер жыцця былі вызначальнымі. Гэтыя рэвізіяністычныя тэндэнцыі адбіваліся і на філалагічнай навуцы, дзе адбываліся працэсы перафарміравання галін ведаў, структуравання назапашанага ў XIX ст. навуковага патэнцыялу. Абнаўленне навукі патрабавала адкрыцця новых плоскасцей аналізу мастацкага твора, што дасягалася ў тым ліку і праз аўтарскую тэрміналогію даследчыкаў, а таксама праз запазычанне літаратурнай навукай тэрмінаў з іншых галін (так, тэрмін “хранатоп” быў успрыняты М. Бахціным з матэматычнага прыродазнаўства і тэорыі адноснасці Эйнштэйна, а тэрмін “поліфанія” ўзяты ім з агульнага музыказнаўства).

Сярод беларускіх вучоных 1920-х гадоў па шляху стварэння аўтарскіх літаратуразнаўчых тэрмінаў і пераасэнсавання ўжо існуючых пайшоў Аляксандр Мікалаевіч Вазнясенскі (1888 — 1966), выкладчык Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта з дня яго заснавання, а з 1927 г. — прафесар гэтай адукацыйнай установы. Як адзначаў ён сам у выступленні на Акадэмічнай канферэнцыі па рэформе беларускага правапісу і азбукі, “у сучасны момант усё больш і больш аказваецца ўсьвядомленай тая думка, што пабудаваць гісторыю літаратуры не ўдалося… Менавіта гэты вынік прымусіў навуковую думку радыкальна перабудаваць мэтодолёгію навукі і імкнуцца да конструяваньня яе на іншых тэорэтычных асновах” (“Агляд беларускай літаратуры. Пасяджэньне Літаратурнай камісіі // Працы акадэмічнай конфэрэнцыі па рэформе беларускага правапісу і азбукі (14—21 лістапада 1926 г.) — Мінск: Выд. ІБК, 1927. С. 335). Сярод філолагаў БДУ таго часу ён быў настроены найбольш радыкальна ў адносінах да рэфармавання літаратурнай навукі. У сваю сістэму літаратуразнаўчых метадаў Вазнясенскі імкнуўся ўвесці як мага больш разнастайных падыходаў, паказваючы шматфарбную палітру літаратуразнаўства, яго магчымыя кірункі развіцця. Насуперак *аметадалагічнаму эмпірызму* дарэвалюцыйнай тэорыі літаратуры і адзіна магчымаму марксізму, ён імкнуўся да плюралістычнасці падыходаў, у рэчышчы якой кожны даследчык абіраў бы свой надзел для аналізу і рабіў бы свае мікраадкрыцці: тут знаходзілася месца і марксізму, і фрэйдызму, і фармальнаму метаду, і псіхалагічнаму. Кожны з іх раскрываў пэўны бок мастацкага твора. Толькі аб'яднаўшы дадзеныя і вынікі прыватна-метадалагічных доследаў, можна было прыступаць да стварэння навуковай гісторыі літаратуры.

У сістэму аўтарскай канцэпцыі метадалогіі вывучэння літаратуры А. Вазнясенскага ўваходзілі такія тэрміны, як “канстатаванне (апісанне) / экзэгетаванне (тлумачэнне)”, “мастацкія актыўнасці”, “сінтэтычныя плыні ў літаратуры”, “ідэаграфічнасць / наматэтычнасць” і “генералізацыя / індывідуалізацыя” ў літаратуразнаўстве, “мастацкая тэлеалогія”, “класічны / рамантычны стыль”. Некаторыя з гэтых апорных установак былі створаныя самім вучоным, але ў большасці сваёй яны прыўносіліся з прац вядомых вучоных-філолагаў 1910—1920-х гадоў, а таксама акультураваны на літаратуразнаўчай глебе праз палажэнні бадэнскай школы неакантыянства (Г. Рыкерта і В. Віндэльбанда). Аналізу паходжання апошняй згаданай пары тэрмінаў — “класічны / рамантычны стыль” — і прысвечаны гэтыя разважанні наконт навуковага метаду А. Вазнясенскага.

Малюнак Марыі Лось

Упершыню сустракаецца выразнае вылучэнне тэрміналагічнай пары “класічны / рамантычны стыль” у “Справаздачы аб вучэбных занятках А. Вазнясенскага на этнолага-лінгвістычным аддзяленні педагагічнага факультэта БДУ ў 1924/25 акадэмічным годзе”, дзе вучоны пісаў: “На працягу справаздачнага года я чытаў агульны курс па гісторыі рускай літаратуры эпохі прыгоннай гаспадаркі. У межах азначанага курса выкладзеныя асноўныя звесткі пра гісторыю двух галоўных стыляў у рускай літаратуры пачатку XIX ст. (10—30-ыя гады) — класічнага (рэалістычнага) і рамантычнага — на фоне сацыяльна-гістарычнага асяроддзя дадзенага моманту. У межах першага стылю разгледжаныя пісьменнікі: В.Т. Нарэжны, А.С. Грыбаедаў, К.Ф. Рылееў, А.С. Пушкін, М.Ю. Лермантаў, М.В. Гогаль. У сувязі з другім: А.А. Бястужаў-Марлінскі, М.М. Загоскін, М.А. Палявой. Агляд літаратурнай дзейнасці пералічаных аўтараў палягаў у пабудове іх паэтыкі і яе тлумачэнні з умоваў сацыяльнага і культурна-гістарычнага асяроддзя” (НАРБ, ф. 205, воп. 1, спр. 815, л. 87). Пазней гэтае настойлівае супрацьпастаўляльнае злучэнне тэрмінаў знаходзім у манаграфічным артыкуле А. Вазнясенскага “Паэтыка Максіма Багдановіча”, дзе даследчык казаў пра тое, што “паэт ішоў дарогай сынтэзу, імкнучыся аб'еднаць у адно мастацкае суцэльнае найбольш высокія цэннасьці гэтых кірункаў і стыляў” (Паэтыка М. Багдановіча. — Коўна: Б.в., 1926, с. 54—55).

Супрацьпастаўленнем класічнага і рамантычнага стылю ў мастацтве займаўся ў 1910—1920-я гг. вядомы пецярбургскі філолаг В. Жырмунскі. Гэтай праблеме прысвечаны яго артыкулы “Два накірункі сучаснай паэзіі” (1919) і “Пра паэзію класічную і рамантычную” (1920). Пад азначанымі тэрмінамі В. Жырмунскі разумеў “два типа поэтического творчества”, чые асновы “лежат в области сверхэстетической и проявляются одновременно в различных сферах духовной культуры”. Рускі вучоны падкрэсліваў: “Мы же говорим сейчас не об историческом явлении…, а о некотором постоянном, вневременном типе поэтического творчества” (“Пра паэзію класічную і рамантычную”). З палажэннямі прац В. Жырмунскага А. Вазнясенскі быў знаёмы і аналізаваў іх у навуковым друку (гл. яго артыкулы “Поиски объекта (к вопросу об отношении метода социологического к формальному)” // Новый мир. — 1926. — № 6. — С. 117, а таксама “Die Methodologie der russischen Literaturforschung in den Jahren 1910—1925” // Zeitschrift fur slavische Philologie. — 1927. — Bd. IV. — р. 145—162).

В. Жырмунскі засноўваўся на доследзе нямецкага літаратуразнаўства і эстэтыкі таго часу, чые палажэнні ў немалой ступені вынікалі з дыяды Ф. Ніцшэ “дыянісійскі” / “апаланічны” пачатак у мастацтве (гл. яго раннюю працу “Нараджэнне трагедыі з духу музыкі”). Галоўнымі праблемамі тагачаснай нямецкай эстэтыкі якраз і з'яўляліся спробы характарыстыкі *духу* таго ці іншага мастака, яго творчасці альбо нават і перыяду ў літаратуры. Усё гэта было цалкам чужым для А. Вазнясенскага.

Вядома, часткова можна гаварыць і пра адмысловае перайманне, бо ў артыкулах А. Вазнясенскага пры вызначэнні аб'ёму паняцця “класічны” / “рамантычны” стыль сустракаюцца прамыя паўторы калі не думак, то вобразаў В. Жырмунскага: “Классический поэт имеет перед собой задание объективное: создать прекрасное произведение искусства, законченное и совершенное, самодовлеющий мир, подчиненный своим особым законам. Как искусный зодчий, он строит здание; важно, чтобы здание держалось, подчиненное законам равновесия” (“Пра паэзію класічную і рамантычную”). У А. Вазнясенскага: “Для поэты-клясыка мастацкі твор ёсьць зьявішча слоўнага мастацтва; яно будуецца як мастацка-прыгожы будынак, які падлягае ў сваім будаваньні вядомым законам. Асноўныя вымаганьні гэтых законаў зводзяцца да таго, каб мастацкі твор, які будуецца з матэрыяльных даных вонкавага сьвету, меў унутраную роўнавагу і лёгічнае завяршэньне” (“Паэмы Янкі Купалы” // Узвышша. — 1927. — № 1. — С. 83). Аднак пры параўнанні падыходаў А. Вазнясенскага і В. Жырмунскага становіцца зразумелым, што беларускі філолаг, прымаючы ў агульных рысах канцэпцыю рускага калегі, імкнуўся да пераводу інтуітыўных “пазачасавых” асаблівасцей кожнага стылю ў рэчышча дакладных падлікаў. В. Жырмунскі, будучы наступнікам сімвалісцкай крытыкі, шмат у чым пераймаў адпаведны стыль і погляд, злучаны з імпрэсіяністычным асэнсаваннем праблем літаратуры, з увагай да містычнага пачатку яе (за гэта ён, між іншым, неаднаразова крытыкаваўся ў 1920-я гг. апалагетамі фармальнай школы літаратуразнаўства). У А. Вазнясенскага аднясенне таго ці іншага літаратурнага тэксту да класічнага альбо рамантычнага стылю павінна было пацвярджацца колькаснымі метадамі статыстыкі. Паказальна, што ў сваёй працы “Размеркаванне маўлення ў пяціактавай трагедыі (да пытання аб класіцызме і рамантызме)” да таго ж пытання звяртаўся ў 1920-я гг. рускі метадолаг Б. Ярхо. Гэты філолаг, спадчына якога толькі нядаўна пачала вяртацца ў шырокі навуковы ўжытак, распрацоўваў праблему “метадалогіі дакладнага літаратуразнаўства”, спрабуючы стварыць для філалагічнай навукі трывалае апірышча ў выглядзе сістэмы колькасных метадаў, на аснове якіх можна было б выявіць аб'ектыўныя законы развіцця літаратуры. Істотна, што рускі вучоны спасылаецца ў вышэйадзначаным артыкуле на працу нямецкага філолага Ф. Штрыха “Нямецкі класіцызм і рамантызм, альбо Бясконцасць і завершанасць” (1922) (гл. заўвагі М. Акімавай у публікацыі работы Б. Ярхо: Philologica. — 1997. — vol. 4. — № 8/10. — С. 201-288). А. Вазнясенскі таксама згадвае гэтага нямецкага вучонага ў сваім артыкуле «Традиция “формальных” (эстетических) изучений в науке о литературе». Минск: БГИ, 1927. С. 32) побач з падзелам на “дыянісійскі” і “апаланічны” пачатак у мастацтве (Ф. Ніцшэ).

Такім чынам, А. Вазнясенскі карыстаўся тэрмінам “класічны / рамантычны стыль”, запазычыўшы яго з нямецкай класічнай філалагічнай і філасофскай думкі, паказваючы адначасова і розніцу двух светаадчуванняў (аснова “нямецкага” погляду на праблему), і ўласна аналіз класіцызму і рамантызму як літаратурных плыняў у славянскай літаратуры. Прычым, XVIII ст. — пач. XIX ст. у рускай літаратуры ён вызначае як перыяд суіснавання двух “чыстых” стыляў: класічнага і рамантычнага (гл. “Програмы выкладаньня на 1927—1928 год. Пэдагогічны факультэт. I. Літаратурна-лінгвістычнае аддзяленьне”. Менск: БДУ, 1928. С. 46—47). У пушкінскі час пачынаецца змешванне двух напрамкаў, якое да сярэдзіны XIX ст. дасягнула стадыі сінтэзу. Той час барацьбы напрамкаў Ю. Тынянавым быў ахарактарызаваны супрацьстаяннем “архаістаў” і “наватараў”. У гэтай стадыі сінтэзу і сінкрэтызму руская літаратура, а побач з ёй і беларуская знаходзіліся на працягу сярэдзіны XIX — пач. XX ст. Падобным станам сінтэзу А. Вазнясенскі акрэсліваў і сучасную яму беларускую літаратуру. Дарэчы, неразуменне самімі беларускімі пісьменнікамі логікі разважанняў Вазнясенскага, няведанне генезісу праблемы сінтэтычнага, пазастылявога мастацтва прывяло іх да канфлікту з вучоным, што праявілася падчас Акадэмічнай канферэнцыі 1926 г. Пісьменнікі (Дубоўка, Бабарэка, Гартны) падумалі, што Вазнясенскі ўсхваляе такі стан рэчаў, калі беларуская літаратура атрымала пашырэнне і свабоднае развіццё толькі ў час вольнага, пазанарматыўнага мастацтва. У прыватнасці, У. Дубоўка палічыў за абразу ўхваленне таго, што беларуская літаратура не мела магчымасці паўнавартасна развівацца ў іншыя часы, нават і калі яны былі звязаныя з цвёрда вызначанымі патрабаваннямі да тэхнікі напісання мастацкага твора.

А. Вазнясенскі, як ужо адзначалася, у цікавасці да гэтай праблемы быў не адзінокі: разам з ім гэтае пытанне закранаў В. Жырмунскі і Б. Ярхо. У той жа час менавіта А. Вазнясенскі прапанаваў сінтэз двух падыходаў да тэрміналагічнай пары “класічны / рамантычны стыль”, разглядаючы апошнюю і як светапоглядныя канстанты творцы (якія, тым не менш, можна ахарактарызаваць і прааналізаваць у катэгорыях паэтыкі), і як самапэўныя культурныя перыяды развіцця літаратуры. Яго ж заслуга — прапанова разглядаць прычыну жанравай сінкрэтычнасці рускай і беларускай паэзіі ў сінтэзе класічнага і рамантычнага стыляў.

Алена СВЕЧНІКАВА

Залаты сон

Развагі пра аповесць Васіля Гігевіча «Страчанае шчасце»

У арсенале кожнага пісьменніка ёсць універсальныя вобразы і матывы, якія становяцца асновай твора, інварыянты, якія напаўняюцца — у залежнасці ад эпохі — новым сэнсам. Аналіз гэтых (архетыпічных) сімвалаў і матываў дапамагае зразумець, што нас злучае з мінулым, што з'яўляецца найважнейшымі праблемамі сучаснасці. Назва аповесці Васіля Гігевіча паказвае на ідылічную эпоху ў гісторыі чалавецтва, да якой немагчыма вярнуцца. Мара пра мінулае, пра "залаты век" прадвызначае будучыню. Паколькі пісьменнік заўсёды з'яўляецца камертонам, які чула ўлоўлівае грамадскі настрой, цалкам дапушчальна казаць, што дух эпохі, спадзяванні народа і яго ідэалы выяўляюцца ва ўтопіях нашага часу.

Найстаражытнае ўяўленне пра цыклічнасць гісторыі — гэта ідэя пра паступовую дэградацыю грамадства (і шырэй — чалавецтва). Яшчэ Гесіёд (VIII—VII стст. да н. э.) пісаў, як змяняюцца пакаленні людзей — залатое, якое, не ведаючы гора, валодае чароўнай дасканаласцю, "спакойнай і яснай душою", затым срэбнае (пакаленне людзей празмерна ганарлівых і непачцівых да багоў), меднае (схільнае да вайны і гвалту) і, нарэшце, пакаленне жалезных людзей, якім перадышкі не будзе "ні ўначы, ні днём ад працы і ад гора, і ад няшчасцяў" у тыя часы, калі "праўду заменіць кулак", "сорам знікне" і "ад зла збавення не будзе".

Прыкладна праз тысячагоддзе ў Міжземнаморскім арэале сфарміравалася ўяўленне, што ў канцы часоў дэградацыя чалавецтва дасягне максімуму, адбудзецца бітва Дабра і Зла, і ўсе (грэшнікі і праведнікі) атрымаюць па заслугах. Розныя апакаліпсісы апісвалі карціны маштабных бедстваў.

Паколькі ад эпохі да эпохі колькасць сацыяльных праблем узрастае, роўна як і ўвага да апошніх, жанр утопіі набывае ўсё большую папулярнасць. Утапічная традыцыя сфарміравана Платонам, Томасам Морам, Кампанелай, сацыялістамі (К. А. Сен-Сімонам, Ш. Фур'е, Р. Оуэнам), марксістамі і г.д. Французскі паэт П'ер-Жан Беранжэ пісаў пра сацыялістаў-утапістаў:

Спадары!
Калі да праўды святой
Свет дарогі знайсці не ўмее —
Гонар вар'яту, які навее
Чалавецтву сон залаты!

"Залаты сон" — "залаты век" у аповесці В. Гігевіча — гэта стан першабытнасці. Аўтар апісвае тыя дні, калі адносіны паміж людзьмі былі простыя, пачуцці і вера — моцныя, і прырода была маці, а не матэрыялам для перапрацоўкі. Аўтар спрабуе ўзнавіць уласцівае палеалітычнаму чалавеку наіўнае ўспрыманне свету, яго захапленне Космасам і ўсім светапарадкам. У той час як наш урбанізаваны свет сцірае з зямной паверхні рэшткі лясоў, а чалавек губляе чалавечнасць (вечная тэма!), аповесць робіцца акном у неймаверную старажытнасць, калі фарміраваліся першыя правілы чалавечага сумеснага жыцця, першыя вераванні. В. Гігевіч з рэдкім пастаянствам (што прасочваецца ў яго творах апошніх трох дзесяцігоддзяў) паўтарае ключавыя пытанні: што ёсць Бог? што ёсць каханне? што такое адзінота — можа быць, гэта ўсё наша жыццё?

Адзінота ў сучасным свеце адчуваецца асабліва востра. Распадаецца не толькі сувязь часоў — распадаюцца сувязі паміж людзьмі, сям'я даўно ўжо не з'яўляецца спаяным калектывам, якім яна была ў традыцыйным грамадстве, сям'я будучыні можа стаць нават не класічнай трыядай (бацька — маці — дзіця), а тым, што прынята называць "няпоўнай сям'ёй". Пастаральны пейзаж аповесці становіцца фонам, на якім аўтар расстаўляе ключавыя паняцці: Бог — каханне — адзінота — род — спакуса — бяда — нянавісць — няшчасце — жах. Першабытнасць паўстае нейкім ідэальным светам: племя збіральнікаў — гэта адна сям'я, вельмі маленькая супольнасць, дзе ўсе адзін аднаго ведаюць, дзе ўсё сплецена сувяззю залежнасці, кахання (у большай ступені, чым непрыязнасці) і ўзаемадапамогі. Фактычна, у гэтым партрэце няцяжка пазнаць ідэалізаваную выяву традыцыйнай вёскі. У сучаснага гараджаніна, які яшчэ мае сувязь з "глебай", сум па сям'і — а род, па сутнасці, вялікая сям'я — вельмі моцны. З якім трапяткім пачуццём аўтар малюе карціну вячэрняга адпачынку: заснежаная зямля, вогнішча, да якога сышліся жанчыны, дзеці, мужчыны-абаронцы, адчуванне "салодкай нябачнай еднасці" — роду! "Зноўку і зноўку людзі зразумеюць, што без гэтага пачуцця еднасці ім ніколі, ні цяпер, ні ў будучым, не выжыць…"

Маленькае паляўнічае племя стала мадэллю, вобразам сённяшняга чалавецтва: род раз'ядаюць суперніцтва і варожасць. Выратаванне — у людскасці, у спачуванні, ва ўзаемадапамозе, у тым, што адрознівае нас ад звяроў.

Гігевіч успрымае светабудову як цэласнасць: усё аб'яднана, усё адзінае. І людзі, і прырода, і космас. Усё існае аб'яднана каханнем: "…звяры і птушкі, мурашы і казюркі… трава і кусты… усё, усё пранізана каханнем, без якога ніхто жыць не можа…" І гэта вялікая таямніца.

Аналіз твора В. Гігевіча паказвае, што кульмінацыйны момант аповесці — сон галоўнага героя, у якім ён бачыць Зямлю, як кроплю ў чорнай бездані, і разумее, што бясконцыя зорныя сістэмы, гэта бажаство — Усемагутны, і ўсё існае працінае яго жывая і жыватворная сіла. Гэтае апісанне велічнага і дасканалага Сусвету, які паўстае зорным сусветным Дрэвам — найпрыгажэйшы вобраз аповесці.

Каб чытач не заблукаў у пастаральных прасторах старажытнасці, аўтар нагадвае: гаворка па сутнасці не пра нашых продкаў, а пра нас сённяшніх. Адбываецца рэзкі парыў у тканіне мастацкага часу, нечаканы скачок у будучыню: "сучаснасць" маркіруецца нечаканым дзеясловам "гулівудзіць". Гэта значыць, часы злучае неназваны казланогі "нехта", які мае свіны лыч і хвост, і кліча людзей забаўляцца і атрымліваць асалоду — "гулівудзіць", быць самастойным і жыць сваім розумам. Матыў спакусы вельмі важны і архетыпічны, ён — фрагмент рэлігійнай карціны свету, на якой чалавецтва выяўлена як цацка ў руках сіл дабра і зла. Аўтарам праводзіцца ідэя пералому руху чалавечай гісторыі, прынцыповай памылкі чалавецтва. Такім чынам, вымалёўваецца важны апакаліптычны матыў: дэградацыя чалавецтва заўсёды мае пэўныя прычыны. Апакаліпсіс як жанр немажлівы без постаці ворага. У аповесці вораг знойдзены: гэта геданізм і гуманізм (як вера ва ўласныя сілы і розум чалавека), якія тлумачацца як усёдазволенасць. Абвінавачанне геданізму закранае сённяшнюю размытасць гендарных роляў, нетрадыцыйны вонкавы выгляд мужчын і жанчын. Аўтарам даецца малюнак сучаснага ліберальнага грамадства як сістэмы з парушаным парадкам (адзначу, што парушэнне сусветнага парадку — найстаражытная міфалагема, характэрная для апакаліпсісаў). У свеце верхаводзяць Бяда і Нянавісць, а інфернальная істота "спакушае чалавека шчасцем": пачуццёвымі забаўкамі і матэрыяльнай выгодаю. Але ў выніку ашуканы чалавек разумее, што шчасце не дасягнута, ён бездапаможны і "нічога не ведае ні пра сябе, ні пра навакольны свет". І з'яўляецца Адзінота. Але гэта — у нашым дысгарманічным сучасным свеце…

"Залаты сон" — "залаты век" у аповесці В. Гігевіча — гэта стан першабытнасці. Аўтар апісвае тыя дні, калі адносіны паміж людзьмі былі простыя, пачуцці і вера — моцныя, і прырода была маці, а не матэрыялам для перапрацоўкі. Аўтар спрабуе ўзнавіць уласцівае палеалітычнаму чалавеку наіўнае ўспрыманне свету, яго захапленне Космасам і ўсім светапарадкам. У той час як наш урбанізаваны свет сцірае з зямной паверхні рэшткі лясоў, а чалавек губляе чалавечнасць (вечная тэма!), аповесць робіцца акном у неймаверную старажытнасць.

А ў першабытным свеце ўсё гарманічна: ім кіруе добры і мудры Бог, чые вочы падобныя на кляновы ліст, які складаецца з зіхоткіх Сусветаў.

Герой аповесці ва ўяўленні сузірае Боскае дрэва, якое складаецца з галактык, разумее прыгажосць усяго існага і чуе мелодыю, якая зыходзіць "ад дрэва, ад бясконцых вачэй Таго ўсемагутнага". Трэба сказаць, што гэты матыў звышнатуральнай мелодыі сам па сабе вельмі цікавы з пункта гледжання яго існавання ў беларускай культуры. Ёсць усе падставы меркаваць, што архетып Музыкі можна вызначыць як беларускі этнакультурны архетып. У мастацкіх творах беларускіх пісьменнікаў (у прыватнасці, у антыўтопіях) архетып Музыкі злучаны па сэнсе з душой, жыццём і воляй. Так, у аповесці В. Гігевіча "Карабель" гэты этнакультурны архетып Музыкі/Песні мае асабліва важную ролю: песня маці звязана з традыцыямі, роднай мовай, роднай зямлёй, духоўнасцю, марай з сапраўднай чалавечнасцю. Можна ўспомніць і класічныя творы: "Дудка беларуская" Ф. Багушэвіча, "Сымон-музыка" Якуба Коласа, дзе музыка злучана з душой творцы, з праўдай і воляй. Архетып Музыкі/Песні — сімвалічны выраз беларускай душы. У аповесці "Страчанае шчасце" музыка — гэта песня роду і музыка космасу — напамін пра згубленую гармонію чалавека і Сусвету.

Ключавы беларускі этнакультурны архетып, злучаны з экзістэнцыяльнымі каштоўнасцямі, — Зямля. Для этнакультурных архетыпаў характэрны ўстойлівыя семантычныя сувязі: "зямля" злучаецца з "жыццём", "музыка" — з "душой" і "воляй", "душа" — з "зоркай" і "лёсам". Архетып зямлі займае адмысловае месца ў творчасці В. Гігевіча, досыць успомніць яго класічную антыўтопію "Карабель", дзе ўвесь сюжэт быў пабудаваны на вяртанні да Зямлі, а Зямля асацыявалася з эмацыйным кампанентам (марай, каханнем), культурай, традыцыяй і роднай мовай.

У аповесці "Страчанае шчасце" праводзіцца вельмі важная для аўтара думка: Зямля жывая. Важна, што гэта не метафара: яна жывая, яна можа быць жывым арганізмам, які мае розум (аўтар спасылаецца на ідэі І. Кеплера, Дж. Лаўлока і інш.). Зямля, як разумеюць героі аповесці, адчуваючы адзінства з усім існым, "усіх яна яднае і ўсіх даглядае…" Без гэтага адзінства "…цяпер нельга жыць, як нельга жыць без пачуцця роду".

Такім чынам, новая аповесць можа лічыцца творчым філасофскім маніфестам, у якім аўтар, знаходзячыся ў полі прыцягнення ўтопіі, разважае пра самае надзённае: трэба аб'ядноўвацца, трэба дапамагаць адзін аднаму, трэба будаваць ланцужок: ЧАЛАВЕК—НАРОД—ЗЯМЛЯ—СУСВЕТ.

Алесь МАРЦІНОВІЧ

Цяпло першацвета

Генрыху Далідовічу 1 чэрвеня гэтага года споўнілася 65 гадоў. Так і хочацца сказаць: не верыцца. Разумею, што ў дадзеным выпадку ў падобным сцвярджэнні відавочная нацяжка. Дый напісана ім так шмат, што зрабіць гэта ў маладым узросце проста немагчыма. Тым не менш — не верыцца. Здаецца, яшчэ зусім нядаўна ён з'явіўся ў ЛіМе. Не верыцца, хоць гэта адбылося трыццаць з лішнім гадоў таму, калі ў 1973 годзе ён стаў супрацоўнікам аддзела прозы часопіса "Полымя".

Калі да сустрэчы яго як пісьменніка я ведаў толькі па першым апавяданні "Ліст да Олі", змешчаным у "Маладосці", то пасля гэтага пачаў уважліва сачыць за яго творчасцю. Талент жа яго хутка сталеў і набіраўся моцы. Следам за апавяданнямі з'явіліся аповесці, пачалі выходзіць кнігі. Аднак асабліва ярка талент Г. Далідовіча раскрыўся ў буйным празаічным жанры. Раманы "Гаспадар-камень", адзначаны Літаратурнай прэміяй імя Івана Мележа, "Пабуджаныя", "Свой дом" склалі трылогію, якая праўдзіва адлюстравала шлях беларусаў да свайго нацыянальнага ўсведамлення. Раманы гэтыя пра тое, як беларусы станавіліся (і сталі!) нацыяй.

У рамане "Кліч роднага звона" падзеі куды больш даўнія. Але гэтае заглыбленне ў сівую даўніну стала заканамерным працягам. Калі б не было згаданай трылогіі, не было б і "Клічу роднага звона". Зразумела, што пісьменніку, які, вобразна кажучы, дакрануўся да нацыянальных каранёў, захацелася сягнуць яшчэ глыбей, туды, дзе беларусы пачыналі сілкавацца жыватворнымі сокамі.

Мастакоўскай праўдзівасцю, глыбінёй асэнсавання няпростых з'яў вызначаецца раман "Заходнікі", за які пісьменнік быў уганараваны Дзяржаўнай прэміяй Рэспублікі Беларусь.

"Цяпло на першацвет" — так называлася першая кніга Генрыха Вацлававіча. Цяпер, з агледзін вялікага ягонага жыццёвага і творчага шляху, багатых мастакоўскіх набыткаў, відавочна, што гэтая назва даўно стала сімвалічнай. У тым сэнсе, што ўсё напісанае Г. Далідовічам — сапраўднае. І не толькі сапраўднае, але ў лепшых ягоных кнігах і нерушавае, як той першацвет, які з'яўляецца тады, калі абуджаецца прырода і ўсё наваколле прагне росквіту. Розніца толькі ў тым, што першацвет у прыродзе — з'ява часовая. Першацвет жа творчы — пастаянства, бо ў аснове яго вялікая жыццядайная сіла.

Гэтай сілай і прасякнуты кнігі Г. Далідовіча — пісьменніка, які мэтанакіравана і з высокай мастацкай аддачай працягвае ў нашай літаратуры класічную традыцыю, ля вытокаў якой стаялі знакамітыя празаікі пачынаючы з земляка яго, народнага песняра Якуба Коласа. Вучыцца ў Якуба Коласа — не толькі вялікі гонар, але і адказнасць. З гэтым усведамленнем і працягвае працаваць у літаратуры Г. Далідовіч — адзін з самых вядомых сучасных беларускіх пісьменнікаў.

Рагнед Малахоўскі

Імпрэсіі

* * *
вясновая паводка
кацяня
лашчыцца да ног
сталіцы шэрай
вярбіны
намурлыкалі вясну

* * *
зразаю грыб
уздрыгвае грыбніца
агоніяй
знянацкага знішчэння
на лязе сцізорыка
тлее грыбная надзея

* * *
у сне леапарда
яна даганяе спажыву
на раўніне гарачага стэпу
і кідае крывавы кавалак
да лапаў яму

* * *
сузор'і сузіраюць
аблокі абдымаюць
дажджы
наважваюцца жыць
здзіўляецца зямля
калі ж нябёсы
перастануць
нас абараняць

* * *
люстэрка
памнажае пыл
пакуль сурвэтка
жэстам дасканалым
не пакіне
сіметрыю
выключнай чысціні

* * *
над дзіцячай пляцоўкай
прытулку
павісла суровая хмара
дзесьці сонца
чакае дзяцей
каб вярнуць
канфіскаванае дзяцінства

* * *
даўно няма ўжо
вуліцы Савецкай
з надзеяй і трывогай
у двары бязлюдным
настальгіруе
ссівелы вецер-камуніст

* * *
пажар уварваўся
у хату
закінутай вёскі
бясстрашна і бездапаможна
глухімі стрэламі
выганяе няпрошанага госця
стары шыфер

* * *
водар жывіцы
паклікаў у лазню
на каменні распаленым
кроплі шквірчаць
і знікаюць
у рэінкарнацыі
туліцца грэшнае цела
да па́ры

* * *
на падваконні кактусы
ці то жывуць
ці то паміраюць
спрабуюць укалоць
маё раўнадушша
для іх я згустак мітусні

* * *
бясконцае каханне
ветру і травы
спакусіла
цікаўную павуцінку
зведаць таямніцы
новых даляглядаў

* * *
пасля грознай
шматгалосай навальніцы
запраменіцца
нястрымнае жаданне
наблізіцца да вясёлкі
што сілкуецца сокам
магутнага дрэва

* * *
на аўтастрадзе
з хуткасцю няўлоўнай
у імгненне
паміж ударамі сэрца
размінуся
з уласным лёсам

* * *
на досвітку
у сонным парку
застывае
хаатычны рух
асляплых мятлікаў
вакол пагаслых
штучных сонцаў

* * *
самалёты
нябёсныя вектары
выпадковыя
ці запланаваныя накірункі
чэрцяць
на блакітным аркушы
раўнастаронні трохкутнік

Фота Рагнеда Малахоўскага

Перагорнем старонкі «Маладосці»

Час ідзе — літаратура маладзее. Асабліва гэта адчуваецца на старонках часопіса "Маладосць", які ў другім паўгоддзі плануе набыць новую знешнасць, чым, канечне, спадзяецца яшчэ больш прывабіць сваіх чытачоў — даўніх сяброў і новых. Выданне дынамічна змяняецца не толькі вонкава, але і канцэптуальна. Хаця па-ранейшаму большасць аўтараў часопіса — маладыя творцы. У рубрыцы "Упершыню ў "Маладосці" ў маі і чэрвені — вершы дэбютантаў Уладзіміра Гуніча і Кірыла Сыцько. Хлопцы настолькі па-яскраваму розныя, што іх яднае хіба маладосць — тым яны і цікавыя для "Маладосці", на старонках якой — уся разнастайнасць беларускага літаратурнага працэсу. Пяты нумар запомніцца аматарам добрай паэзіі таксама і вершаванай нізкай Маргарыты Аляшкевіч — вядомага журналіста, выкладчыка Інстытута журналістыкі БДУ і крытыка. Чэрвеньская "Маладосць" адзначаная творамі гарадзенца Анатоля Брусевіча, яскравага прадстаўніка неамадэрнісцкай плыні. Усё самае лепшае з таго, што можна будзе знайсці ў бліжэйшых нумарах часопіса, — перад вамі, шаноўныя чытачы "ЛіМа".

Віка ТРЭНАС

Мільёны анёлаў, мільярды імён...

Кірыл СЫЦЬКО

* * *
Цяжка ўставаць на дасвецці.
Ў лужынах талай вады
Хай ненароджаны вецер
Цалуе твае сляды.

Можа, паставіш мне помнік
Там, дзе пастаўлены крыж?
Бачыш, змяшалася поўня
З пылам закінутых ніш.

Топяцца зоры з дасвеццем
Ў лужыне талай вады.

Уладзімір ГУНІЧ

* * *
Ціхі вечар, соннае балота,
Сонца лье ружовае змярканне,
Колкіх хвой маўклівая самота
І бяроз узорнае убранне.

Ды на мхах раскінуліся росы,
І лясун дзесь ходзіць задуменны,
Распускае у бярозаў косы,
Заплятае тонкія праменні.

Ля бяроз красуюцца брусніцы,
Першых зор пачуўшы прывітанні,
Ім цяпер пад вечар ціха спіцца…
Лесавік іх знойдзе на світанні.

Маргарыта АЛЯШКЕВІЧ

По матывах Білі Холідэй — "Detour"
Будзе ўсё, як ты хочаш:
ты скажаш трываць — я стрываю,
калі б нават нябёсы
ты мне перакладваў на плечы.
Хто памерае, спраўдзіць —
мне то будзе ношкаю лепшай,
чым сусвет без цябе,
поўны смутку ад краю да краю.
Будзе ўсё, як ты хочаш:
пакінуць ты скажаш — пакіну,
хай зямля і нябёсы
сыдуцца ў даўгім пацалунку,
а хто супраць, хай змотваюць вуды й
пакуюць клункі —
ты мой пан і сусвет,
і табе я адзінаму вінна.
Будзе ўсё, як ты хочаш,
а скажаш — не будзе нічога
з геспярыдавых яблыкаў,
хлінкіх карыятыд.
Безгаловай змяёй
з гораў курчыцца ў долы дарога,
Ныюць сцёртыя плечы
і сцёрты, пусты краявід.

(мігрэнныя мелодыі)

Загула галава, нібы звон,
нібы звон, апусцела,
каб званар малады
тузаў нітку й язык балбатаўся.
Мой званар – як скала,
ля ног яго звонкія хвалі
пакідаюць дарункі
марскія ды прагну ю пену.
Нарастае трызвон, нібы той,
хто жыве на званіцы,
тоўстай мухай зялёнай
заблытаўся ў зыкавы ніткі —
кожны выбрык званы забіраюць,
ваколіцам кажуць,
аж пакуль тая муха
бязвольна між іх не аціхне.
Неадчэпна гудзе галава,
мне і звон і званіца,
бяскрыдлатая бессань,
што мухі падлічвае ў носе.
Хай званар, малады і прывабны,
у галасе гэтым
не пачуе адзінага голасу, болю майго.

Анатоль БРУСЕВІЧ

* * *
П'ю малітву, нібы віно
Да мяжы, за якой ад Бога
Застаецца адзін вянок
І бурштынавы смак зямнога.

П'ю малітву, і горкі пах
Разліваецца па-над светам.
Усміхаецца моўчкі Вакх
Мне з-за хмараў
усмешкай светлай.

* * *
Я — рака,
Правы прыток Стыксу.
Ты — рака,
Левы прыток Леты.
Наракаць —
Значыць не знаць сэнсу:
У радках
толькі абрыс мэты.
Мы плывём.
Кожны ў сваё мора.
Мы ляцім.
Кожны ў сваё пекла.
Чалавек —
Гэта адбітак хворы
уяўлення Бога
Пра чалавека.

Спадчына Караткевіча: захаваем разам

Вольга ПАЎЛЮЧЭНКА,
фота Кастуся Дробава

Тыраж новага Збора твораў Уладзіміра Караткевіча залежыць ад кожнага з нас — на яго будзе арганізавана папярэдняя падпіска.

Што маем, чым ганарымся

Сам Уладзімір Караткевіч планаваў у сярэдзіне 1950-х гадоў пакінуць нашчадкам 78 тамоў твораў. У яго нататках застаўся накід размеркавання твораў па тамах з пазнакай: 11 гадоў 75 дзён пры катаржнай нагрузцы. З задуманага цыкла кніг пра жыццё свайго народа на працягу значнага часавага прамежку яму ўдалося стварыць даволі шмат. Ідэі, якія развіваў класік беларускай літаратуры, іх мастацкае ўвасабленне сталі тым краевугольным каменем, які смела можна класці ў падмурак нацыянальнай ідэі. Нават у наш час, калі, здаецца, цікаўнасць да чытання незваротна знікае, Караткевіча чытаюць, абмяркоўваюць, вывучаюць, ведаюць, любяць.

Апошні Збор твораў Уладзіміра Сямёнавіча выдадзены ў 1987—1991 гадах у 8 тамах, 9 кнігах (восьмы том склалі дзве кнігі). Яго тыраж складаў 60 тысяч экзэмпляраў. За мінулыя гады з'явіліся новыя даследаванні, караткевічазнаўцамі шмат што з багатай творчай спадчыны пісьменніка сабрана, выдадзена, асэнсавана. Таму аб'ектыўна склалася неабходнасць новага, найбольш поўнага Збору твораў.

Канцэпцыю новага, 25-томнага Збору твораў Уладзіміра Караткевіча распрацаваў кандыдат філалагічных навук, дацэнт кафедры беларускай літаратуры і культуры Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта **Анатоль Верабей.** У рэдкалегію выдання павінны ўвайсці А. Бельскі, А. Верабей, П. Жаўнябовіч, В. Іўчанкаў, А. Мальдзіс, М. Мушынскі, В. Рагойша, І. Роўда, А. Русецкі, А. Сіанькевіч, Г. Шаблінская, Т. Шамякіна, В. Шніп.

Укладальнікамі выдання стануць не толькі дактары і кандыдаты навук, але і маладыя даследчыкі творчасці У. Караткевіча. Плануецца распачаць праект у 2012 годзе, выдаваць 1–3 тамы на год, а завяршыць яго ў 2020 годзе, якраз да 90-годдзя пісьменніка. Гэта будзе магчымым, калі выданне ўключаць у план сацыяльна значнай літаратуры.

Ініцыятыва знізу, падтрымка зверху

З ініцыятывай аб вяртанні падпіскі на беларускамоўную мастацкую літаратуру, першай ластаўкай якой павінна стаць выданне Збору твораў Уладзіміра Караткевіча, выступіла Таварыства беларускай мовы імя Францішка Скарыны. Як паведаміў яго старшыня **Алег Трусаў**, прапанова аб'явіць агульнанацыянальную падпіску была выказана доктарам філалагічных навук прафесарам Адамам Мальдзісам на пасяджэнні рады Таварыства і была ёю падтрымана. Далей звярнуліся да кіраўніка Адміністрацыі Прэзідэнта Уладзіміра Макея аб вяртанні падпіскі на беларускамоўную мастацкую літаратуру. Міністэрства інфармацыі прапанавала наступны варыянт вырашэння клопату: "У якасці эксперыменту выдавецтвам "Мастацкая літаратура" сумесна з ААТ "Белкніга" ў бягучым годзе будзе арганізавана падпіска на Збор твораў У. Караткевіча ў 25 тамах.

Канчатковае рашэнне пра мэтазгоднасць такой формы рэалізацыі выданняў, як падпіска, будзе прынята па выніках эксперыменту".

> *"Адметнасць гэтага выдання ў тым, што да яго будуць прыкладзены кампакт-дыскі: з вершамі і песнямі Караткевіча ў яго выкананні, яго выступленнямі на радыё, тэлебачанні, у Саюзе пісьменнікаў Беларусі, а таксама яго здымкі з мастацкага фільма "Хрыстос прызямліўся ў Гародні". Прапануецца і дыск з электронный бібліятэкай твораў класіка.*

Помнік, які будуем

Навуковае (са змястоўным каментарыем) і адрасаванае шырокаму колу чытачоў выданне будзе грунтавацца на жанрава-храналагічным прынцыпе: першыя два тамы — паэтычныя творы, з трэцяга па дзясяты — празаічныя, адзінаццаты — драматычныя, дванаццаты–трынаццаты — публіцыстычныя творы, эсэ, літаратурна-крытычныя артыкулы, інтэрв'ю, выступленні. У наступныя тамы новага Збору твораў увойдуць таксама пераклады і аўтапераклады пісьменніка, сцэнарыі і лібрэта, лісты, малюнкі, дзённікі і запісныя кніжкі, дарчыя надпісы. Апошні том выдання будзе ўтрымліваць дапаўненні да папярэдніх тамоў, летапіс жыцця і творчасці, алфавітны даведнік, імянны паказальнік, а таксама бібліяграфію крытычных і літаратуразнаўчых прац, прысвечаных асобе і творчасці Караткевіча.

Як паведаміў **Анатоль Верабей**, пад навуковым кіраўніцтвам плануецца ажыццяўленне падрыхтоўкі Збору твораў, адметнасць гэтага выдання ў тым, што да яго будуць прыкладзены кампакт-дыскі: з вершамі і песнямі Караткевіча ў яго выкананні, яго выступленнямі на радыё, тэлебачанні, у Саюзе пісьменнікаў Беларусі, а таксама яго здымкі з мастацкага фільма "Хрыстос прызямліўся ў Гародні". Прапануецца і дыск з электронный бібліятэкай твораў класіка.

Анатоль Леанідавіч адзначыў: "Гэта выданне стане значнай падзеяй у грамадскім і культурным жыцці Беларусі. Да таго ж, яно павінна быць рэнтабельным — дзякуючы падпісцы. Пытанне аб выданні было абмеркавана ў Міністэрстве адукацыі, Міністэрстве культуры, а таксама ў Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі, якія падтрымалі ідэю і могуць заказаць каля 5 тысяч экзэмпляраў".

Чытацкае галасаванне

У кожнага чалавека, які цікавіцца творчасцю і асобай Уладзіміра Караткевіча, ёсць магчымасць паўплываць на з'яўленне літаратурнага помніка славутаму аўтару і папоўніць асабістую бібліятэку ўнікальнымі выданнямі. Магчыма, тыраж "даследчыцкіх" тамоў з ліставаннем, выступленнямі, артыкуламі будзе меншы за тыраж тамоў паэзіі, прозы, драматургіі. Галоўнае для выдаўцоў, каб кожная кніга выдання была запатрабавана. Калі эксперымент пройдзе паспяхова і адновіцца рух на "зялёнай вуліцы" падпіскі, нараканні на тое, што палічкі кнігарань заняты нікому не патрэбнай літаратурай, здымуцца самі сабою. Чытач атрымае магчымасць і надалей выбіраць творы вартых увагі аўтараў. Пачынаем?

Алена ПАЎЛАВА, начальнік упраўлення выдавецкай дзейнасці і кніжнага гандлю Міністэрства інфармацыі Рэспублікі Беларусь:

— Канчатковы лёс выдання будзе вырашаны ў снежні. Работа па фарміраванні планаў выпуску сацыяльна значнай літаратуры на наступны год пачынаецца ў верасні. Думаю, што выдавецтва "Мастацкая літаратура" будзе прапаноўваць Збор у гэты спіс. Улічваючы зацікаўленасць Міністэрства культуры і Міністэрства адукацыі краіны ў выданні твораў Караткевіча, а гэта значыць гарантаваныя заказы падпарадкаваных ім бібліятэк, наша ўпраўленне будзе прапаноўваць выдавецкі праект на разгляд Экспертнага савета па фарміраванні плана выпуску сацыяльна значнай літаратуры. Што тычыцца эксперымента па арганізацыі падпіскі, то, на мой погляд, сёння — пры няўстойлівых цэнах на паперу і іншыя матэрыялы — вельмі цяжка сфарміраваць фіксаваны кошт на кожны том выдання. Асабліва на такія доўгатэрміновыя праекты, якім з'яўляецца 25-томны Збор твораў Караткевіча, разлічаны на дзесяцігоддзе. Але гэтае пытанне ўжо прапрацоўваецца выдавецтвам.

Алег ТРУСАЎ, старшыня грамадскага аб'яднання "Таварыства беларускай мовы імя Ф. Скарыны":

— Я вельмі ўдзячны газеце "ЛіМ" за цікавасць да нашага праекта. Хацелася б даведацца ад арганізатараў пра ўмовы падпіскі, час, калі яна пачнецца. Думаю, што пра яе абвесцяць усе рэспубліканскія выданні. Не сумняваюся, што аб'яўленая акцыя знойдзе падтрымку.

Віктар ШНІП, галоўны рэдактар выдавецтва "Мастацкая літаратура":

— Творы Уладзіміра Караткевіча для нашага выдавецтва, як і для кожнага беларуса, — святое. Гэта наша класіка, наша гісторыя. З выдадзеных твораў Уладзіміра Караткевіча 95 працэнтаў убачылі свет у "Мастацкай літаратуры". І тое, што нам даручана працаваць над 25-томным Зборам твораў пісьменніка, — вялікі гонар. Шэсць гадоў таму, да юбілею класіка, па прапанове Галіны Шаблінскай у серыі "Жыццё знакамітых людзей Беларусі" выйшла кніга пра Караткевіча — і разышлася даволі хутка. Амаль кожны год выдаём дзве-тры яго кнігі. Падпіска — вельмі добрая задума, але яе механізмы яшчэ прапрацоўваюцца зацікаўленымі бакамі: міністэрствамі культуры, інфармацыі і адукацыі. Ведаеце, тое, што было разбурана, не вельмі проста аднавіць. Як толькі будзе вызначаны дакладны тыраж, мы пачнём выданне.

Марына ВЕСЯЛУХА

Прафесійны погляд на прыватныя бібліятэкі

Мінск наведалі кнігазнаўцы з сусветным іменем

Апошнім часам можна пачуць нараканні аматараў кнігі, што бібліяфільства стала бляклым, пачало зводзіцца да мястэчковага ўзроўню. Аднак міжнародная навуковая канферэнцыя "Беркаўскія чытанні. Кніжная культура ў кантэксце міжнародных кантактаў", што прайшла ў Мінску і была прысвечана 115-годдзю знанага вучонага і бібліяфіла Паўла Беркава, цалкам абвергла гэтае меркаванне. На форум, у якасці арганізатараў якога выступілі Цэнтральная навуковая бібліятэка імя Якуба Коласа НАН Беларусі і Навуковы цэнтр даследавання кніжнай культуры Расійскай акадэміі навук, сабраліся кнігазнаўцы з Беларусі, Расіі, Украіны, Польшчы, Літвы, Балгарыі.

Навуковая канферэнцыя, у цэнтры ўвагі якой — кніга, сёння з'ява досыць рэдкая, але не выключная. За перыяд з 2008 года ў Мінску і Маскве ўжо адбылося некалькі міжнародных чытанняў падобнага кшталту, але сёлетні форум па-свойму адметны. Так, Галіна Кірэева, загадчык НДА кнігазнаўства Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі, заўважыла: "Гэтая канферэнцыя носіць бібліяфільскі характар, бо сам Павел Беркаў быў калекцыянерам. Традыцыю такіх чытанняў варта развіваць, рэгулярна збіраць спецыялістаў кнігазнаўчай тэматыкі. Асобнай увагі заслугоўваюць асабістыя кнігазборы, што існавалі на тэрыторыі нашай краіны. Гэта тэма яшчэ не вывучаная, і многія бібліятэкі невядомыя шырокай аўдыторыі. Разглядаючы прыватныя калекцыі, мы больш даведваемся пра мінулае нашай краіны, і праз прызму гэтага ведання зусім паіншаму ўспрымаецца беларуская культура, дарэчы, зусім не правінцыяльная".

Прыватным бібліятэкам як фактару кніжнай культуры была прысвечана асобная секцыя форуму. Яе кіраўнік Алена Цітавец, загадчык сектара ЦНБ НАН Беларусі, адзначыла: "У межах секцыі абмяркоўваліся пытанні даследавання пісьмовых помнікаў, вывучэння кніжных збораў, даклады ўключалі і расповеды пра былых уладальнікаў прыватных калекцый кніг. Былі прадстаўлены і матэрыялы, што тычыліся як вузкай спецыфікі бібліятэчнай працы, так і больш шырокіх пытанняў ролі кнігі ў жыцці грамадства. Важна, што ўдзельнікі канферэнцыі вывучалі кнігазборы і ў новых аспектах. Так, галоўны бібліёграф Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі Людміла Сільнова ў сваім дакладзе разгледзела склад кніжнага збору прафесара М. Янчука ў гендарным аспекце".

Абмеркаванне навуковых пытанняў прывяло і да больш сур'ёзных жыццёвых высноў. Бібліёграф Нацыянальнай бібліятэкі Таццяна Рошчына падчас выступлення (а яно было прысвечана праблемам вывучэння і атрыбуцыі суперэкслібрысаў) выказала шкадаванне, што малодзе пакаленне мала цікавіцца кнігазнаўчымі даследаваннямі. Спецыялісты ва ўзросце, што працуюць у бібліятэках, захоўваюць традыцыі вывучэння рэдкіх кніг, і ім хацелася б перадаць свае веды маладым. Узнялі навукоўцы і праблему цяжкасцей узаемадзеяння спецыялістаў розных устаноў у розных краінах. Архівы, бібліятэкі, іншыя трымальнікі дакументаў зацікаўлены перш за ўсё тым, каб іх вывучалі свае супрацоўнікі, таму ёсць тэндэнцыя абмежавання доступу да помнікаў кніжнай культуры для "чужаніц", што, натуральна, адбіваецца на агульнай якасці і паўнаце даследаванняў.

Апроч узнятых актуальных пытанняў (а іх, несумненна, было шмат) канферэнцыя мела і іншы плён. Так, напярэдадні форуму быў выдадзены зборнік матэрыялаў, куды ўвайшло больш як сто дакладаў, напісаных на высокім навуковым узроўні. "Нават сам зборнік прадстаўляе вялікі інтарэс для даследчыкаў кніжнай культуры, — разважае Людміла Аўгуль, загадчык аддзела ЦНБ НАН Беларусі. — А гэтае паняцце ўключае і кнігавыданне, і кнігараспаўсюджанне, і бібліятэкі, і чытанне, і гісторыю кнігі. Падчас "Беркаўскіх чытанняў" разглядаўся цэлы спектр пытанняў кніжнай культуры, што сёння, як ніколі, актуальна. У гэты пераломны момант, калі адбылася змена носьбіта інфармацыі, важна зафіксаваць і вывучыць здабыткі ранейшых часоў. Больш таго, у нашай канферэнцыі прынялі ўдзел апроч шматлікіх шаноўных гасцей з розных краін вельмі імянітыя вучоныя з Польшчы, людзі з сусветным іменем — класік у галіне кніжнай культуры прафесар Кшыштаф Мігань і прафесар Вацлаў Валецкі".

Паколькі канферэнцыя была прысвечана юбілею Паўла Беркава, яго асоба таксама знаходзілася ў цэнтры ўвагі даследчыкаў. Так, працавала секцыя "Уклад Паўла Навумавіча Беркава ў вывучэнне кніжнай культуры", дэманстраваўся фільм пра вучонага, падрыхтаваны аддзелам сацыякультурных сувязей ЦНБ НАН Беларусі, арганізавана і выстаўка кніг "П. Н. Беркаў і кніга: да 115-годдзя вучонага", на якой прадстаўлены выданні з асабістага кнігазбору Паўла Навумавіча. Налічвае ён 12 242 адзінкі і захоўваецца ў аддзеле рэдкіх кніг і рукапісаў ЦНБ НАН Беларусі.

Прэзентацыя

Вольга ПАЎЛЮЧЭНКА

Неандэртальцы былі тупіковай галіной развіцця чалавецтва

Прэзентацыя двухтомнай энцыклапедыі "Археалогія Беларусі", якая ўбачыла свет у "Беларускай Энцыклапедыі імя Петруся Броўкі", адбылася ў выдавецкім навукова-метадычным цэнтры.

На прэзентацыі выступілі стваральнікі кнігі — супрацоўнікі Інстытута гісторыі: дырэктар, кандыдат гістарычных навук Вячаслаў Даніловіч; прафесар, доктар гістарычных навук, загадчык цэнтра гісторыі даіндустрыяльнага грамадства Вольга Ляўко; БДУ — дацэнт, доктар гістарычных навук Аляксандр Егарэйчанка; выдавецтва — дырэктар Таццяна Бялова, галоўны рэдактар Ларыса Языковіч і навуковы рэдактар Юрый Каласоўскі.

Як адзначыў В. Даніловіч, "энцыклапедыя "Археалогія Беларусі" — вынік плённага творчага супрацоўніцтва навуковагаліновай рэдакцыі гістарычных і сацыяльна-эканамічных навук выдавецтва пад кіраўніцтвам Юрыя Бажэнава, Інстытута гісторыі Нацыянальнай акадэміі Беларусі, археалагічных кафедр беларускіх ВНУ". Першай ластаўкай у гэтай галіне выступоўцы адзінагалосна назвалі выдадзены ў 1993 годзе даведнік "Археалогія і нумізматыка Беларусі", які ўтрымліваў 2,5 тысячы тэрмінаў. Атрыманы вопыт дазволіў пераглядзець і ўдакладніць многія моманты падачы матэрыялу, выпрацаваць кансалідаваную пазіцыю па найбольш актуальных археалагічных праблемах, характарыстыцы археалагічных культур, што існавалі на тэрыторыі Беларусі і суседніх краін.

У новай энцыклапедыі звыш чатырох тысяч тэрмінаў. Аналага спецыялізаванаму выданню па айчыннай археалогіі няма ні ў гістарычнай навуцы краіны, ні ў свеце — у двухтомніку прадстаўлены археалагічныя помнікі, а таксама даследаваныя археолагамі помнікі архітэктуры Сярэднявечча, прадметы матэрыяльнай культуры і ўнікальныя творы першабытнага мастацтва. Матэрыял артыкулаў, змешчаных у алфавітным парадку, дапоўнены фотаздымкамі ўнікальных знаходак, абагульняючымі картамі і схемамі, што даюць магчымасць уявіць, як адбываўся гістарычны працэс на тэрыторыі Беларусі, як жылі і развіваліся нашы продкі. Ахоплены тэрмін ад першабытных часоў да XVIII стагоддзя (дагэтуль XIII стагоддзе лічылі мяжой даследаванняў археалогіі). У кнігу ўвайшла інфармацыя пра самыя апошнія напрацоўкі айчыннай археалагічнай навукі. Згодна з удакладненымі звесткамі, неандэртальцы, якія лічыліся адной са ступеней развіцця чалавецтва, аказваецца, былі яго тупіковай галіной.

Маладзічок

Дзяніс МАРЦІНОВІЧ

Сустрэча з «Рэхам»

Праект "Серыя сустрэч з цікавымі людзьмі", арганізаваны Цэнтральнай сістэмай дзіцячых бібліятэк г. Мінска, пашырыў сваю геаграфію. Чарговая сустрэча прайшла ў санаторнай агульнаадукацыйнай школеінтэрнаце № 2, размешчанай адразу за мінскай кальцавой дарогай.

Фактычна мерапрыемствы ў такім фармаце пачалі праводзіцца яшчэ ў 2010 годзе, але афіцыйны статус атрымалі толькі сёлета. Ініцыятарам іх правядзення стала Анастасія Берасневіч, бібліятэкар 1-й катэгорыі аддзела маркетынгу ЦСДБ горада Мінска. Наогул, у сістэме дзіцячых бібліятэк знаходзіцца 17 устаноў такога кшталту. На прапанову аб супрацоўніцтве адгукнулася 5 бібліятэк, з якімі быў наладжаны кантакт. У чым заключаецца сутнасць акцыі? У бібліятэкі на сустрэчы з чытачамі запрашаліся знакамітасці. Сярод іх — бармен Юрый Яцына, спецыяліст па флерынгу; фіналістка конкурсу "Міс Беларусь 2010" Вікторыя Раховіч; журналіст Жан Садэль, вядучы "Рускага радыё" і "Радыё Рокс"; чэмпіён Беларусі па хіп-хоп танцах Антон Аполька; акцёр Нацыянальнага акадэмічнага драматычнага тэатра імя Максіма Горкага Іван Трус і іншыя. Прычым сустрэчы не абмяжоўваліся звычайнымі выступленнямі гасцей. Дзеці атрымлівалі магчымасць авалодаць першымі азамі "зорнай прафесіі". Напрыклад, рабіць кактэйлі, танцаваць хіп-хоп і г.д.

У новую вандроўку А. Берасневіч запрасіла гурт "Рэха" — неаднаразовага ўдзельніка праекта. Створаны ў 2004 годзе, калектыў выконвае беларускую папулярную музыку на словы свайго лідара Андруся Такінданга. На канцэрт гурта ў актавай зале санаторыя-школы сабраліся разам са сваімі педагогамі вучні 4—9 класаў. Сустрэча мела форму дыялогу: выступленні "Рэха" чаргаваліся з размовамі музыкантаў са слухачамі і выкананнем дзецьмі вершаў (прычым экспромтам, а не падрыхтаваных загадзя).

У санаторыі-школе жывуць і вучацца дзеці з аслабленым здароўем, чые бацькі з-за ўласных хвароб ці шкодных звычак не могуць клапаціцца пра іх належным чынам. Таму любая ўвага з боку дарослых, праявы цеплыні, пяшчоты і спагады абавязкова адгукнуцца ў дзіцячым сэрцы. Таму не дзіўна, што гасцей санаторыя-школы чакалі сардэчны прыём і працяглая аўтограф-сесія пасля завяршэння канцэрта.

Азбука Морзэ

Чэслава ПАЛУЯН, Таццяна ІВАНІС

● У гарадской школе мастацтваў у Рэчыцы адбылося ўрачыстае падвядзенне вынікаў рэспубліканскай акцыі "Чытаем разам" па Рэчыцкім раёне. Арганізатары акцыі (нацыянальны цэнтр мастацкай творчасці дзяцей і моладзі, рэдакцыі часопісаў "Бярозка"і "Вясёлка") для ўсеагульнага чытання і Рэчыцкага раёна прапанавалі кнігі. "Янкаў вянок", "Я тут жыву" Уладзіміра Ліпскага, "Радзімазнаўства: Мясціны. Асобы" Алеся Карлюкевіча, "Дзяцінства. Падлетак. Юнацтва." Івана Навуменкі. У ходзе акцыі ў бібліятэках горада і з мэтай зацікавіць моладзь і падлеткаў праведзены шэраг культурных імпрэз. Гасцямі мерапрыемства сталі Уладзімір Ліпскі, пісьменнік, галоўны рэдактар часопіса "Вясёлка"; Анастасія Радзікевіч, намеснік галоўнага рэдактара часопіса "Вясёлка"; Алена Масла, пісьменніца, галоўны рэдактар часопіса "Бярозка"; Рагнед Малахоўскі, паэт, намеснік галоўнага рэдактара часопіса "Бярозка"; Людміла Паўхлеб, вядучы спецыяліст аддзела адукацыі Дзяржынскага райвыканкама; Кацярына Лабацэвіч, прадстаўнік Мёрскага раёна Віцебскай вобласці.

— З 30 мая па 13 чэрвеня ААТ "Белкніга" праводзіць акцыю "У падтрымку юных чытачоў". Пры пакупцы дзіцячай літаратуры выдавецкай групы "АСТ" на суму больш як 15 тысяч рублёў, наведвальнікі атрымаюць кнігу ў падарунак. У акцыі ўдзельнічаюць кнігарні сеткі "Белкніга": "Кніжная скарбонка", "Метадычная кніга", "Кнігарня пісьменніка", "Спадчына" (Мінск), а таксама магазін "Кніжны свет" (Жодзіна).

● У Цэнтральнай бібліятэцы Латвійскага ўніверсітэта завяршыла працу рухомая кніжная выстаўка, на якой было прадстаўлена каля 500 найменняў кніг беларускіх выдавецтваў. Яна распачала работу 19 красавіка і ладзілася пры падтрымцы Пасольства Рэспублікі Беларусь у Латвійскай Рэспубліцы. Выстаўка была прымеркавана да 25-й гадавіны аварыі на Чарнобыльскай АЭС і прысвечана памяці яе ліквідатараў і ахвяр.

— Прэмія імя Франца Кафкі, заснаваная ў 2001 годзе Таварыствам Кафкі і мэрыяй Прагі, прысуджана ірландскаму пісьменніку Джону Бэнвілу — за "выключныя мастацкія вартасці" яго раманаў і блізкасць кніг чытачам "незалежна ад іх нацыянальнай ці культурнай прыналежнасці". У 2005 годзе пісьменнік ужо атрымаў Букераўскую прэмію, сёння ён з'яўляецца адным з самых папулярных аўтараў Ірландыі.

● 10 чэрвеня ў Маскве распачне працу VI Адкрыты кніжны фестываль. У яго праграму ўключана больш як 300 мерапрыемстваў, аб'яднаных тэмай "Траекторыі" і прысвечаных перамяшчэнням і зменам, што адбываюцца ў культурнай прасторы і грамадстве. Для ўдзелу ў фестывалі Маскву наведаюць госці з 20 краін свету. Пяць яго традыцыйных кірункаў — кнігі, музыка, кіно, выстаўкі, дзеці — у гэтым годзе ўпершыню будуць курыраваць запрошаныя спецыялісты, а не адзінае кіраўніцтва. "Кніжны" раздзел праграмы аб'яднае прэзентацыі навінак, а таксама дыскусіі і сустрэчы з расійскімі і замежнымі пісьменнікамі і паэтамі.

— Кіраўнікі найбуйнейшай пецярскай кнігагандлёвай кропкі — Пецярбургскага дома кнігі — вырашылі аднавіць традыцыю арганізацыі "кніжных развалаў". 27—29 мая, калі Санкт-Пецярбург адзначаў 308-ы дзень нараджэння, на вулічных прылаўках Дома кнігі на працягу дня былі прадстаўлены каля тысячы найменняў выданняў. Гэта ў першую чаргу літаратура, прысвечаная гораду, а таксама асартымент выданняў мінулых год, якія сёння складана знайсці ў продажы. Быў арганізаваны і кнігаабмен: аматары руху "буккросінг" мелі магчымасць у спецыяльна падрыхтаваных кошыках знайсці цікавую кнігу і пакінуць уласную ўзамен.

Восток — дело тонкое

Самураи, иероглифы, фарфор, притчи дзэнских мудрецов… Нет такого человека, который не интересовался бы в той или иной мере историей, искусством, единоборствами, которые пришли из непостижимой нашему пониманию Азии. Загадочная земля, охраняемая драконами, далёкая — а потому особенно привлекательная, приоткрывает нам свои тайны в литературе, выпущенной издательством "Харвест". И если сродни музейной прогулке покажутся книги о самурайском оружии и искусстве начертания иероглифов, вполне актуальной попыткой заглянуть в тонкую душу Востока прозвучит антология произведений современных китайских писателей.

Денис МАРТИНОВИЧ,
Ольга ПАВЛЮЧЕНКО

Язык в возрасте шести тысяч лет

Мы давно привыкли к существованию двух систем письменности: кириллицы и латиницы. К кириллической системе относятся два государственных языка, к латинице — большинство европейских, в том числе английский, являющийся ключом к пользованию Интернетом. Тем не менее обе системы построены по похожему принципу: существует алфавит из определённого количества букв. Последние объединяются в слова, из которых составляются предложения. На Дальнем Востоке действует совсем другая, иероглифическая система. А поскольку страны, представляющие этот регион, приобретают всё большее значение в мире, самое время узнать о них побольше.

Но вот в чём трудность: например, в китайском языке содержится более 50 тысяч иероглифов. Неужели можно запомнить все? Подсказкой станет использование 214 основных иероглифов (ключей) китайского языка, которые образуют большинство общеупотребительных слов. Их древнее происхождение, история и этимология (ведь китайской цивилизации свыше шести тысяч лет) представлены в богато иллюстрированном издании **"Тайны китайских иероглифов"**, автором-составителем которого выступил **Владимир Соколов.** Вступительная часть книги познакомит читателей с историей и мифологией письма, классификацией, основными иероглифами и каллиграфическими стилями. В иллюстративной части издания приведены изображения ключей с указанием их значения и транслитерации названия, составляющих черт и эволюционных изменений, а также примеры использования ключей при создании других иероглифов.

Историю пишут самураи

В многовековой истории Японии одним из самых ярких периодов являлось время, когда в местном обществе доминировали самураи. На протяжении многих лет, начиная с VIII века нашей эры, когда класс воинов возвысился из-за междоусобиц и набегов врагов, и до середины XIX века именно они — светские феодалы — во многом определяли развитие страны.

В истории самураев остаётся много загадок. Кем являлись их предшественники: военной аристократией или профессиональными воинами-наёмниками? Где родина самураев: в Киото или Канто? Издание **"Самураи. Иллюстрированная история"**, автором которой является **Мицуо Курэ** (перевод с английского языка У. Сапциной), попытается дать ответы на эти и другие вопросы.

Первая часть книги раскрывает обстоятельства векового господства самураев над страной. Во второй подробно рассмотрены наиболее типичные битвы, происходившие в средневековой Японии, а также кланы, участвовавшие в них. Отдельным аспектом, ранее не известным читателям, является раздел "Женщины в обществе самураев". Любопытно, что некоторые из них даже командовали отрядами слуг, защищая поместья своих умерших мужей. Но в общем женщины в традиционном японском обществе находились на второстепенных ролях. Издание "Самураи. Иллюстрированная история" завершается хронологией и словарём, которые существенно облегчат чтение и станут вашим путеводителем в мире самураев.

Блеск и холод японской стали

В 1868 году произошло событие, изменившее судьбу Японии — революция Мэйдзи. Она ознаменовала собой переход власти сёгунов и ее перехода к императорам. Был взят курс на ликвидацию многовековой отсталости Японии от Запада. В результате многие элементы прежней страны, средневекового японского общества ушли в прошлое. В их числе были и самураи, которые стали "новыми помещиками" или офицерами регулярной армии.

Одному из элементов вооружения солдат посвящено издание **"Японские мечи: энциклопедия холодного оружия"**, которое рассказывает об истории японских военных и гражданских мечей и кинжалов. Книга, написанная **Ричардом Фуллером** и **Роном Грегори** (перевод с английского языка А. Левченкова), рассказывает об изготовлении холодного оружия в Японии, памятных знаках и ярлыках, о возникновении различных образцов холодного оружия. Она символизирует собой историю императорской экспансии в Корею, Китай и всю Юго-Восточную Азию. Энциклопедия богато иллюстрирована редкими фотографиями описываемых образцов японского холодного оружия. Справочник рассчитан как на специалистов и коллекционеров, так и на широкий круг читателей, интересующихся данной темой.

Хронологически энциклопедия охватывает период с 1868 по 1945 годы. Последняя дата ознаменовала собой капитуляцию Японии во Второй мировой войне. Тогда страна начала новый период в своём развитии, а меч как средство ведения боя и боевых действий прекратил своё существование и стал экспонатом музейных и частных коллекций.

Концентрат истины

Сначала с таинственного и загадочного Востока к нам пришли единоборства. Потом — понимание, что это не просто виды борьбы или гимнастика, а часть философской системы. Возник интерес к философии, столь отличной от западной, а потому притягательной. От этой волны осталось стойкое увлечение сувенирами-оберегами и любовь к притчам. **"Звучание тишины. Сборник медитативных притч дзэнских мастеров"** — книга, которую вы, конечно же, не оставите без внимания. Потому что краткие и удивительные истории, которые привлекают сначала вроде бы несложным сюжетом и вызывают улыбку, цепко схватываются памятью, заставляют думать и периодически к ним возвращаться. Нет, пожалуй, человека, который не любит мудрости, изложенной в афористичной форме — начиная от анекдота, сказки, легенды. Восточная философия обогатила мировую культуру притчами, предназначавшимися для духовного роста буддийских монахов, но этот концентрат мудрости перешагнул границы учения, в рамках которого был создан. Потому что сущность человеческая во всех уголках мира одинакова — для нас одинаково просто создать для себя Рай и Ад, если перепутать, что на самом деле важно. Например, в притче "В чём счастье?" мастер дзэн на вопрос ученика, почему оно не в деньгах, даёт такой ответ: "За деньги можно купить постель, но не сон; еду, но не аппетит; лекарства, но не здоровье; слуг, но не друзей; женщин, но не любовь; жилище, но не домашний очаг; развлечения, но не радость; учителей, но не ум. И то, что названо, не исчерпывает список".

А для тех, кто всё-таки хочет обучиться медитации и с её помощью отделять муху от котлеты, в книге есть совет: "Если хочешь увидеть, смотри прямо сейчас, потому что когда ты начинаешь думать, ты полностью теряешь суть".

Иероглиф "Удача" и традиционные китайские прописи

Знаете ли вы, что в китайской письменности нет алфавита? Слова состоят не из букв, а из большого количества базовых штрихов, причём в Китае известно пять стилей их написания.

Поэтому погрузиться в книгу **Ребекки Ю "Китайская каллиграфия — это просто!"** — тоже сродни медитации (перевод с английского А. Н. Степановой). С удовольствием процитирую одну из подписей: "Анатомия скруглённого конца диагонального штриха, скошенного вправо".

Издание состоит из тридцати уроков, благодаря которым вы сформируете умение начертания иероглифов. Сначала освоите штрихи, потом собственно символы, а к концу обучения сможете даже формировать из них фразы: "Счастье в страдании" или поздравление к свадьбе, например. Тут главное — не перепутать.

Автор подробно остановится на принадлежностях для этого вида деятельности, расскажет, как подготовить кисть к работе, как правильно её держать и окунать в тушь, не забудет и о постановке локтя и запястья, нажиме и подъёме кисти. Отдельная глава посвящена пяти золотым правилам начертания иероглифов, описываются и пять стилей китайской каллиграфии. Включён в издание и словарь терминов.

Звучание натянутой струны

Антология современной китайской прозы **"Жизнь как натянутая струна"** подготовлена к изданию Союзом китайских писателей. В книгу вошли последние произведения признанных мастеров литературного слова Ван Мэна и Фэн Цзизая, ставших популярными в последние двадцать лет Таши Дава и Чи Ли и других китайских писателей. Авторы отличаются и по возрасту, и по своим художественным устремлениям. Но, как пишет в приветственном слове Председатель Союза китайских писателей Те Нин, "их острое и смелое понимание действительности, погружение в глубину человеческой души, твёрдая вера в светлое будущее, а также мастерское владение языком и прекрасный литературный стиль составляют неотъемлемую часть современной китайской литературы".

Непростая тема русско-китайских политических отношений послевоенных лет служит фоном, на котором разворачивается действие повести Ван Мэна "Песня ласкова, как солнечный свет весной". Сквозь целую жизнь проносит герой чувство первой любви к русской девушке Кате Смирновой, с которой в юности сводит его судьба на крупной ткацкой фабрике. Он приехал туда в должности секретаря комитета комсомола, а она в качестве заместителя главного технолога помогала обучению специалистов братской страны.

Повесть Ши Тешэна, которая дала название сборнику, — почти притча о двух слепых музыкантах. Старик передаёт молодому как завет то, что услышал от своего учителя: "Чтобы прозреть, ты должен играть на сансяне так, чтобы порвать тысячу двести струн".

Не оставят равнодушным читателя и "Напевы озера Боху" Чэнь Шисюя, и "Душа, привязанная на кожаном шнурке" Таши Дава, и другие произведения.

ХАРВЕСТ HARVEST

Издательство «Харвест» — динамично развивающаяся компания, основана в 1991 году и открыта для сотрудничества со всеми желающими.

Издательство «Харвест»

выпускает КНИГИ всех жанров и направлений, которые распространяются как на территории Республики Беларусь, так и далеко за ее пределами. Это — книги для детей, художественная литература, деловая литература, издания для досуга, научно-популярные издания, энциклопедии, словари и многое другое. Кроме того, ООО «Харвест» осуществляет оптовую торговлю книгами.

220013, Республика Беларусь,
г. Минск, ул. Кульман 1/3, ком. 42.
Тел./факс: (017) 331-35-49,
тел. 209-80-53
E-mail: harvest_torg@tut.by
harvest09@mail.ru
natalipolojko@rambler.ru

Літаратура і мастацтва № 22 3 чэрвеня 2011 г.

Працяг. Пачатак у № 4, 6 — 21.

Сведения о субъектах хозяйствования, имеющих лицензию на полиграфическую деятельность, по состоянию на 1 января 2011 года

Наименование лицензиата	Местонахождение лицензиата (юридический адрес)	Учетный номер плательщика (УНП)	Сведения о лицензии (№ бланка лицензии, дата и № приказа о выдаче)	Срок действия лицензии	Составляющие полиграфической деятельности: выпуск печатной продукции
ОДО «Тирас-Н»	220025, Минск, ул. Филатова, 10а-1а	101514024	0549467 выд.30.04.2004 №94, прод. 15.05.2009 №56	4	30.04.2014
ПЧУП «Орех»	220049, Минск, ул. Черняховского, 1-4	100142347	0549482 выд.30.04.2004 №94, прод. 14.05.2009 №56	3, 4, 8, 9	30.04.2014
ИП Ипатий Т.Б.	Минский район, п. Лесной, 3-70	690132784	0133074 выд.30.04.2004 №94	3, 8	
ИП Логвинов И.П.	220050, Минск, пр. Ф. Скорины, 19-5			2, 8, 10	
ИП Яговдик М.Г.	220000, Минск, ул. Л. Украинки, 12-1-570	190186917	0494480 выд.30.04.2004 №94, прод. 8.04.2009 №39	10	
ООО «Лазурак»	220005, Минск, ул. Пугачевская, 1-72	100409723	0133289 выд.30.04.2004 №94	3, 4, 8, 9, 10	
ПЧУП «Бриллиант»	220000, Минск, пр. имени газеты «Правда», 25-11	100232830	0133290 выд.30.04.2004 №94	4, 8, 9	
ООО «Полифакт»	220012, Минск, ул. Калинина, 12-203	100435907	0133291 выд.30.04.2004 №94	2, 3, 4, 8, 10	
ЧУП «Творческая дизайн-студия «СЭНС-2»	220002, Минск, ул. Варвашени, 77-223	100079089	0133292 выд.30.04.2004 №94	4, 8	
«Беларусь-Франция», международное ОО	220007, Минск, ул. Левкова, 19-3		0552672 выд.30.04.2004 №94, прод. 16.03.2009 №31	3, 4, 8, 10	
Торгово-производственное ЧУП «Издательский дом «Туринфо»	220123, Минск, ул. В. Хоружей, 29-1109-Д	190443973	0549450 выд.30.04.2004 №94, прод. 8.04.2009 №39	3, 8, 9	30.04.2014
ООО «Асар»	220000, Минск, ул. Кижеватова, 62-273а	100141218	0552966 выд.30.04.2004 №94, прод. 8.04.2009 №39	3, 6, 8, 10	30.04.2014
ГУО «Республиканский институт ПК и переподготовки работников Министерства труда и социальной защиты Республики Беларусь»	220123, г. Минск, ул. В. Хоружей, д. 29, литер А 12/к-кп, Б 1/к, В 2/к	190370111	0494457 выд.30.04.2004 №94, прод. 8.04.2009 №39	2, 4, 8	30.04.2014
ИП Хурсик В.В.	220017, Минск, пр. имени газеты «Известия», 57-31	190371677	0133270 выд.30.04.2004 №94	2, 3, 8, 9, 10	30.04.2014
ООО «Кроссворд»	220121, Минск, ул. Лещинского, 8-3-209	100626823	0549404 выд.30.04.2004 №94, прод. 8.04.2009 №39	3, 4	30.04.2014
«НИИ Министерства труда и социальной защиты Республики Беларусь», учр.	220004, Минск, пр. Победителей, 23, кор. 2	100135081	0494350 выд.30.04.2004 №94, прод. 16.03.2009 №31	2, 4, 8	30.04.2014
«Современное слово», ИООО	220012, Минск, ул. Толбухина, 4-21	101156076	0494418 выд.30.04.2004 №94, прод. 8.04.2009 №39	3, 6, 8, 9, 10	30.04.2014
«БелКП-ПРЕСС», ЗАО	220005, г. Минск, ул. Смолячкова, 16, к. 3	100742707	0494469 выд.30.04.2004 №94, прод. 8.04.2009 №39	4, 8, 9	30.04.2014
Научно-методическое У «Национальный институт образования»	220004, Минск, ул. Короля, 16-320	190374888	0548510 выд.9.06.2004 №106, прод. 16.06.2009 №67	1, 2, 3, 4, 6, 8, 9, 10	30.04.2014
ГУ «Республиканская научная медицинская библиотека»	220007, Минск, ул. Фабрициуса, 28	100904785	0133304 выд. 9.06.2004 №106, ан. 7.07 2010 № 6.2	2. 3, 4, 8	9.06.2014
«Центр системного анализа и стратегических исследований Национальной академии наук Беларуси», ГНУ	220012, Минск, ул. Сурганова, 2В	100668785	0133305 выд. 9.06.2004 № 106	2, 3, 8	
ОДО «Рекламное агентство «Твайс»	223059, Минский район, п. Новинки, ул. Автомобилистов, 3-2	600228987	0548503 выд.9.06.2004 №106, прод. 16.06.2009 №67		
УО «Минский государственный лингвистический университет»	220034, Минск, ул. Захарова, 21	100028902		2, 4, 6, 8	9.06.2014
«Издательский дом «Внешняя торговля» ООО	220114, Минск, ул. Ваньковича, 20-1	100143264	0133432 выд.9.06.2004 №106	4, 8, 9	
«Триолета», ОДО	220039, Минск, ул. Брилевская, 44Б-11	100057702	0131804 выд.9.06.2004 №106, ан.13.02.08	2, 3, 4	
Короневич Л.А., ИП	220029, Минск, ул. Киселева, 5-45	19052804	0133309 выд.9.06.2004 №106	9, 10	

Внесение изменений в сведения о субъектах хозяйствования, имеющих лицензию на полиграфическую деятельность, по состоянию на 16 мая 2011 года

Наименование лицензиата	Местонахождение лицензиата (юридический адрес)	Учетный номер плательщика (УНП)	Сведения о лицензии (№ бланка лицензии, дата и № приказа о выдаче)	Срок действия лицензии	Составляющие полиграфической деятельности: выпуск печатной продукции
Выдана впервые лицензия на осуществление полиграфической деятельности сроком на пять лет обществу с ограниченной ответственностью «Гаммапринт»					
«Гаммапринт»	г. Минск, ул. Лукьяновича, 10-25	190829806	02330/406 выдана от 14.05.2011 №87	До 14.05.2016	За исключением газет
Прекращено действие лицензии, выданной обществу с ограниченной ответсвенностью «АСДрук» на основании его письменного уведомления о прекращении осуществления им полиграфической деятельности					
ООО «АСДрук»	220141, г. Минск, ул. Ф. Скорины, д.52, корпус1-1,2, цокольный этаж, к.31	190843990	02330/0150414 выдана от 04.09.2008 №102	До 04.09.2013	За исключением периодических изданий и книжной продукции
Внесено изменение в лицензию на полиграфическую деятельность, выданную обществу с ограниченной ответственностью «Пантраф» в связи с изменением юридического адреса					
ООО «Панграф»	220005, г. Минск, пр-т Независимости, д.58, корп.31А, пом.201	100844521	02330/193 выдана от30.04.2004 №93, продлена 03.04.2009 №38, внесено изменение от 14.05.2011 №87	До 30.04.2014	За исключением периодических изданий
Внесено изменение в лицензию на полиграфическую деятельность, выданную открытому акционерному обществу «Минский механический завод имени С.И. Вавилова — управляющая компания холдинга «БелОМО» в связи с изменением наименования					
ООО «Минский механический завод имени С.И.Вавилова — управляющая компания холдинга «БелОМО»	г. Минск, ул. Макаёнка, 23	100185185	02330/196 выдана от11.03.2009 №29, внесено изменение от 14.05.2011 №87	До 11.03.2014	За исключением периодических изданий
Внесено изменение в лицензию на полиграфическую деятельность, выданную открытому акционерному обществу «Управляющая компания холдинга «Белорусские обои» в связи с изменением наименования					
ООО «Управляющая компания холдинга «Белорусские обои»	220004 г. Минск, ул. Обойная, 12	100063724	02330/170 выдана от02.02.2010 №10, внесены изменения от 04.03.2011 №34, от 14.05.2011 №87	До 02.02.2015	За исключением

Навінкі кнігавыдання

Айчынныя выданні, зарэгістраваныя Нацыянальнай кніжнай палатай Беларусі апошнім часам

Пачатковая школа. Сярэдняя школа

Білеты для правядзення абавязковага выпускнога экзамену ў агульнаадукацыйных установах з беларускай мовай навучання: гісторыя Беларусі: узровень агульнай базавай адукацыі: 2010/2011 навучальны год / Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь. — Мінск: Нацыянальны інстытут адукацыі, 2011. — 6 с. — 8200 экз. — ISBN 978-985-465-818-6.

Білеты для правядзення выпускных экзаменаў на выбар вучняў (у тым ліку для правядзення экзаменаў у парадку экстэрнату) у агульнаадукацыйных установах з беларускай мовай навучання: узровень агульнай сярэдняй адукацыі: 2010/2011 навучальны год / Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь. — Мінск: Нацыянальны інстытут адукацыі, 2011. — 76 с. — Частка тэксту на рускай мове. — 7900 экз. — ISBN 978-985-465-835-3.

Валочка, Г. М. Беларуская мова ў 7 класе: вучэбна-метадычны дапаможнік для настаўнікаў агульнаадукацыйных устаноў з беларускай і рускай мовамі навучання / Г. М. Валочка, С. А. Язерская. — Мінск: Нацыянальны інстытут адукацыі, 2011. — 174 с. — 3420 экз. — ISBN 978-985-465-809-4.

Верціхоўская, М. І. Урокі літаратуры ў старшых класах: вучэбна-метадычны дапаможнік / М. І. Верціхоўская. — Мінск: Адукацыя і выхаванне, 2011. — 295 с. — 500 экз. — ISBN 978-985-471-372-4.

Зборнік экзаменацыйных матэрыялаў па беларускай мове для агульнаадукацыйных устаноў (узровень агульнай базавай адукацыі): тэксты дыктантаў / Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь; [складальнікі: Л. М. Гамеза і інш.]. — Мінск: Нацыянальны інстытут адукацыі: Аверсэв, 2011. — 190 с. — 25000 экз. — ISBN 978-985-465-826-1 (Нацыянальны інстытут адукацыі). — ISBN 978-985-529-727-8 (Аверсэв).

Іванова, А. М. Тэматычныя распрацоўкі ўрокаў па беларускай мове-2: 4-ты клас / А. М. Іванова. — 2-е выд. — Мазыр: Образовательная компания «Содействие», 2011. — 70 с. — 500 экз. — ISBN 978-985-520-374-3.

Педагагічныя кадры агульнаадукацыйных устаноў Рэспублікі Беларусь: па стану на 1 кастрычніка 2010 г.: (статыстычны даведнік) / Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь, Галоўны інфармацыйна-аналітычны цэнтр. — Мінск: ПАЦ Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь, 2010. — 74 с. — 80 экз.

Планы-канспекты ўрокаў па беларускай мове: 8-мы клас: дапаможнік для настаўнікаў агульнаадукацыйных устаноў / [М. І. Дрык і інш.]. — Мазыр: Белы Вецер, 2011–

1-е паўгоддзе. — 98 с. — 713 экз. — ISBN 978-985-538-295-0.

Тэматычныя распрацоўкі ўрокаў па беларускай мове: 3-ці клас / [складальнікі: З. Ул. Караткевіч, Г. Ф. Ганчарова, Л. М. Шчур; пад рэдакцыяй Б. А. Крука]. — 3-е выд. — Мазыр: Образовательная компания «Содействие», 2011. — 169 с. — 500 экз. — ISBN 978-985-520-361-3.

Английский язык в 3 классе: (с электронным приложением): учебно-методическое пособие для учителей общеобразовательных учреждений с белорусским и русским языками обучения / [Л. М. Лапицкая и др.]. — Минск: Вышэйшая школа, 2011. — 240 с. — 2465 экз. — ISBN 978-985-06-1842-9.

Билеты для проведения выпускных экзаменов по выбору учащихся (в том числе для проведения экзаменов в порядке экстерната) в общеобразовательных учреждениях с русским языком обучения: уровень общего среднего образования: 2010/2011 учебный год / Министерство образования Республики Беларусь. — Минск: Национальный институт образования, 2011. — 76 с. — Часть текста на белорусском языке. — 12000 экз. — ISBN 978-985-465-834-6.

Билеты для проведения обязательного выпускного экзамена в общеобразовательных учреждениях с русским языком обучения: история Беларуси: уровень общего базового образования: 2010/2011 учебный год / Министерство образования Республики Беларусь. — Минск: Национальный институт образования, 2011. — 6 с. — 9700 экз. — ISBN 978-985-465-819-3.

Бледай, Т. Н. Планы-конспекты уроков по русской литературе: 6-й класс: пособие для педагогов общеобразовательных учреждений / Т. Н. Бледай. — Мозырь: Белый Ветер, 2011.

1-е полугодие. — 2011. — 198 с. — 663 экз. — ISBN 978-985-538-266-0.

Гордынец, В. И. Основы безопасности жизнедеятельности: 2-й класс: тестовые и практические задания: пособие для учителей общеобразовательных учреждений / В. И. Гордынец, П. В. Сушкевич. — 3-е изд. — Минск: Жасскон, 2011. — 31 с. — 508 экз. — ISBN 978-985-6923-46-6.

Дылько, Г. Т. Математика: 2-й класс: задания для работы в школе и дома: пособие для учителей общеобразовательных учреждений / Г. Т. Дылько. — 4-е изд. — Минск: Жасскон, 2011. — 52 с. — 1508 экз. — ISBN 978-985-6923-44-2.

Дылько, Г. Т. Математика: 3-й класс: задания для работы в школе и дома: пособие для учителей общеобразовательных учреждений / Г. Т. Дылько. — 4-е изд. — Минск: Жасскон, 2011. — 56 с. — 1508 экз. — ISBN 978-985-6923-45-9.

Журба, А. Ф. Трудовое обучение во 2 классе: учебно-методическое пособие для учителей общеобразовательных учреждений с белорусским и русским языками обучения / А. Ф. Журба, Н. А. Юрченко. — Минск: Адукацыя і выхаванне, 2011. — 175 с. — 3340 экз. — ISBN 978-985-471-427-1.

Зыль, Е. А. География материков и стран: 8-й класс: по странам и континентам: учебно-методический комплекс: [для учителей] / Е. А. Зыль, О. П. Рабушко; Национальный институт образования. — Минск: Аверсэв, 2011. — 252 с. — 1100 экз. — ISBN 978-985-529-686-8.

Классные часы в 5–9 классах: пособие для педагогов общеобразовательных учреждений / [Т. А. Алекса и др.]. — 2-е изд. — Мозырь: Белый Ветер, 2011. — 142 с. — Часть текста на белорусском языке. — 413 экз. — ISBN 978-985-538-291-2.

Клевец, И. Р. Уроки биологии с использованием методов интерактивного обучения: (из опыта работы учителей биологии): методическое пособие для учителей средних общеобразовательных школ / И. Р. Клевец, Е. В. Жданович; Европейский союз, Программа развития Организации Объединенных Наций, Министерство природных ресурсов и охраны окружающей среды Республики Беларусь. — Минск: В.И.З.А. ГРУПП, 2010. — 155 с. — 800 экз. — ISBN 978-985-6834-29-8.

Кобачевская, С. М. Дорогой добра и успеха: формирование нравственных качеств и социальной активности школьника / С. М. Кобачевская; под ред. Л. Л. Михайловой. — 2-е изд. — Мозырь: Образовательная компания «Содействие», 2011. — 125 с. — 500 экз. — ISBN 978-985-520-359-0.

Лобанов, Е. А. Руководство для участников программы «Зеленые школы»: методическое пособие для учителей средних общеобразовательных школ / Е. А. Лобанов; Европейский союз, Программа развития Организации Объединенных Наций, Министерство природных ресурсов и охраны окружающей среды Республики Беларусь. — Минск: В.И.З.А. ГРУПП, 2010. — 58 с. — 800 экз. — ISBN 978-985-6834-28-1.

Лукашенок, А. М. Тесты по математике для поурочного контроля: 6-й класс: [в 2 ч.] / А. М. Лукашенок. — 6-е изд. — Мозырь: Белый Ветер, 2011– — ISBN 978-985-538-259-2.

Ч. 2. — 2011. — 81 с. — 163 экз. — ISBN 978-985-538-258-5.

Малинина, Н. С. Планы-конспекты уроков по русскому языку: 5-й класс: пособие для педагогов общеобразовательных учреждений / Н. С. Малинина, Т. В. Якимчик. — Мозырь: Белый Ветер, 2011.

1-е полугодие. — 2011. — 138 с. — 413 экз. — ISBN 978-985-538-267-7.

Мохначева, Г. И. Планы-конспекты уроков по литературному чтению: 2-й класс: пособие для педагогов общеобразовательных учреждений / Г. И. Мохначева. — Мозырь: Белый Ветер, 2011–

1-е полугодие. — 2011. — 194 с. — 613 экз. — ISBN 978-985-538-271-4.

Мохначева, Г. И. Планы-конспекты уроков по литературному чтению: 3-й класс: пособие для педагогов общеобразовательных учреждений / Г. И. Мохначева. — 2-е изд. — Мозырь: Белый Ветер, 2011– .

1-е полугодие. — 2011. — 206 с. — 613 экз. — ISBN 978-985-538-272-1.

Науменко, Н. В. География материков и стран: 9-й класс: Евразия – материк контрастов: учебно-методический комплекс: [для учителей] / Н. В. Науменко, Н. Л. Стреха; Национальный институт образования. — Минск: Аверсэв, 2011. — 206 с. — 1100 экз. — ISBN 978-985-529-696-7.

О здоровье знаем все, но...: сборник сценариев по пропаганде здорового образа жизни / Санитарно-эпидемиологическая служба г. Минска, Городской центр здоровья; [составитель: Т. И. Аникеева]. — Минск: Зималетто, 2010. — 95 с. — 4000 экз. — ISBN 978-985-6933-34-2.

Организация и проведение молодежного экологического аудита: пособие для преподавателей и юных защитников природы / [Программа малых грантов посольства США], Общественное объединение «Фонд «Экомир». — Минск: Тэхналогія, 2011. — 25 с. — 150 экз.

Орехова, А. И. Задачи на готовых чертежах. Геометрия: [для учителей]: в 3 ч. / А. И. Орехова. — 4-е изд. — Мозырь: Белый Ветер, 2011– — ISBN 978-985-538-264-6.

Ч. 1. — 2011. — 45 с. — 27 экз. — ISBN 978-985-538-262-2.

Ч. 2. — 2011. — 59 с. — 40 экз. — ISBN 978-985-538-263-9.

Планы-конспекты уроков по математике: 2-й класс: книга для учителей учреждений, обеспечивающих получение общего среднего образования, с русским языком обучения: [в 2 ч.] / составитель Т. А. Козлова. — 4-е изд. — Мозырь: Белый Ветер, 2011– — ISBN 978-985-538-141-0.

Ч. 1. — 2011. — 127 с. — 950 экз. — ISBN 978-985-538-279-0.

Планы-конспекты уроков по русскому языку: 2-й класс: пособие для учителей общеобразовательных учреждений / [составитель Н. Р. Мавлютова]. — 3-е изд. — Мозырь: Белый Ветер, 2011. — 131 с. — 313 экз. — ISBN 978-985-538-300-1.

Сборник экзаменационных материалов по русскому языку для общеобразовательных учреждений (уровень общего базового образования): тексты диктантов / Министерство образования Республики Беларусь; [составители: Е. Е. Долбик и др.]. — Минск: Национальный институт образования: Аверсэв, 2011. — 189 с. — 25000 экз. — ISBN 978-985-465-824-7 (Национальный институт образования). — ISBN 978-985-529-725-4 (Аверсэв).

Сборник экзаменационных материалов по русскому языку для общеобразовательных учреждений (уровень общего среднего образования): тексты для изложений / Министерство образования Республики Беларусь; [составители: Л. А. Мурина и др.]. — Минск: Национальный институт образования: Аверсэв, 2011. — 476 с. — 20000 экз. — ISBN 978-985-465-825-4 (Национальный институт образования). — ISBN 978-985-529-726-1 (Аверсэв).

Сигай, С. Н. Планы-конспекты уроков по предмету «Человек и мир»: 3-й класс: практическое пособие для педагогов общеобразовательных учреждений / С. Н. Сигай. — Мозырь: Белый Ветер, 2011–

1-е полугодие. — 2011. — 119 с. — 713 экз. — ISBN 978-985-538-270-7.

Синякевич, Н. И. Реши тесты по курсу «Человек и мир»: 1-й класс: в 3 ч. / Н. И. Синякевич. — 6-е изд. — Мозырь: Белый Ветер, 2011. — 163 экз. — ISBN 978-985-538-240-0.

Ч. 1: Природа и человек. — 69 с. — ISBN 978-985-538-249-3.

Ч. 2: Человек и общество. — 26 с. — ISBN 978-985-538-235-6.

Ч. 3: Человек и его здоровье. — 31 с. — ISBN 978-985-538-236-3.

Синякевич, Н. И. Реши тесты по курсу «Человек и мир»: 3-й класс: [для учителей] / Н. И. Синякевич. — 3-е изд. — Мозырь: Белый Ветер, 2011. — 31 с. — 313 экз. — ISBN 978-985-538-302-5.

Сушкевич, П. В. Основы безопасности жизнедеятельности: 3-й класс: тестовые и практические задания: пособие для учителей общеобразовательных учреждений / П. В. Сушкевич. — 3-е изд. — Минск: Жасскон, 2011. — 31 с. — 508 экз. — ISBN 978-985-6923-47-3.

Татарова, В. М. Планы-конспекты уроков по русской литературе: 11-й класс: пособие для педагогов общеобразовательных учреждений / В. М. Татарова. — Мозырь: Белый Ветер, 2011–

1-е полугодие. — 2011. — 146 с. — 713 экз. — ISBN 978-985-538-293-6.

Тематические разработки уроков по математике: 2-й класс: в 2 ч. — Мозырь: Образовательная компания «Содействие», 2010–2011. — ISBN 978-985-520-283-8.

Ч. 2 / [О. И. Медведева и др.]; под редакцией С. В. Гадзаовой. — 2011. — 270 с. — 1000 экз. — ISBN 978-985-520-353-8.

Тесты по геометрии для поурочного контроля: 7-й класс: [для учителей / составитель Г. А. Бурьяк]. — 3-е изд. — Мозырь: Белый Ветер, 2011. — 50 с. — 413 экз. — ISBN 978-985-538-298-1.

Штыхов, Г. В. История Беларуси с древнейших времен до середины XIII в.: 6-й класс: поурочные разработки: [к учебнику «История Беларуси с древнейших времен до середины XIII в.» для 6-го класса общеобразовательных учреждений (под редакцией Г. В. Штыхова, Ю. Н. Бохана)] / Г. В. Штыхов, В. В. Ракуть, С. В. Панов. — Минск: Аверсэв, 2011. — 159 с. — 1500 экз. — ISBN 978-985-529-702-5.

Юрковец, Э. И. Основы безопасности жизнедеятельности: 4-й класс: тестовые и практические задания: пособие для учителей общеобразовательных учреждений / Э. И. Юрковец, П. В. Сушкевич. — 3-е изд. — Минск: Жасскон, 2011. — 35 с. — 508 экз. — ISBN 978-985-6923-48-0.

Пазашкольная агульная адукацыя. Самаадукацыя

Установы пазашкольнага выхавання і навучання Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь: па стану на 1 снежня 2010 г.: (статыстычны даведнік) / Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь, Галоўны інфармацыйна-аналітычны цэнтр. — Мінск: ПАЦ Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь, 2011. — 54 с. — 43 экз.

Актуальные направления развития внешкольного (дополнительного) образования детей в странах Восточной Европы: обзор по Беларуси, Казахстану, России, Украине / под редакцией А. В. Золотаревой. — Минск: Тесей, 2010. — 139 с. — 300 экз. — ISBN 978-985-463-413-5.

Арганізацыя выхавання і адукацыі. Школьная арганізацыя

Спецыяльныя дзіцячыя дамы, дапаможныя і спецыяльныя агульнаадукацыйныя школы і школы-інтэрнаты для дзяцей з асаблівасцямі псіхафізічнага развіцця Рэспублікі Беларусь: па стану на пачатак 2010/2011 навучальнага года: (статыстычны даведнік) / Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь, Галоўны інфармацыйна-аналітычны цэнтр. — Мінск: ПАЦ Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь, 2010. — 86 с. — 35 экз.

Баль, Н. Н. Логопедическая работа с детьми дошкольного возраста с тяжелыми нарушениями речи: учебно-методическое пособие для учителей-дефектологов дошкольных учреждений / Н. Н. Баль, Н. В. Дроздова. — 2-е изд. — Минск: Адукацыя і выхаванне, 2011. — 151 с. — 250 экз. — ISBN 978-985-471-431-8.

Мартынова, В. В. Социально-педагогические основы патронатного воспитания: пособие для специалистов управлений образования, органов охраны детства, социальных педагогов / В. В. Мартынова, А. М. Русецкая, В. И. Вашнева. — Минск: Национальный институт образования, 2011. — 159 с. — 2000 экз. — ISBN 978-985-465-804-9.

Ходасевич, Л. Д. Игротека своими руками: практическое пособие для педагогов учреждений, обеспечивающих получение специального образования / Л. Д. Ходасевич. — Мозырь: Белый Ветер, 2011. — 38 с. — 813 экз. — ISBN 978-985-538-283-7.

Прафесійная адукацыя

Навучальныя ўстановы Міністэрства адукацыі, якія забяспечваюць атрыманне сярэдняй спецыяльнай адукацыі: па стану на пачатак 2010/2011 навучальнага года: (статыстычны даведнік) / Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь, Галоўны інфармацыйна-аналітычны цэнтр. — Мінск: ПАЦ Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь, 2010. — 147 с. — Частка тэксту на рускай мове. — 46 экз.

Навучальныя ўстановы Рэспублікі Беларусь, якія забяспечваюць атрыманне сярэдняй спецыяльнай адукацыі: па стану на пачатак 2010/2011 навучальнага года: (статыстычны даведнік) / Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь, Галоўны інфармацыйна-аналітычны цэнтр. — Мінск: ПАЦ Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь, 2010. — 146 с. — Частка тэксту на рускай мове. — 46 экз.

Установы Рэспублікі Беларусь, якія забяспечваюць атрыманне прафесіянальна-тэхнічнай адукацыі: па стану на пачатак 2010/2011 навучальнага года: (статыстычны даведнік) / Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь, Галоўны інфармацыйна-аналітычны цэнтр. — Мінск: ПАЦ Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь, 2010. — 108 с. — 50 экз.

Средние специальные учебные заведения Республики Беларусь: специальности, квалификации, конкурсы в 2010 г., проходные баллы в 2010 г. / Республиканский центр профессиональной ориентации молодежи. — Минск: Современная школа, 2011. — 395 с. — 15000 экз. — ISBN 978-985-539-185-3.

Столичное профессионально-техническое образование в лицах / Комитет по образованию Мингорисполкома, Государственное учреждение «Минский городской учебно-методический центр профессионального образования»; [редколлегия: З. А. Хохлова и др.]. — 2-е изд., переработанное и дополненное. — Минск: МГПТК полиграфии, 2011. — 162 с. — 239 экз. — ISBN 978-985-6712-36-7 (в пер.).

Вышэйшая адукацыя

Вышэйшыя навучальныя ўстановы Рэспублікі Беларусь: па стану на пачатак 2010/2011 навучальнага года: (статыстычны даведнік) / Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь, Галоўны інфармацыйна-аналітычны цэнтр. — Мінск: ПАЦ Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь, 2010. — 207 с. — Частка тэксту на рускай мове. — 43 экз.

Абитуриент 2011: пособие для поступающих / Министерство образования Республики Беларусь, Гомельский государственный технический университет им. П. О. Сухого; [составители: С. И. Тимошин и др.]. — Гомель: ГГТУ, 2011. — 85 с. — 150 экз. — ISBN 978-985-535-007-2.

Академия Министерства внутренних дел Республики Беларусь / [под общей редакцией В. В. Бачилы; фотографии: А. Г. Андреев]. — Минск, 2011. — 60 с. — 1000 экз.

БПИ, БГПА, БНТУ – история, традиции, перспективы: материалы студенческой научно-практической конференции, посвященной 90-летию БНТУ / Министерство образования Республики Беларусь, Белорусский национальный технический университет, Управление воспитательной работы с молодежью, Кафедра «История, мировая и отечественная культура»; [редколлегия: А. Н. Кукса, Л. А. Довнар]. — Минск: БНТУ, 2011. — 122 с. — Часть текста на белорусском языке. — 170 экз. — ISBN 978-985-525-610-7.

Веремейчик, О. В. Практика формирования коммуникативной компетентности студентов технического вуза: пособие для преподавателей вузов / О. В. Веремейчик; под общей редакцией Л. П. Гимпель; Министерство образования Республики Беларусь, Белорусский национальный технический университет. — Минск: БНТУ, 2011. — 187 с. — 100 экз. — ISBN 978-985-525-609-1.

Воспитание в сотворчестве (активные методы в воспитательной работе с учащейся молодежью): сборник научных статей. — Минск: РИВШ, 2008–

Вып. 3. — 2011. — 203 с. — Часть текста на белорусском языке. — 100 экз. — ISBN 978-985-500-432-6.

Высшие учебные заведения Республики Беларусь: специальности, квалификации, конкурсы в 2010 г., проходные баллы в 2010 г. / Республиканский центр профессиональной ориентации молодежи. — Минск: Современная школа, 2011. — 521 с. — 15000 экз. — ISBN 978-985-539-174-7.

Лепешинская, И. А. Профессионально ориентированная физическая подготовка студентов педагогических специальностей: учебно-методическое пособие: [для студентов] / И. А. Лепешинская, Т. А. Глазько; Министерство образования Республики Беларусь, Минский государственный лингвистический университет. — Минск: МГЛУ, 2011. — 55 с. — 150 экз. — ISBN 978-985-460-412-1.

Лира, А. И. Разработка и применение электронных образовательных продуктов: учебно-методическое пособие / А. И. Лира; БИП – Институт правоведения. — Минск: БИП-С Плюс, 2011. — 87 с. — 100 экз. — ISBN 978-985-523-112-8.

Межкультурная коммуникация и профессионально ориентированное обучение иностранным языкам = Міжкультурная камунікацыя і прафесійна арыентаванае навучанне замежным мовам: материалы IV Международной научной конференции, посвященной 89-летию образования Белорусского государственного университета, Минск, 29 октября 2010 г. / [редколлегия: В. Г. Шадурский и др.]. — Минск: Издательский центр БГУ, 2010. — 190 с. — Часть текста на английском и белорусском языках. — 100 экз. — ISBN 978-985-476-872-4.

Организация идеологической и воспитательной работы на кафедрах: учебно-методическое пособие для преподавателей и кураторов студенческих групп первого курса / Белкоопсоюз, Белорусский торгово-экономический университет потребительской кооперации, Отдел идеологической и воспитательной работы с молодежью; [авторы-составители: В. Ф. Колесникова, Н. А. Храпунова]. — Гомель: БТЭУПК, 2011. — 23 с. — 80 экз. — ISBN 978-985-461-826-5.

Проблемы организации НИРС: опыт и перспективы: сборник материалов университетской научной конференции, Брест, 2 марта 2011 г. / Министерство образования Республики Беларусь, Брестский государственный университет им. А. С. Пушкина, Биологический факультет; [под общей редакцией Л. Н. Усачевой]. — Брест: БрГУ, 2011. — 73 с. — 41 экз. — ISBN 978-985-473-671-6.

Сборник материалов по обеспечению идеологической, воспитательной и социальной работы в БГПУ в 2010/2011 учебном году / Министерство образования Республики Беларусь, Белорусский государственный педагогический университет им. Максима Танка; [составители: Е. В. Журавская и др.; под общей редакцией С. И. Коптевой]. — Минск: БГПУ, 2011. — 95 с. — 100 экз.

Сманцер, А. П. Формирование у студентов ценностного отношения к образованию в процессе обучения: монография / А. П. Сманцер, Т. А. Ханалыев; Министерство образования Республики Беларусь, Белорусский государственный педагогический университет им. Максима Танка. — Минск: БГПУ, 2010. — 151 с. — 150 экз. — ISBN 978-985-501-913-9.

Вольны час. Святочныя дні. Канікулы

Беларусь. Гостеприимство без границ / [Министерство спорта и туризма Республики Беларусь]. — Минск: Национальное агентство по туризму, 2010. — 24 с. — 10000 экз. — ISBN 978-985-6871-47-7.

По дорогам Ошмянского края / [текст: А. Г. Варавва; фото: С. М. Плыткевич, Т. В. Филлипович]. — Минск: Рифтур, 2010. — 48 с. — 2000 экз. — ISBN 978-985-6919-35-3.

Родовые дворцы и усадьбы / [Министерство спорта и туризма Республики Беларусь]. — Минск: Национальное агентство по туризму, 2010. — 35 с. — 6000 экз. — ISBN 978-985-6871-45-3.

Belarus. Hospitality beyond borders / [Ministry of Sports and Tourism of the Republic of Belarus]. — Minsk: National Tourism Agency, 2010. — 24 c. — На англійскай мове. — 10000 экз. — ISBN 978-985-6871-48-4.

Беларусь. Гасціннасць без межаў

Этнаграфія. Грамадскае жыццё

Шпілеўскі, П. М. Беларусь у абрадах і казках / П. М. Шпілеўскі; пераклад з рускай [мовы Аляксандра Вашчанкі]. — Мінск: Літаратура і Мастацтва, 2010. — 301 с. — 1000 экз. — ISBN 978-985-6941-92-7 (у пер.).

Корнелюк, Н. Этикет от А до Я / Н. Корнелюк. — Минск: Тесей, 2011. — 367 с. — 300 экз. — ISBN 978-985-463-393-0.

Фальклор у вузкім сэнсе

Дучыц, Л. У. Сакральная геаграфія Беларусі / Людміла Дучыц, Ірына Клімковіч; [фотаздымкі Людмілы Дучыц і інш.]. — Мінск: Літаратура і Мастацтва, 2011. — 382 с. — 1100 экз. — ISBN 978-985-6941-85-9 (у пер.).

МАТЭМАТЫКА І ПРЫРОДАЗНАЎЧЫЯ НАВУКІ

Лебедев, В. И. Основы современного естествознания: учебно-методический комплекс для студентов нетехнического профиля: в 2 ч. / В. И. Лебедев, Н. В. Ощепкова; Министерство образования Республики Беларусь, Могилевский государственный университет им. А. А.Кулешова, Полоцкий государственный университет. — Новополоцк: ПГУ, 2010– — ISBN 978-985-531-152-3.

Ч. 1: Эволюция природы и природы. — 2010. — 259 с. — 320 экз. — ISBN 978-985-531-153-0.

Прырода. Ахова прыродных рэсурсаў

Серадзінская, В. Х. Чалавек і свет: вучэбны дапаможнік для 3-га класа спецыяльных агульнаадукацыйных школ з беларускай мовай навучання: у 2 ч. / В. Х. Серадзінская; [пераклад з рускай мовы В. М. Дударавай]. — 2-е выд., перапрацаванае. — Мінск: Народная асвета, 2011. — ISBN 978-985-03-1564-9 (у пер.).

Ч. 2. — 2011. — 118 с. — 814 экз. — ISBN 978-985-03-1496-3.

Беловежская пуща: история, природа, туризм: материалы международных научно-практических конференций, посвященных 600-летию заповедности Беловежской пущи «Беловежская пуща: от лесничества до Национального парка» (Каменюки, 14 ноября 2008 г.), «Беловежская пуща: история, природа, туризм» (Каменюки, 18–19 сентября 2009 г.) / [научные редакторы: А. А. Коваленя, М. Е. Никифоров]. — Брест: Альтернатива, 2010. — 503 с. — Часть текста на белорусском и польском языках. — 250 экз. — ISBN 978-985-521-211-0 (ошибоч.).

Голубева, Т. А. Основы экологии и экономика природопользования: практикум: учебное пособие для студентов высших учебных заведений по экономическим специальностям / Т. А. Голубева. — 2-е изд., переработанное и дополненное. — Минск: ИВЦ Минфина, 2011. — 247 с. — 600 экз. — ISBN 978-985-6993-18-6.

Зуенок, С. В. Природные сокровища Беларуси: путеводитель по экосистемам особо охраняемых природных территорий Беларуси / С. В. Зуенок, В. Н. Тихомиров; Европейский союз, Программа

КУПОН
Для бесплатного частного объявления
Информация не для печати:
Ф.И.О. заказчика ____________
Адрес: ____________ Тел.: ____________
Разборчиво заполните, вырежьте и отправьте
на адрес редакции: 220034, г. Минск, ул. Захарова, 19.
Телефоны для справок: 284 66 71, 284 66 73

развития ООН, Министерство природных ресурсов и охраны окружающей среды Республики Беларусь. — Минск: В.И.З.А. ГРУПП, 2010. — 121 с. — 1200 экз. — ISBN 978-985-6934-25-0.

Мартинович, А. Серенада под сенью столетий: признание в любви Беловежской пуще / Алесь Мартинович. — Минск: Беларуская навука, 2011. — 290 с. — 1500 экз. — ISBN 978-985-08-1254-4 (в пер.).

Михайловская, Л. В. Человек и мир: учебное пособие для 4-го класса специальных общеобразовательных школ: в 2 ч. / Л. В. Михайловская, О. Р. Матвеева. — 2-е изд., переработанное. — Минск: Народная асвета, 2011– — ISBN 978-985-03-1506-9 (в пер.).

Ч. 1. — 2011. — 102 с. — 354 экз. — ISBN 978-985-03-1507-6.

Серединская, О. Х. Человек и мир: учебное пособие для 3-го класса специальных общеобразовательных школ с русским языком обучения: в 2 ч. / О. Х. Серединская. — 2-е изд., переработанное. — Минск: Народная асвета, 2011. — 25 см. — ISBN 978-985-03-1562-5 (в пер.).

Ч. 2. — 2011. — 118 с. — 2150 экз. — ISBN 978-985-03-1497-0.

Стратегические проблемы охраны и использования водных ресурсов: материалы IV Международного водного форума (г. Минск, 12–13 октября 2010 г.). — Минск: Минсктиппроект, 2011. — 375 с. — Часть текста на английском языке. — 164 экз. — ISBN 978-985-6735-81-6.

Яцкевич, Я. Н. Человек и мир: 5-й класс: рабочая тетрадь: пособие для учащихся общеобразовательных учреждений с русским языком обучения: [приложение к учебнику «Человек и мир» для 5-го класса общеобразовательных учреждений (авторы: А. А. Халиманович [и др.])] / Я. Н. Яцкевич, В. В. Гинчук. — 3-е изд. — Минск: Аверсэв, 2011. — 143 с. — 3100 экз. — ISBN 978-985-529-742-1.

Kozulin, A. V. Methodical recommendations for ecological rehabilitation of damaged mires and prevention of disturbances to the hydrological regime of mire ecosystems in the process of drainage / Alexander V. Kozulin, Nina I. Tanovitskaya, Irina N. Vershitskaya; [translation from the Russian language: Ilya Danshyn; photos and drawings: Alexander Kozulin et al.]; Scientific and Practical Center for Bio Resources, Institute for Nature Management of the National Academy of Sciences of Belarus. — Minsk: Альтиора – Живые краски, 2010. — 37 с. — На англійскай мове. — 200 экз. — ISBN 978-985-6831-57-0.

Метадычныя рэкамендацыі па эгалагічнай рэабілітацыі парушаных балот і прадухіленню парушэнняў гідралагічнага рэжыму балотных экасістем пры асушальных работах

Матэматыка

Зборнік заданняў для выпускнога экзамену па вучэбным прадмеце "Матэматыка" на ўзроўні агульнай сярэдняй адукацыі / Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь; [складальнікі: С. А. Гуцановіч і інш.]. — Мінск: Нацыянальны інстытут адукацыі : Аверсэв, 2011. — 207 с. : іл. ; 20 см. — Складальнікі таксама: Адамовіч Т. А., Арэф'ева І. Г., Гаравая Н. П., Казакоў В. У., Касцюковіч Н. У., Ячэйка Т. У. — 5100 экз. — ISBN 978-985-465-830-8 (Нацыянальны інстытут адукацыі). — ISBN 978-985-529-729-2 (Аверсэв).

Агейчик, Н. Н. Математические шифровки: 2-й класс / Н. Н. Агейчик. — Минск: Аверсэв, 2011. — 125 с. — Часть текста на белорусском языке. — 3100 экз. — ISBN 978-985-529-710-0.

Барвенов, С. А. Математика: тренинг решения задач, используемых на централизованном тестировании / С. А. Барвенов, Т. П. Бахтина. — 4-е изд., дополненное и переработанное. — Минск: ТетраСистемс, 2011. — 431 с. — 3100 экз. — ISBN 978-985-536-172-6.

Бубен, С. В. Математика: полный сборник задач для подготовки к централизованному тестированию / С. В. Бубен, В. В. Казаченок. — Минск: Аверсэв, 2011. — 511 с. — 3100 экз. — ISBN 978-985-529-713-1.

Войтова, Ю. К. Математика: 3-й класс: рабочая тетрадь / Ю. К. Войтова. — Минск: Аверсэв, 2011. — 128 с. — 3100 экз. — ISBN 978-985-529-569-4.

Воронова, Н. П. Готовимся к письменным экзаменам в лицей: пособие для поступающих в лицей / Н. П. Воронова, И. А. Хорунжий, Л. С. Криваль; Министерство образования Республики Беларусь, Белорусский национальный технический университет, Институт интегрированных форм обучения и мониторинга образования, Кафедра естественно-научных дисциплин. — Минск: БНТУ, 2011. — 37 с. — 200 экз. — ISBN 978-985-525-604-6.

Высшая математика: учебное пособие для студентов высших учебных заведений по техническим специальностям: в 2 ч. / [В. М. Марченко и др.; под редакцией В. М. Марченко]; Белорусский государственный технологический университет. — Минск: БГТУ, 2010– ISBN 978-985-530-041-1 (в пер.).

Ч. 1. — 2010. — 204 с. — 1200 экз. — ISBN 978-985-530-042-8.

Дополнительный материал по математике: 2-й класс: практикум для учащихся общеобразовательных учреждений / [составитель Н. Р. Мавлютова]. — 2-е изд. — Мозырь: Белый Ветер, 2011. — 58 с. — 163 экз. — ISBN 978-985-538-238-7.

Ковалевская, Н. Л. Поступаем в гимназию: математика за курс начальной школы / Н. Л. Ковалевская. — Минск: Аверсэв, 2011. — 284 с. — 3100 экз. — ISBN 978-985-529-644-8.

Математика: сборник заданий для самостоятельной работы студентов / Министерство образования Республики Беларусь, Мозырский государственный педагогический университет им. И. П. Шамякина; [автор-составитель Р. О. Кирбай]. — Мозырь: МзГПУ, 2010. — 129 с.— 118 экз. — ISBN 978-985-477-432-9.

Рабочая тетрадь по математике для 5 класса: пособие для учащихся общеобразовательных учреждений с русским языком обучения: в 2 ч. / [Е. П. Кузнецова и др.]. — 4-е изд. — Минск: Аверсэв, 2011. — 3100 экз. — ISBN 978-985-529-737-7.

Ч. 1. — 123 с. — ISBN 978-985-529-738-4.

Ч. 2. — 128 с. — ISBN 978-985-529-739-1.

Сборник заданий для выпускного экзамена по учебному предмету «Математика» на уровне общего среднего образования / Министерство образования Республики Беларусь; [составители: С. А. Гуцанович и др.]. — Минск: Национальный институт образования: Аверсэв, 2011. — 207 с. — 10100 экз. — ISBN 978-985-465-828-5 (Национальный институт образования). — ISBN 978-985-529-692-9 (Аверсэв).

Чытальная зала

И Колизей под красным парусом

Стендаль однажды заметил: "Человек, который провёл неделю в вечном городе, хочет написать о Риме книгу. Человек, который провёл несколько месяцев, — пожалуй, напишет статью. А человек, который прожил в Риме несколько лет, уже ничего не может написать". Матвей Ганапольский, журналист из России, некоторое время жил в Италии. Его запала на книгу всё же хватило. На остроумную и лёгкую книгу, на обложке которой утверждается: "Эта книга как пицца. Вкусно, вредно и хочется ещё!" Книга "Чао, Италия!", увидевшая свет при поддержке минского издательства "Харвест", — настоящая экскурсия по стране с гидом, обладающим отменным чувством юмора. Вам предстоит уникальная возможность "напоить глаз", представляя изыски средиземноморской кухни. Вы узнаете, почему пицца не фастфуд, а королева стола. Вы посетите развалины Колизея и удивитесь, что когда-то от дождя огромный красный парус над ним распускала специально нанятая команда моряков. Не пройдёт автор и мимо гениального творения "Святое отверстие" — замочной скважины, сквозь которую можно увидеть три государства: арка и двор принадлежат Мальтийскому Ордену, Собор Святого Петра — Ватикану, а улочки, которые заполняют пространство от собора до арки, — Италии. О цели написания этой книги М. Ганапольский честно скажет на первых её страницах — влюбить вас в Италию окончательно и бесповоротно. И это ему успешно удалось.

Ольга ПАВЛЮЧЕНКО

Сборник решений заданий для выпускного экзамена по учебному предмету «Математика» на уровне общего среднего образования: пособие для учащихся общеобразовательных учреждений с белорусским и русским языками обучения / [Т. А. Адамович и др.]; Национальный институт образования. — Минск: НИО: Аверсэв, 2011. — 414 с. — 10100 экз. — ISBN 978-985-465-829-2 (НИО). — ISBN 978-985-529-730-8 (Аверсэв).

Тесты по математике для учащихся 10 и 11 классов: практикум для учащихся общеобразовательных учреждений / [составители: Е. И. Федорако, Н. В. Сосинович]. — Мозырь: Белый Ветер, 2011. — 238 с. — 713 экз. — ISBN 978-985-538-296-7.

Устные упражнения к уроку математики: 5-й класс: в 2 ч.: практикум для учащихся общеобразовательных учреждений / [составитель Н. Н. Мынка]. — Мозырь: Белый Ветер, 2011. — 713 экз. — ISBN 978-985-538-288-2.

Ч. 1. — 47 с. — ISBN 978-985-538-286-8.

Ч. 2. — 58 с. — ISBN 978-985-538-287-5.

Федорако, Е. И. Практикум по математике для подготовки к централизованному тестированию / Е. И. Федорако. — 2-е изд. — Мозырь: Белый Ветер, 2011. — 135 с. — 213 экз. — ISBN 978-985-538-256-1.

Чумаков, Ф. В. Высшая математика: в 3 ч.: учебное пособие для студентов экономических специальностей учреждений, обеспечивающих получение высшего образования / Ф. В. Чумаков. — 2-е изд. — Минск: Тесей, 2010–

Ч. 1: Линейная алгебра и аналитическая геометрия. — 2010. — 282 с. — 300 экз. — ISBN 978-985-463-406-7.

Алгебра

Алгебра: справочник для учащихся / составитель М. Д. Васюченко. — 6-е изд. — Мозырь: Белый Ветер, 2011. — 25 с. — 813 экз. — ISBN 978-985-538-299-8.

Алгебра и геометрия: курс лекций: в 2 ч. / Министерство образования Республики Беларусь, Мозырский государственный педагогический университет им. И. П. Шамякина. — Мозырь: МзГПУ, 2009–2010.

Ч. 1 / [автор-составитель И. Н. Кралевич]. — 2010. — 136 с. — 62 экз.

Вэньбинь Го. Конечные группы с заданными системами Σ-вложенных подгрупп = Finite groups with systems of Σ-embedded subgroups / Вэньбинь Го, А. Н. Скиба; Министерство образования Республики Беларусь ... — Гомель: ГГУ, 2011. — 36 с. — Текст на английском языке. — 25 экз.

Ковалева, В. А. Теория обобщенного условия покрытия и изолирования в конечных группах / В. А. Ковалева, А. Н. Скиба; Министерство образования Республики Беларусь ... — Гомель: ГГУ, 2011. — 32 с. — 25 экз.

Мещерякова, А. А. Алгебра: 7-й класс: опорные конспекты: пособие для учащихся общеобразовательных учреждений с русским языком обучения / А. А. Мещерякова. — Минск: Аверсэв, 2011. — 78 с. — 5100 экз. — ISBN 978-985-529-679-0.

Тесты для тематического контроля по алгебре: 8-й класс: пособие для учащихся общеобразовательных учреждений / составитель Г. А. Колошук. — 2-е изд. — Мозырь: Белый Ветер, 2011. — 66 с. — 313 экз. — ISBN 978-985-538-290-5.

Тесты для тематического контроля по алгебре: 9-й класс: пособие для учащихся общеобразовательных учреждений / составитель Г. И. Струк. — 2-е изд. — Мозырь: Белый Ветер, 2011. — 65 с. — 413 экз. — ISBN 978-985-538-297-4.

Геаметрыя

Шлыкаў, У. У. Геаметрыя: вучэбны дапаможнік для 7-га класа агульнаадукацыйных устаноў з беларускай мовай навучання / У. У. Шлыкаў; [пераклад з рускай мовы Н. Г. Ляўчук]. — Мінск: Народная асвета, 2011. — 197 с. — 20800 экз. — ISBN 978-985-03-1492-5 (у пер.).

Мещерякова, А. А. Геометрия: 7-й класс: опорные конспекты: пособие для учащихся общеобразовательных учреждений с русским языком обучения / А. А. Мещерякова. — Минск: Аверсэв, 2011. — 71 с. — 5100 экз. — ISBN 978-985-529-680-6.

Орехова, А. И. Задачи на готовых чертежах. Стереометрия: практикум для учащихся общеобразовательных учреждений: в 2 ч. / А. И. Орехова. — 2-е изд. — Мозырь: Белый Ветер, 2011. — 313 экз. — ISBN 978-985-538-282-0.

Ч. 1. — 49 с. — ISBN 978-985-538-280-6.

Ч. 2. — 62 с. — ISBN 978-985-538-281-3.

Тесты по геометрии для поурочного контроля: 9-й класс: пособие для учащихся общеобразовательных учреждений / [составитель Г. А. Бурьяк]. — 3-е изд. — Мозырь: Белый Ветер, 2011. — 45 с. — 313 экз. — ISBN 978-985-538-289-9.

Шлыков, В. В. Геометрия: учебное пособие для 7-го класса общеобразовательных учреждений с русским языком обучения / В. В. Шлыков. — Минск: Народная асвета, 2011. — 197 с. — 90000 экз. — ISBN 978-985-03-1491-8 (в пер.).

Аналіз

Высшая математика: основы математического анализа: учебно-методическое пособие: [для студентов] / В. М. Метельский [и др.]; Частный институт управления и предпринимательства. — Минск: Частный институт управления и предпринимательства, 2010. — 114 с. — 150 экз. — ISBN 978-985-6971-08-5.

Высшая математика: числовые и функциональные ряды: пособие: [для курсантов / Домашов В. П. и др.]; под редакцией В. П. Домашова; Вооруженные Силы Республики Беларусь, Военная академия Республики Беларусь. — Минск: ВА РБ, 2011. — 183 с. — 400 экз. — ISBN 978-985-6961-72-7 (в пер.).

Несобственный интеграл: курс лекций для студентов физического факультета / Брестский государственный университет им. А. С. Пушкина; [составители: С. А. Марзан и др.]. — Брест: БрГУ, 2011. — 55 с. — 99 экз. — ISBN 978-985-473-672-3.

Тэорыя імавернасцей і матэматычная статыстыка

Шупляк, В. И. Математическая статистика: курс лекций: [для слушателей системы повышения квалификации и переподготовки] / В. И. Шупляк; Государственное учреждение образования «Республиканский институт высшей школы». — Минск: РИВШ, 2011. — 227 с. — 200 экз. — ISBN 978-985-500-429-6.

Геадэзія

Атрошко, Е. К. Геодезические работы при изысканиях, строительстве и эксплуатации железных и автомобильных дорог: учебно-методическое пособие [для студентов] по дисциплине «Инженерная геодезия» / Е. К. Атрошко, В. Б. Марендич, А. А. Ткачев; Министерство образования Республики Беларусь, Белорусский государственный университет транспорта, Кафедра «Изыскания и проектирование дорог». — Гомель: БГУТ, 2011. — 59 с. — 300 экз. — ISBN 978-985-468-776-6.

Фізіка

Актуальные проблемы теоретической физики, физики конденсированных сред и астрофизики: сборник материалов международной научной конференции, посвященной памяти М. А. Иванова (60-летию со дня рождения), Брест, 23–24 сентября 2010 г. / [редколлегия: В. А. Плетюхов, И. И. Макоед, В. С. Секержицкий]. — Брест: БрГУ, 2011. — 178 с. — Часть текста на английском языке. — 95 экз. — ISBN 978-985-473-677-8.

Задачи по физике: пособие: [для студентов]: в 4 ч. / Министерство образования Республики Беларусь, Полоцкий государственный университет. — Новополоцк, 2010–2011. — ISBN 978-985-531-043-4.

Ч. 3: Электричество и магнетизм / Г. М. Макаренко, Н. В. Вабищевич. — 2011. — 199 с. — 320 экз. — ISBN 978-985-531-157-8.

Исаченкова, Л. А. Тетрадь для лабораторных работ и экспериментальных исследований по физике для 9 класса: пособие для учащихся общеобразовательных учреждений с русским языком обучения / Л. А. Исаченкова, И. И. Жолнеревич, И. М. Медведь. — 3-е изд. — Минск: Аверсэв, 2011. — 75 с. — 3100 экз. — ISBN 978-985-529-741-4.

Капельян, С. Н. Физика: 11-й класс: учимся решать домашние задания / С. Н. Капельян, Л. А. Аксенович. — Минск: Аверсэв, 2011. — 285 с. — 2100 экз. — ISBN 978-985-529-699-8.

Макаренко, Г. М. Краткий справочник по общей физике / Г. М. Макаренко, Д. А. Антонович, Н. В. Вабищевич; Министерство образования Республики Беларусь, Полоцкий государственный университет. — Новополоцк: ПГУ, 2011. — 127 с. — 620 экз. — ISBN 978-985-531-158-5.

Агульная механіка. Механіка цвёрдых і вадкіх цел

Николаенко, В. Л. Механика: учебно-методическое пособие для студентов немашиностроительных специальностей вузов / В. Л. Николаенко; Министерство образования Республики Беларусь, Белорусский национальный технический университет, Кафедра «Детали машин, подъемно-транспортные машины и механизмы». — Минск: БНТУ, 2011. — 293 с. — 200 экз. — ISBN 978-985-525-430-1.

Foundations & advances in nonlinear science: proceedings of the 15-th International Conference-School, September 20–23, 2010, Minsk, Belarus / edited by V. I. Kuvshinov, G. G. Krylov. — Minsk: Publishing Center of BSU, 2010. — 162 с. — На англійскай мове. — 30 экз. — ISBN 978-985-476-883-0.

Асновы і дасягненні тэорыі самаарганізацыі

Гідрамеханіка. Механіка вадкасцей

Качанов, И. В. Механика жидкости и газа: курс лекций: в 4 ч. / И. В. Качанов, В. В. Кулебякин, В. К. Недбальский; Министерство образования Республики Беларусь, Белорусский национальный технический университет, Кафедра гидравлики. — Минск: БНТУ, 2010– — ISBN 978-985-525-261-1.

Ч. 2. — 2011. — 42 с. — 100 экз. — ISBN 978-985-525-511-7.

Липский, В. К. Механика жидкости и газа: учебно-методический комплекс для студентов специальностей 1-70 02 01 «Промышленное и гражданское строительство», 1-70 02 02 «Экспертиза и управление недвижимостью» / В. К. Липский, Д. П. Комаровский; Министерство образования Республики Беларусь, Полоцкий государственный университет. — Новополоцк: ПГУ, 2010. — 218 с. — 150 экз. — ISBN 978-985-531-165-3.

Оптыка

Каспаров, К. Н. Фотоэмиссионный анализ оптического излучения / К. Н. Каспаров; Национальная академия наук Беларуси, Институт физики им. Б. И. Степанова. — Минск: Беларуская навука, 2011. — 169 с. — 120 экз. — ISBN 978-985-08-1251-3.

Электрычнасць. Магнетызм. Электрамагнетызм

Савенко, В. С. Электричество и магнетизм: курс лекций / В. С. Савенко, В. К. Калоша; Министерство образования Республики Беларусь, Мозырский государственный педагогический университет им. И. П. Шамякина. — Мозырь: МзГПУ, 2010. — 227 с. — 119 экз. — ISBN 978-985-477-431-2.

Будова матэрыі. Уласцівасці і структура малекулярных сістэм

Хахомов, С. А. Физика твердого тела: тексты лекций для студентов специальности 1-31 04 01 «Физика» / С. А. Хахомов, А. В. Семченко, Ю. В. Никитюк; Министерство образования Республики Беларусь, Гомельский государственный университет им. Франциска Скорины. — Гомель: ГГУ, 2011. — 107 с. — 100 экз. — ISBN 978-985-439-509-8.

Хімія. Крышталаграфія. Мінералогія

Болтромеюк, В. В. Химия: индивидуальный комплект тренировочных материалов для подготовки к централизованному тестированию: вариант № 1 (с решениями), вариант № 2 / В. В. Болтромеюк. — Минск: ТетраСистемс, 2011. — 12 с. — 2000 экз. — ISBN 978-985-536-160-3.

Шарапа, Е. И. Химия: 9-й класс: тетрадь для лабораторных опытов и практических работ по химии для 9-го класса: приложение к учебнику «Химия» для 10-го класса общеобразовательных учреждений (авторы: А. П. Ельницкий [и др.]): пособие для учащихся общеобразовательных учреждений с русским языком обучения / Е. И. Шарапа. — 2-е изд. — Минск: Аверсэв, 2011. — 45 с. — 3100 экз. — ISBN 978-985-529-740-7.

Агульная гідралогія

Дрозд, В. В. Водные ресурсы Беларуси: методология, структура, оценка, прогноз / В. В. Дрозд. — Минск: Ковчег, 2010. — 200 с. — 60 экз. — ISBN 978-985-6950-36-3.

Біялагічныя навукі ў цэлым

Амбрушкевич, Ю. Г. Введение в биологию: пособие для слушателей подготовительного отделения факультета иностранных учащихся / Ю. Г. Амбрушкевич, О. И. Левэ; Министерство здравоохранения Республики Беларусь, Гродненский государственный медицинский университет, Кафедра медицинской биологии и общей генетики. — 2-е изд. — Гродно: ГрГМУ, 2011. — 83 с. — 67 экз. — ISBN 978-985-496-744-8.

Андреев, В. П. Биологический словарь: [справочные материалы] / В. П. Андреев, С. А. Павлович, Н. В. Павлович. — Минск: Вышэйшая школа, 2011. — 335 с. — 1800 экз. — ISBN 978-985-06-1893-1 (в пер.).

Биология для абитуриентов: вопросы, ответы, тесты, задачи: учебное пособие для абитуриентов и слушателей подготовительных отделений вузов / [Р. Г. Заяц и др.]. — Изд. 8-е, переработанное и дополненное. — Минск: Юнипресс, 2011. — 767 с. — 3100 экз. — ISBN 978-985-532-541-4 (в пер.).

Лемеза, Н. А. Биология для поступающих в вузы: учебное пособие / Н. А. Лемеза, Л. В. Камлюк, Н. Д. Лисов; под общей редакцией Н. А. Лемезы. — Изд. 10-е. — Минск: Юнипресс, 2011. — 623 с. — 3100 экз. — ISBN 978-985-532-537-7 (в пер.).

Медицинская биология и общая генетика: учебник для студентов высших учебных заведений по медицинским специальностям / [Р. Г. Заяц и др.]. — Минск: Вышэйшая школа, 2011. — 495 с. — 1400 экз. — ISBN 978-985-06-1852-8 (в пер.).

Агульная генетыка. Агульная цытагенетыка. Імунагенетыка

Лебедь, Т. Л. Молекулярно-генетическое типирование полиморфизмов: сборник методических рекомендаций / [Т. Л. Лебедь, П. М. Лазарев, И. Н. Гейчук]; Национальный банк Республики Беларусь, Полесский государственный университет. — Пинск: ПолесГУ, 2011. — 71 с. — 100 экз. — ISBN 978-985-516-118-0.

Матэрыяльныя асновы жыцця. Біяхімія

Основы биохимии: учебное пособие для студентов высших учебных заведений по специальности «Лечебное дело» / [В. В. Лелевич и др.]; под редакцией В. В. Лелевича; Министерство здравоохранения Республики Беларусь, Гродненский государственный медицинский университет, Кафедра биологической химии. — Гродно: ГрГМУ, 2010. — 323 с. — 360 экз. — ISBN 978-985-496-727-1.

Павловский, Н. Д. Курс лекций по биоорганической химии: пособие для студентов медико-психологического факультета / Н. Д. Павловский; Министерство здравоохранения Республики Беларусь, Гродненский государственный медицинский университет, Кафедра общей и биоорганической химии. — Гродно: ГрГМУ, 2010. — 141 с. — 99 экз. — ISBN 978-985-496-740-0.

Батаніка

Ермохин, М. В. Охраняемые лесные виды животных и растений Беларуси: полевой атлас-определитель / М. В. Ермохин, В. Веннекенс; [общая редакция: Ермохин М. В., Vennekens W.; фотографии: Бышнев И. и др.; текст: Ермохин М. В. и др.]; Общественная организация «Ахова птушак Бацькаўшчыны». — Минск: В.И.З.А. ГРУПП, 2011. — 172 с. — Часть текста и резюме параллельно на русском и английском языках. — 1000 экз. — ISBN 978-985-6834-31-1.

Систематика высших растений: покрытосеменные: класс двудольные: пособие для студентов биологического факультета специальностей 1-31 01 01 «Биология (по направлениям)», 1-33 01 01 «Биоэкология» / [В. В. Черник и др.]. — Минск: БГУ, 2010. — 310 с. — 400 экз. — ISBN 978-985-518-203-1.

Юрин, В.М. Физиология растений: учебное пособие для студентов высших учебных заведений по биологическим специальностям / В. М. Юрин. — Минск: БГУ, 2010. — 431 с. — 100 экз. — ISBN 978-985-518-292-5 (в пер.).

Заалогія

Лопатин, И. К. Жуки-листоеды (Insecta, Coleoptera, Chrysomelidae) Центральной Азии / И. К. Лопатин. — Минск: БГУ, 2010. — 510 с. — 100 экз. — ISBN 978-985-518-397-7 (в пер.).

ПРЫКЛАДНЫЯ НАВУКІ. МЕДЫЦЫНА. ТЭХНАЛОГІЯ

Медыцынскія навукі

Федзюковіч, М. І. Асновы медыцынскіх ведаў: вучэбны дапаможнік для 10–11-х класаў агульнаадукацыйных устаноў з беларускай мовай навучання / М. І. Федзюковіч. — Мінск: Нацыянальны інстытут адукацыі, 2011. — 253 с. — 6720 экз. — ISBN 978-985-465-799-8 (у пер.).

Актуальные проблемы медицины: материалы ежегодной итоговой научной конференции, 22 декабря 2010 г. / [редколлегия: В. М. Шейбак (отв. редактор) и др.]. — Гродно: ГрГМУ, 2010. — 407 с. — Часть текста на английском языке. — — 35 экз. — ISBN 978-985-496-723-3.

ДОРОГИЕ ЧИТАТЕЛИ!
Если вы хотите продать книгу из вашей домашней библиотеки или купить нужное вам издание, приложение "Кніжны свет" — к вашим услугам.
Заполните купон для бесплатного частного объявления о продаже или желании покупки книг, печатных периодических изданий.
ПРИМЕЧАНИЕ: объявления принимаются только при наличии вырезанного купона, а не его ксерокопии.

Актуальные проблемы медицины: сборник научных статей ... / Министерство здравоохранения Республики Беларусь, Гомельский государственный медицинский университет. — Гомель: ГГМУ, 2000–

Вып. 11: ... Республиканской научно-практической конференции, посвященной 20-летию Гомельского государственного медицинского университета (Гомель, 24–25 февраля 2011 г.): в 4 т., т. 1 / [редколлегия: А. Н. Лызиков и др.]. — 2011. — 247 с. — 80 экз.

Вып. 11: ... Республиканской научно-практической конференции, посвященной 20-летию Гомельского государственного медицинского университета (Гомель, 24–25 февраля 2011 г.): в 4 т., т. 2 / [редколлегия: А. Н. Лызиков и др.]. — 2011. — 245 с. — 80 экз.

Анатомія

Топографическая анатомия и оперативная хирургия: учебное пособие для студентов высших учебных заведений по специальностям «Лечебное дело», «Педиатрия» / [И. Г. Жук и др.]; Министерство здравоохранения Республики Беларусь, Гродненский государственный медицинский университет, Кафедра оперативной хирургии и топографической анатомии. — Гродно: ГрГМУ, 2010. — 282 с. — 550 экз. — ISBN 978-985-496-710-3.

Фізіялогія

Практикум по нормальной физиологии: учебное пособие для студентов учреждений, обеспечивающих получение высшего образования по специальности «Лечебное дело»: [в 2 ч. / В. В. Зинчук и др.]; под редакцией В. В. Зинчука; Министерство здравоохранения Республики Беларусь, Гродненский государственный медицинский университет, Кафедра нормальной физиологии. — 2-е изд. — Гродно: ГрГМУ, 2010.

Ч. 2. — 2010. — 256 с. — 910 экз. — ISBN 978-985-496-654-0.

Гігіена ў цэлым. Асабістая гігіена і здароўе

Волохова, А. Л. Питание ребенка от А до Я: 3000 рецептов полезных и вкусных блюд для детского питания / [Волохова А. Л., Панковец В. К.]. — Минск: Харвест, 2011. — 400 с. — 4000 экз. — ISBN 978-985-16-3834-1 (в пер.).

Здоровый образ жизни: сборник статей. — Минск: БГУ, 2001–

Вып. 8 / [редколлегия: В. М. Киселев (отв. ред.) и др.]. — 2010. — 154 с. — 100 экз. — ISBN 978-985-518-435-6.

Консультант молодой мамы: уход за ребенком: советы и рекомендации / [материал подготовила Е. С. Вечорко; под редакцией Е. И. Таборовой]. — Минск: Туринфо, 2011. — 63 с. — 5000 экз. — ISBN 978-985-6904-19-9.

Красота не требует жертв / [перевод с английского выполнила Н. В. Жулаева]. — 2-е изд. — Минск: Попурри, 2011. — 159 с. — 5500 экз. — ISBN 978-985-15-1359-4.

Макшанова, Е. И. Общая гигиена с основами экологии: пособие для студентов медико-диагностического факультета (специальность сестринское дело) / Е. И. Макшанова, Т. И. Зиматкина, С. П. Сивакова; Министерство здравоохранения Республики Беларусь, Гродненский государственный медицинский университет, Кафедра общей гигиены и экологии. — Гродно: ГрГМУ, 2010. — 347 с. — 50 экз. — ISBN 978-985-496-715-8.

Мориц, А. Удивительное очищение организма / Андреас Мориц и Джон Хорнекер; [перевел с английского П. А. Самсонов]. — 3-е изд. — Минск: Попурри, 2011. — 220 с. — 10000 экз. — ISBN 978-985-15-1354-9.

Серегин, В. В. Наша пища – путь к здоровью / В. В. Серегин. — Минск: Тесей, 2011. — 112 с. — 300 экз. — ISBN 978-985-463-362-6 (ошибоч.).

Тело требует красоты / [перевод с английского выполнила Ю. Е. Андреева]. — 2-е изд. — Минск: Попурри, 2011. — 175 с. — 5500 экз. — ISBN 978-985-15-1358-7.

Факторы риска и профилактика употребления психоактивных веществ молодежью: научно-практическое издание / [В. В. Лелевич и др.]; Министерство здравоохранения Республики Беларусь, Гродненский государственный медицинский университет. — Гродно: ГрГМУ, 2010. — 22 с. — 50 экз. — ISBN 978-985-496-729-5.

Грамадскае здароўе і гігіена

История здравоохранения Минска от основания города до наших дней / [Н. Н. Пилипцевич и др.; под редакцией Н. Н. Пилипцевича; фото С. В. Куницкой, К. В. Хотяновского]; Министерство здравоохранения Республики Беларусь, Комитет по здравоохранению Мингорисполкома, Белорусский государственный медицинский университет. — Минск: Кавалер, 2011. — 239 с. — 300 экз. — ISBN 978-985-6053-44-6 (в пер.).

Методические рекомендации по обеспечению пожарной безопасности в общественных зданиях и сооружениях / [составители: Р. В. Давидовский, И. А. Михайлюк]. — 2-е изд. — Минск: Центр охраны труда и промышленной безопасности, 2011. — 148 с. — ISBN 978-985-6915-33-1.

Сборник основных документов по организации функционирования государственной системы предупреждения и ликвидации чрезвычайных ситуаций и гражданской обороны в организациях / Министерство по чрезвычайным ситуациям Республики Беларусь, Филиал государственного учреждения образования «Институт переподготовки и повышения квалификации»; [составители: А. Г. Борис и др.; под общей редакцией О. А. Сивца]. — Минск: Республиканский центр сертификации и экспертизы лицензируемых видов деятельности МЧС Республики Беларусь, 2011. — 135 с. — 1008 экз. — ISBN 978-985-6956-09-9.

Сурмач, М. Ю. Общественное здоровье и здравоохранение = Public health and health service: учебное пособие для иностранных студентов высших учебных заведений по медицинским специальностям / М. Ю. Сурмач, Е. М. Тищенко; Министерство здравоохранения Республики Беларусь, Гродненский государственный медицинский университет, Кафедра общественного здоровья и здравоохранения. — Гродно: ГрГМУ, 2010. — 382 с. — Текст на английском языке. — 75 экз. — ISBN 978-985-496-711-0.

Федорович, Е. В. Методика расчета показателей Национальной системы мониторинга и оценки ситуации по ВИЧ/СПИДу / [Федорович Елена Владимировна, Сергеенко Светлана Владимировна]; Министерство здравоохранения, ГУ «Республиканский центр гигиены, эпидемиологии и общественного здоровья». — Минск, 2010. — 106 с. — 500 экз.

Фармакалогія. Агульная тэрапія

Тихонова, В. И. Лечебная физическая культура: учебно-методическое пособие: [для студентов]: в 2 ч. / В. И. Тихонова; Министерство образования Республики Беларусь, Белорусский государственный педагогический университет им. Максима Танка. — 2-е изд., исправленное и дополненное. — Минск: БГПУ, 2011. — 170 экз. — ISBN 978-985-541-015-8.

Ч. 1: ЛФК в клинике внутренних болезней. — 167 с. — ISBN 978-985-541-016-5.

Ч. 2: ЛФК в травматологии, хирургии, неврологии. — 186 с. — ISBN 978-985-541-017-2.

Паталогія. Клінічная медыцына

Актуальные проблемы патологической анатомии: материалы республиканской научно-практической конференции, 26 ноября 2010 г. / [редколлегия: В. А. Снежицкий (председатель), В. В. Зинчук, В. А. Басинский (отв. редактор)]. — Гродно: ГрГМУ, 2010. — 162 с. — Часть текста на английском языке. — — 99 экз. — ISBN 978-985-496-709-7.

Итоги реализации Государственной программы «Туберкулез» и внедрения научных достижений в практическое здравоохранение: материалы республиканской научно-практической конференции, Минск, 24 июня 2010 г. / [редколлегия: Г. Л. Гуревич (председатель) и др.]. — Минск: Тесей, 2010. — 217 с. — 230 экз. — ISBN 978-985-463-396-1.

Козловский, А. А. Педиатрия: учебное пособие для студентов высших учебных заведений по специальностям «Медико-диагностическое дело», «Лечебное дело» / А. А. Козловский. — Минск: Тесей, 2010. — 197 с. — 500 экз. — ISBN 978-985-463-381-7.

Прыватная паталогія

Лис, М. А. Пропедевтика внутренних болезней: учебник для студентов высших учебных заведений по специальности «Лечебное дело» / М. А. Лис, Ю. Т. Солоненко, К. Н. Соколов; Министерство здравоохранения Республики Беларусь, Гродненский государственный медицинский университет, Кафедра пропедевтики внутренних болезней. — Гродно: ГрГМУ, 2010. — 587 с. — 200 экз. — ISBN 978-985-496-720-3.

Сардэчна-сасудзістыя захворванні

Диагностика и лечение острых коронарных синдромов с подъемом и без подъема сегмента ST на ЭКГ: национальные рекомендации / Министерство здравоохранения Республики Беларусь, Республиканский научно-практический центр «Кардиология», Белорусское научное общество кардиологов; [подготовка рекомендаций: Полонецкий Л. З. и др.]. — Минск, 2010. — 64 с. — 900 экз.

Диагностика и лечение фибрилляции предсердий: национальные рекомендации / Министерство здравоохранения Республики Беларусь, Республиканский научно-практический центр «Кардиология», Белорусское научное общество кардиологов. — Минск, 2010. — 84 с. — 600 экз.

Фролов, А. В. Контроль механизмов адаптации сердечной деятельности в клинике и спорте / А. В. Фролов. — Минск: Полипринт, 2011. — 214 с. — 300 экз. — ISBN 978-985-6009-50-4.

Захворванні дыхальнай сістэмы

Петряков, В. А. Советы лор-врача: заболевания уха, горла и носа / В. А. Петряков. — Минск: Вышэйшая школа, 2011. — 171 с. — 1800 экз. — ISBN 978-985-06-1927-3.

Захворванні стрававальнай сістэмы

Диетотерапия при сахарном диабете: пособие для студентов лечебного, медико-психологического, медико-диагностического факультетов и врачей / [Л. В. Никонова и др.]; Министерство здравоохранения Республики Беларусь, Гродненский государственный медицинский университет, Кафедра госпитальной терапии. — Гродно: ГрГМУ, 2011. — 95 с. — 200 экз. — ISBN 978-985-496-746-2.

Функциональные и органические стенозы пилородуоденального канала / [И. Н. Гришин и др.]. — Минск: Вышэйшая школа, 2011. — 317 с. — 800 экз. — ISBN 978-985-06-1870-2 (в пер.).

Захворванні крывятворнай сістэмы, лімфатычнай сістэмы і залоз унутранай сакрэцыі

Мурашко, Н. В. Синдром гиперандрогении у женщин репродуктивного возраста: клиника, дифференциальный диагноз: учебно-методическое пособие / Н. В. Мурашко, Л. И. Данилова; Министерство здравоохранения Республики Беларусь, Белорусская медицинская академия последипломного образования, Кафедра эндокринологии. — Минск: БелМАПО, 2011. — 33 с. — 150 экз. — ISBN 978-985-499-468-0.

Тишковский, С. В. Симптоматические артериальные гипертензии при эндокринной патологии: пособие для студентов лечебного, медико-психологического, медико-диагностического факультетов и врачей / С. В. Тишковский, Л. В. Никонова, О. В. Гулинская; Министерство здравоохранения Республики Беларусь, Гродненский государственный медицинский университет, Кафедра госпитальной терапии. — Гродно: ГрГМУ, 2011. — 107 с. — 200 экз. — ISBN 978-985-496-745-5.

Інфекцыйныя захворванні і ліхарадкі

Итоговый отчет о реализации проекта Белорусского общества Красного Креста «Профилактика ВИЧ в сфере труда»: 2009–2011 гг. — Минск, 2011. — 60 с. — 220 экз.

Комар, В. И. Диагностика инфекционных болезней с экзантемами / В. И. Комар, И. В. Юркевич. — Минск: Тесей, 2011. — 158 с. — 300 экз. — ISBN 978-985-463-422-7.

Гінекалогія. Акушэрства

Воскресенский, С. Л. Кардиотокография в антенатальном периоде: учебно-мето-дическое пособие / С. Л. Воскресенский, Е. Н. Зеленко, Е. В. Шилкина; Министерство здравоохранения Республики Беларусь, Белорусская медицинская академия последипломного образования, Кафедра акушерства и гинекологии. — Минск: БелМАПО, 2011. — 59 с. — 150 экз. — ISBN 978-985-499-466-6.)

Дивакова, Т. С. Гепарины и осложненная беременность: пособие для врачей / Т. С. Дивакова, М. П. Фомина. — Минск: Ковчег, 2010. — 31 с. — 150 экз. — ISBN 978-985-6950-17-2.

Комплексный метод скрининга в снижении запущенности рака молочной железы у женского населения Республики Беларусь / [Ю. Л. Путырский и др.]. — Минск: Тэхналогія, 2011. — 138 с. — 100 экз. — ISBN 978-985-458-213-9.

Энциклопедия мамы и малыша: [беременность и роды, период новорожденности, ребенок от года до трех лет]. — Минск: Харвест, 2010. — 295 с. — 7000 экз. — ISBN 978-985-16-8072-2 (в пер.).

Параўнальная медыцына. Ветэрынарыя

Карпуть, И. М. Внутренние незаразные болезни птиц: учебное пособие для студентов высших учебных заведений по специальности «Ветеринарная медицина» / И. М. Карпуть, М. П. Бабина. — Минск: ИВЦ Минфина, 2011. — 174 с. — 600 экз. — ISBN 978-985-6993-20-9.

Сілавыя станцыі. Агульная энергетыка

Республиканская программа энергосбережения на 2011–2015 годы: [утверждено Советом Министров Республики Беларусь 24.12.2010]. — Минск: Центр охраны труда и промышленной безопасности, 2011. — 81 с. — 116 экз. — ISBN 978-985-6915-32-4.

Тэорыя машынабудавання (машыназнаўства)

Федосеев, Г. Н. Прикладная механика: курс лекций для студентов специальности 1-540101-04 «Метрология, стандартизация и сертификация (легкая промышленность)» дневной формы обучения / Федосеев Г. Н., Корнеенко Д. В., Ильюшенко Е. Н.; Министерство образования Республики Беларусь, Витебский государственный технологический университет. — Витебск: ВГТУ, 2011. — 162 с. — 70 экз. — ISBN 978-985-481-229-8.

Электратэхніка

Справочник электрика / [автор-составитель Николай Владимирович Белов]. — Минск: Харвест, 2010. — 319 с. — 4000 экз. — ISBN 978-985-16-8799-8.

Электротехническое проектирование в вопросах и ответах: по материалам журнала «Энергия и менеджмент»: [справочное пособие] / Ассоциация промышленных энергетиков «БелАПЭ»; под редакцией А. Л. Левина. — Минск: Техэнергосервис, 2011. — 135 с. — 700 экз. — ISBN 978-985-90122-2-8. — ISBN 978-90122-5-8 (ошибоч.).

Электраэнергетыка

Евминов, Л. И. Релейная защита: учебное пособие для студентов высших учебных заведений по электроэнергетическим специальностям / Л. И. Евминов, В. В. Курганов; Министерство образования Республики Беларусь, Гомельский государственный технический университет им. П. О. Сухого, Кафедра «Электроснабжение». — Гомель: ГГТУ, 2011. — 533 с. — 350 экз. — ISBN 978-985-420-924-1.

Электроніка. Фотаэлектроніка

Материалы и структуры современной электроники: сборник научных трудов IV Международной научной конференции, Минск, 23–24 сентября 2010 г. / [редколлегия: В. Б. Оджаев (отв. ред.) и др.]. — Минск: Издательский центр БГУ, 2010. — 239 с. — Часть текста на английском языке. — 70 экз. — ISBN 978-985-476-885-4.

Тенденции в развитии электроники и электронной промышленности: курс лекций / В. Б. Оджаев [и др.]. — Минск: БГУ, 2010. — 262 с. — 100 экз. — ISBN 978-985-518-350-2.

Транспартаванне, размеркаванне і захоўванне вадкасцей і газаў

Правила устройства и безопасной эксплуатации технологических трубопроводов: [утверждено Министерством по чрезвычайным ситуациям Республики Беларусь 21.03.07]. — 2-е изд. с изменениями. — Минск: Диэкос, 2011. — 128 с. — 300 экз. — ISBN 978-985-6743-63-7.

Савастиенок, А. Я. Монтаж технических устройств объектов газораспределительной системы и газопотребления: практическое пособие / А. Я. Савастиенок; Учреждение образования «Государственный институт повышения квалификации и переподготовки кадров в области газоснабжения «Газ-институт». — Минск: Газ-институт, 2011. — 328 с. — 1200 экз. — ISBN 978-985-6809-08-1 (ошибоч.).

Тэхналогія механаапрацоўкі ў цэлым

Михайлов, М. И. История станков и инструментов в контексте развития техники: учебное пособие для студентов высших учебных заведений, обучающихся по специальности 1-36 01 03 «Технологическое оборудование машиностроительного производства» / М. И. Михайлов; Министерство образования Республики Беларусь, Гомельский государственный технический университет им. П. О. Сухого, Кафедра «Металлорежущие станки и инструменты». — Гомель: ГГТУ, 2011. — 405 с. — 30 экз. — ISBN 978-985-535-008-9.

Ткаченко, А. В. САПР технологических процессов, оснастки и оборудования. САПР металлургического производства: курс лекций по одноименной дисциплине для студентов специальностей 1-36 02 01 «Машины и технология литейного производства» и 1-42 01 01 «Металлургическое производство и материалообработка» дневной и заочной форм обучения / А. В. Ткаченко, В. А. Жаранов; Министерство образования Республики Беларусь, Гомельский государственный технический университет им. П. О. Сухого, Кафедра «Металлургия и литейное производство». — Гомель: ГГТУ, 2011. — 125 с. — 99 экз. — ISBN 978-985-420-975-3.

Дэталі машын. Перадачы (механічныя). Пад'ёмна-транспартнае абсталяванне

Короткевич, С. В. Износостойкость металлов при граничном трении: монография / С. В. Короткевич, В. Г. Пинчук, С. О. Бобович; Министерство образования Республики Беларусь, Гомельский государственный университет им. Франциска Скорины. — Гомель: ГГУ, 2011. — 237 с. — 100 экз. — ISBN 978-985-439-511-1.

Подшипники скольжения самосмазывающиеся на основе модифицированной древесины (теория, технология и практика) / [А. Б. Невзорова и др.]; Министерство образования Республики Беларусь, Белорусский государственный университет транспорта. — Гомель: БГУТ, 2011. — 253 с. — 150 экз. — ISBN 978-985-468-654-7 (в пер.).

Робототехника. Кинематика и динамика манипуляторов: учебно-методическое пособие для студентов высших учебных заведений, обучающихся по специальности 1-31 03 02 «Механика» / [О. Н. Вярьвильская и др.; под общей редакцией М. А. Журавкова]. — Минск: БГУ, 2010. — 229 с. — 200 экз. — ISBN 978-985-518-302-1 (в пер.).

Формаўтварэнне са зняццем стружкі. Раздзяляльныя аперацыі без зняцця стружкі, драбненне, апрацоўка ліставога матэрыялу, выраб разьбы

Алифанов, А. В. Проблемы станкостроения: курс лекций для студентов инженерных специальностей / А. В. Алифанов, Ю. К. Калугин; Министерство образования Республики Беларусь, Барановичский государственный университет. — Барановичи: БарГУ, 2010. — 231 с. — 80 экз. — ISBN 978-985-498-364-6.

Технологическая оснастка: учебное пособие для студентов высших учебных заведений по машиностроительным специальностям / [В. Е. Антонюк и др.]. — Минск: Издательство Гревцова, 2011. — 373 с. — 1500 экз. — ISBN 978-985-6954-13-2.

Федосов, Н. М. Конструирование и расчет технологического оборудования. Металлорежущие станки: курс лекций для студентов инженерных специальностей / Н. М. Федосов; Министерство образования Республики Беларусь, Барановичский государственный университет. — Барановичи: БарГУ, 2010. — 144 с. — 80 экз. — ISBN 978-985-498-375-2.

Горная справа

Инновационные пути развития техники, технологий и инженерного обеспечения горнодобывающей промышленности Республики Беларусь: сборник научных трудов студентов, аспирантов и преподавателей факультета горного дела и инженерной экологии / Министерство образования Республики Беларусь, Белорусский национальный технический университет, Факультет горного дела и инженерной экологии. — Минск: БНТУ, 2011. — 152 с. — Часть текста на английском языке. — 50 экз. — ISBN 978-985-525-612-1.

Кодекс деловой этики Открытого акционерного общества «Нефтяная компания «Лукойл»: приложение № 3 к протоколу заседания Совета директоров ОАО «Лукойл» от 20 июля 2010 г. № 15. — Минск, 2010. — 44 с. — 250 экз.

Правила промышленной безопасности в области газоснабжения Республики Беларусь: [утверждено Министерством по чрезвычайным ситуациям Республики Беларусь 02.02.09]: сборник нормативных правовых актов. — 3-е изд. — Минск: Центр охраны труда и промышленной безопасности, 2011. — 199 с. — 750 экз. — ISBN 978-985-6915-34-8.

Ваенная тэхніка. эхніка наземных і паветраных узброеных сіл, ваенна-марскога флоту

Иванюк, В. С. Устройство и эксплуатация военной техники авиационной радионавигации: принципы построения и функционирования радиопеленгаторов. Автоматический фазовый радиопеленгатор АРП-11 (АРП-11М): пособие / В. С. Иванюк, А. С. Ткаченко; Вооруженные Силы Республики Беларусь, Военная академия Республики Беларусь. — Минск: ВА РБ, 2011. — 155 с. — 50 экз. — ISBN 978-985-6961-82-6.

Калинин, В. М. Основные понятия, термины и определения военной связи: пособие: [в 2 ч.] / В. М. Калинин, Г. А. Леонович; Вооруженные Силы Республики Беларусь, Военная академия Республики Беларусь. — Минск: ВА РБ, 2011–

Ч. 1: Общая теория связи. Системы и сети связи. Организация связи. — 2011. — 192 с. — 100 экз.

Котенко, А. Б. Карточки тренажей летчика (курсанта) на вертолете Ми-8МТ: пособие: [для курсантов] / А. Б. Котенко, С. М. Кузьменко, Д. Н. Топтун; Вооруженные Силы Республики Беларусь, Военная академия Республики Беларусь. — Минск: ВА РБ, 2011. — 57 с. — 30 экз. — ISBN 978-985-6961-80-2.

Beltech Holding. — Minsk, 2011. — 35 с. — На англійскай мове. — 50 экз.

Белтэх Холдынг

Будаўніцтва і будаўнічая тэхніка. Агульныя пытанні будаўнічай справы

Васильев, А. А. Биологические повреждения материалов конструкций зданий и сооружений: учебно-методическое пособие для студентов строительных специальностей / А. А. Васильев, С. В. Дзирко; Министерство образования Республики Беларусь, Белорусский государственный университет транспорта, Кафедра «Промышленные и гражданские сооружения». — Гомель: БГУТ, 2011. — 94 с. — 150 экз. — ISBN 978-985-468-829-9.

Васильев, А. А. Повреждения элементов и конструкций зданий от физических воздействий: учебно-методическое пособие для студентов строительных специальностей / А. А. Васильев; Министерство образования Республики Беларусь, Белорусский государственный университет транспорта, Кафедра «Промышленные и гражданские сооружения». — Гомель: БГУТ, 2011. — 49 с. — 150 экз. — ISBN 978-985-468-819-0.

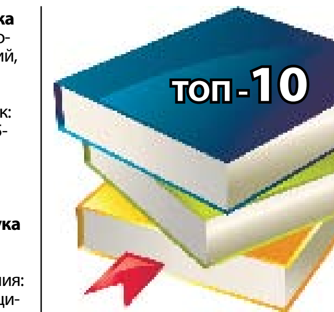
Падземнае будаўніцтва. Земляныя работы

Механика грунтов, основания и фундаменты: курс лекций: пособие для студентов дневной и заочной форм обучения для специальностей 1-70 01 01, 1-70 02 01 и 1-70 02 02: [в 2 ч.] / П. С. Пойта [и др.]; Министерство образования Республики Беларусь, Брестский государственный технический университет ... — Брест: БрГТУ, 2010–2011. — ISBN 978-985-493-157-9.

Ч. 2 / Кафедра геотехники и транспортных коммуникаций. — 2011. — 259 с. — 300 экз. — ISBN 978-985-493-179-1.

Будаўніцтва наземных інжынерных збудаванняў

Васильев, А. А. Коррозионные повреждения элементов и конструкций зданий и сооружений: учебно-методическое пособие для студентов строительных специальностей / А. А. Васильев; Министерство образования Республики Беларусь, Белорусский государственный университет транспорта, Кафедра «Промышленные и гражданские сооружения». — Гомель: БГУТ, 2011. — 115 с. — 150 экз. — ISBN 978-985-468-826-8.

Кнігарня «Світанак», г. Магілёў
Кнігі беларускіх выдавецтваў

1. Л. А. Аксенович. Физика в средней школе. — Минск: Адукацыя і выхаванне, 2011.

Содержание учебного пособия соответствует программам по физике для 11-летней школы. Приведены варианты педагогических тестов (с ответами), которые могут быть использованы для определения уровня усвоения учащимися курса физики.

Пособие предназначено для учащихся школ, гимназий, лицеев, слушателей подготовительных отделений вузов. Оно будет также полезным преподавателям физики для организации самостоятельной и индивидуальной работы учащихся, составления самостоятельных, контрольных работ, подготовки к итоговой аттестации выпускников.

2. Оксана Котович, Янка Крук. Золотые правила народной культуры. — Минск: Адукацыя і выхаванне, 2010.

3. Н. Л. Ковалевская. Поступаем в гимназию: математика за курс начальной школы. — Минск: Аверсэв, 2011.

4. Г. О. Голяш. Поступаем в гимназию: русский язык за курс начальной школы. — Минск: Аверсэв, 2011.

5. Л. А. Довнар, В. С. Запекина, Т. Н. Канашевич. Сборник контрольных работ по математике за период обучения на I ступени общего среднего образования. — Минск: НИО; Аверсэв, 2011.

6. М. Б. Антипова, А. В. Верниковская, Е. С. Грабчикова. Сборник диктантов по русскому языку за период обучения на I ступени общего среднего образования. — Минск: НИО; Аверсэв, 2011.

7. Правила дорожного движения и меры ответственности за их нарушение. — Минск: Национальный центр правовой информации, 2011.

8. Кодекс Республики Беларусь об образовании. — Минск: Национальный центр правовой информации, 2011.

9. Вячаслаў Семакоў. Дзе жыве зубраня. — Мінск: Мастацкая літаратура, 2007.

10. Энциклопедия для школьников и студентов. Т. 2. Физика. Математика. — Минск: Беларуская Энцыклапедыя імя Петруся Броўкі, 2011.

Кнігі расійскіх выдавецтваў

1. Гарри Гаррисон. Неукротимая планета. — Москва: Эксмо, 2010.

2. Энциклопедия животных. — Москва: Эксмо, 2011.

3. Марио Пьюзо. Омерта. — Москва: Эксмо, 2010.

4. К. В. Душенко, Г. П. Манчха. Мысли, афоризмы и шутки выдающихся женщин. — Москва: Эксмо, 2011.

5. Амели Сарн. Школа звёзд. — Москва: Омега, 2008.

6. М. Шинкарук. Энциклопедия любознательных. Животные. — Москва: Мир энциклопедий Аванта+, 2008.

7. А. Н. Цветков. Менеджмент. — Санкт-Петербург: Питер, 2010.

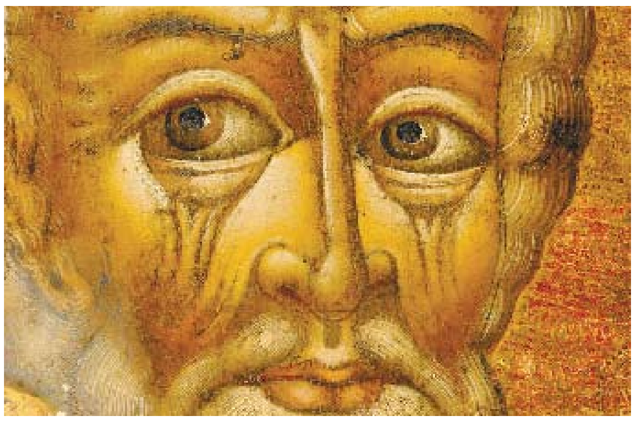
8. Стиг Ларссон. Девушка, которая играла с огнём. — Москва: Эксмо, 2010.

9. Н. А. Березовин, В. Т. Чепиков, М. И. Чеховских. Основы психологии и педагогики. — Москва: Инфра-М, 2011.

10. Чингиз Абдуллаев. Сотвори себе мир. — Москва: Астрель, 2002.

Унікальныя выданні

Праект, народжаны на нябёсах

Марына ВЕСЯЛУХА

Кніга "Радзівілы. Альбом партрэтаў XVIII — XIX стагоддзяў" — першая з выдавецкай серыі "Бібліятэка рарытэтаў", заснаванай "Беларускай Энцыклапедыяй імя Петруся Броўкі", сталася сапраўдным хітом. Таму, натуральна, аматар якаснай кнігі задаецца пытаннямі: а што далей? Ці будзе працяг? Цяпер можна смела адказаць: працяг будзе, і будзе ён не менш яркі і грунтоўны, чым пачатак. У хуткім часе ў "БелЭн" пабачыць свет другая кніга серыі — альбом "Жывая вера — Ветка", выданне, што прадставіць веткаўскую стараверскую ікону. Чытачы "Кніжнага свету" ўжо маюць магчымасць зазірнуць пад вокладку гэтай кнігі — з дапамогай яе складальніка і навуковага рэдактара, кандыдата мастацтвазнаўства Вольгі Бажэнавай.

Не першая, ды лепшая

— Бібліяграфія кніг і артыкулаў пра Ветку, веткаўскую культуру, мастацтва надзвычай багатая. Сення вывучэннем адметнасцей гэтай школы іканапісу актыўна займаюцца супрацоўнікі Веткаўскага музея народнай творчасці. Натуральна, з'яўляліся ў друку і матэрыялы іншых даследчыкаў — маскоўскіх, пецярбургскіх, мінскіх. Падобныя кнігі выходзілі ў 1970-я, 80-я, 90-я гады, але яны былі хутчэй азнаямленчымі і "нясмелымі", іх аўтары, часам з аглядкай на цэнзуру, баяліся ўголас гаварыць пра значнасць, мастацкую сілу веткаўскіх ікон. У кнізе ж "Жывая вера — Ветка" ўсё па-іншаму: цяпер гаворка ідзе пра тое, як важна чалавеку звярнуцца да сваёй душы, да каштоўнасцей, агульных для ўсіх канфесій і нават для людзей па-за канфесіянальным асяродкам. У веткаўскай іконе агучана важная для сённяшняга дня думка пра нашы сучасныя магчымасці, пра ўменне ўбачыць мінулае, гісторыю, культурную спадчыну глыбей, грунтоўней, шматгранней. Мы глядзім на мінулае і ўжо бачым не проста помнік мастацтва, мы заўважаем за ім культуру, жыццё. А гэта прымушае зусім па-іншаму разумець і структураваць сучаснасць.

Адказ на многія пытанні

— Альбом мае цудоўнага аўтара. Гэта дырэктар Веткаўскага музея народнай творчасці Галіна Нячаева, пераемніца стваральніка музея Фёдара Шклярава. Яна надзвычай таленавіты даследчык. Цудоўна валодае словам, адметны і яе спосаб мыслення. Дзякуючы тэксту кніга набывае вялікую выразнасць: да кожнай часткі падаецца ўступны артыкул, кожная ікона, шыццё, аклад, меднае ліццё суправаджаецца анатацыяй. Адразу зразумелы і сюжэт іконы, каштоўнасць і значнасць гэтага твора мастацтва. Кніга нібы разлічана на тое, што яе будзе разглядаць уважлівы суразмоўца, яго зацікавіць многае, і на гэта многае ёсць адказ — жывы, яркі.

У справе фарміравання ідэі альбома вызначальная роля належыць дырэктару выдавецтва "БелЭн" Таццяне Бяловай. Гэта яна ўбачыла яго такім. Таццяна Уладзіміраўна наведала Ветку, паглядзела іконы з музейнага збору, палюбіла іх усе. Важную ролю ў арганізацыі работы выконвала намеснік галоўнага рэдактара "БелЭн" Ганна Малей, над выданнем працавала вельмі таленавіты літаратурны рэдактар Дар'я Лемехава. Выдавецтва пастаралася зрабіць і якаснае фотарэпрадуцыраванне. У гэтым кірунку працаваў фотамастак Анатоль Дрыбас, ён прыклаў шмат намаганняў, каб здымкі былі на ўзроўні. Калі на старонках альбома іконы зазязюць фарбамі так, як у Веткаўскім музеі, — гэта будзе вялікай удачай выдання.

Па законах прыгажосці

— У Ветцы ўсё жыццё было пранізана значным імкненнем да прыгажосці. Мы так прывыклі разважаць пра прыгажосць, што сёння баімся вымаўляць гэтае слова і не разумеем, што яно значыць. А ў простым паселішчы на беразе Сожа пра яго значэнне памяталі да самага апошняга часу. Гэта выяўлялася ва ўбранстве дамоў, разьбе, металічнай аздобе труб, прадметаў працы. Брама каля дома абавязкова была прыгожай. І сады. Веткаўчане заўсёды аддавалі перавагу садам у параўнанні з агародамі. Каб усё цвіло. Так можна зрабіць жыццё іншым, душу — прыгожай. Для жыхароў Веткі было звыклым падвесці госця да ракі і сказаць: "Во!" (маючы на ўвазе: як прыгожа!). Калі я ўпершыню наведала гэты горад, мяне сустракаў Фёдар Шкляраў, збіральнік музея, і ён не павёў мяне адразу дадому, а падвёў да ракі… Яны не вымаўлялі слова "прыгажосць" так часта, а жылі па законах гэтай прыгажосці.

Таму кнігу і захацелася назваць "Жывая вера — Ветка". Там ікона — не проста прадмет, што структураваў малітоўнае, штодзённае жыццё, гэта заўсёды цёплая заступніца. Як нідзе, у Ветцы ведаюць адметнасці кожнай іконы, яе памоцную сілу і маюць з ёй зносіны, як з жывым святым. І ў гэтым сэнсе, канечне, веткаўская ікона — паслядоўны распавед пра тое, што жыццё можа быць сцверджана, выратавана магчымасцю глыбока адчуваць і глыбока мысліць. І тварыць дабро. І зноў гэта не на ўзроўні лозунгаў, а на ўзроўні нейкага ўнутранага сэнсу. Менавіта такія думкі ў першую чаргу прыходзяць у галаву, калі разглядаеш ікону, вышыты бісерам ці па карце аклад, меднае ліццё. Мастацтва — не само па сабе, як нейкі музейны экспанат, а як нешта, што дазваляе не забываць унутраныя, глыбінныя асновы жыцця.

Жывая традыцыя

— За Веткай замацавана разуменне яе як цэнтра старавераства. Для нас гэта вельмі каштоўна, бо тут захаваліся абрады і традыцыі вельмі даўніх часоў. І разам з тым — што вельмі важна — бачым, як каноны маглі існаваць і развівацца ў жывых рэаліях. Так, у пачатку XVIII ст. царкоўная іканічная традыцыя была перарвана, заменена акадэмічным жывапісам з аб'ёмнымі выявамі фігур, прасторай. У Ветцы гэтага не адбылося. Гэта вельмі ўнікальны рэгіён. Іканапісцы з Веткаўшчыны захоўвалі дух і кананічную манеру пісьма. Яны, тым не менш, былі людзьмі свайго часу. У іх работах традыцыя выконвалася, але яна не была мёртвай. Не штампаваныя і механічна паўтаральныя абрысы кампазіцыі, колеру, на іконах заўсёды прысутнічала душа аўтара, сэнс. А гэта вельмі важна ў культуры. Важна і тое, што ў традыцыю ўваходзілі кірункі мастацтва ўсіх навакольных зямель: рускай, беларускай, украінскай. Тут разумелі, як можна існаваць самастойна, у той жа час не аддзяляючыся ад астатняга свету.

На нашых землях было некалькі цэнтраў рассялення старавераў. Ветка — адзін з самых моцных, таму гэта школа іканапісу аказала ўплыў і на мастацтва іншых зямель. Даследчыкі веткаўскай культуры бачаць у сваіх помніках уплывы беларускай праваслаўнай, барочнай культуры, але можна прасачыць і ўплыў наадварот. Гэта пакуль — новая дзялянка, але і патэнцыяльны запас даследчыцкіх энергій у Ветцы вельмі вялікі.

***На здымках:** ілюстрацыі з альбома "Жывая вера" — Ветка": Мікола Атвратны ікона веткаўскай школы XIX ст. (фрагмент); Яфім Іванаў Андрыянаў "Благавешчанне" (фрагмент).*

Пад вокладкай

Юзэфа ВОЎК

Костин, Б. А. Симеон Полоцкий / Борис Костин. — Минск: Літаратура і Мастацтва, 2011. — 240 с.

Чарговая кніга выдавецкай серыі "Святло мінулага" распавядае пра асобу яркую і неардынарную. Паэт, педагог, філосаф, царкоўны дзеяч — яго постаць — з'ява ўнікальная не толькі для XVII стагоддзя, але і для наступных вякоў. Напэўна таму шматграннай творчасці Самуіла Пятроўскага-Сітніяновіча, больш вядомага як Сімяон Полацкі, прысвечаны шматлікія працы гісторыкаў, мастацтва- і літаратуразнаўцаў, філосафаў, царкоўных дзеячаў розных генерацый. Звяртаецца да яго асобы і вядомы пісьменнік Барыс Косцін, спрабуючы ва ўсёй паўнаце прадставіць супярэчлівыя ацэнкі, што даваліся творчасці і дзейнасці Сімяона Полацкага яго сучаснікамі і даследчыкамі, даць характарыстыку яго асабовых якасцей, на гістарычным фоне намаляваць партрэты дзяржаўных і царкоўных дзеячаў эпохі праўлення Аляксея Міхайлавіча.

Дубашынскі, Р. Ю. Прыпавесць у сучаснай беларускай прозе / Р. Ю. Дубашынскі. — Мінск: Беларуская навука, 2011. — 127 с.

Гісторыя прытчы як жанру мастацкага слова налічвае не адно тысячагоддзе. Ад класічных канацічных тэкстаў да сучаснага стану гэты жанр прайшоў доўгі шлях, змянілася як яго форма, так і змястоўнае напаўненне. Манаграфія кандыдата філалагічных навук Рамана Дубашынскага прысвечана цэласнаму і сістэмнаму аналізу жанравай прыроды прыпавесці, паэтыкі жанру, спецыфікі яе функцыянавання ў сучаснай беларускай прозе. Асобная ўвага даследчыка звернута на вызначэнне межаў жанру, вывучэнне архетыповай асновы біблейскай прытчы, гісторыю жанру ў беларускай літаратуры.

Календа, С. Іржавы пакой з белымі шпалерамі / Сяргей Календа. — Мінск, 2011. — 388 с.

Трэцяя па ліку кніга маладога празаіка Сяргея Календы — досыць цікавы эксперымент, асабліва яе другая частка — праект "Апранутыя апавяданні", які сам аўтар называе "гульнёй у літаратуру". Гэта аўтарская інтэрпрэтацыя рамана Пітэра Грынуэя "Золата", дзе адзенне становіцца здольным на метафару, а чалавек — на перажыванні і пачуцці. Што звязвае Грэту з польскай Свідніцы і Гілю з Мінску? Філа з Бойсэ (штат Айдаха, ЗША) і беларуса Андрэя? Адказ у дачыненні да эксперыменту Сяргея можа быць адзін — адзенне, канечне, не абыходзіцца справа і без усемагутнага пастыра Ігната.

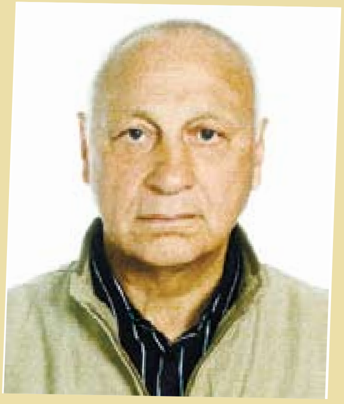

Буковски, Ч. Интервью: Солнце, вот он я / Чарльз Буковски; пер. с англ. М. Немцова. — Санкт-Петербург: Азбука-классика, 2010. — 384 с.

Здавалася б, што адметнага можа быць у зборніку інтэрв'ю? Нічога, ды і зацікавіць кнігі такога кшталту могуць толькі вузкае кола аматараў. Але калі выданне змяшчае гутаркі з надзвычай адметнай асобай, якім быў амерыканскі пісьменнік Чарльз Букоўскі, ды ахопліваюць яны тры дзесяцігоддзі літаратурнага і грамадскага жыцця ЗША — іншая справа. У зборнік увайшлі інтэрв'ю з пісьменнікам, што публікаваліся ў розных амерыканскіх выданнях, — з 1963, калі Букоўскі яшчэ амаль не друкаваўся як аўтар, да 1963 года, калі ён ужо здабыў культавае прызнанне.

***Водгукі дасылайце на электронны адрас аўтара:** himarina@tut.by*

Кнігі для агляду прадастаўлены магазінам "Кніжны салон". Тэл. 385-60-89

Дзяніслаў Нічыпаровіч

Не былі б то жанчыны

Апавяданне

Абвыклыя школьныя павучанні прыносіць карысць грамадству прывялі Зою Чабарову ў медыцынскі каледж. Вывучылася на медсястру і трапіла па размеркаванні ў звычайную гарадскую бальніцу. Працавала шчыра, у ахвотку, адначасова прываблівая спрадвечным клічам узаемнага сусінавання, узяла шлюб з гожым для душы русявым Раманам, нарадзіла дзяўчынку з такімі ж, як у самой, зялёнымі, бы каменьчыкі, вачыма і, нягледзячы на сямейны клопат, наважылася вучыцца на ўрача.

Але ўрачом не давялося ёй стаць.

Неяк, робячы хвораму ін'екцыю, незнарок укалола шпрыцам свой указальны палец, захварэла на гепатыт, знемаглася, ледзь акрыяла. Урэшце яе адвярнула ад медыцыны. Перад ёю паўстала істотная праблема — якую далей абраць работу? Улічыўшы свае схільнасці, здольнасці і магчымасці, выбрала дызайн па еўрапейскіх кухонных гарнітурах, папулярных у насельніцтва за зручнасць, якасць і прыгажосць, наўпрост кажучы, дызайнер па кухнях.

Зоя скончыла прафесійныя гадавыя курсы, уладкавалася ў адну са шматлікіх прыватных фірмаў, дзе выраблюць тыя кухні, і закруцілася як вавёрка ў коле, бо трэба, згодна з дырэктарскай устаноўкай, набраць за месяц заказаў на дзевяноста мільёнаў рублёў, — заробак дызайнера ўсяго два працэнты ад іх, — таму даводзіцца працаваць да позняга вечара. Не зважаючы на гэта, у Зоі няма ніякай крыўды, скаргаў і прэтэнзій, больш таго, работа ёй даспадобы, яна ёю даражыць і захапляецца: "Да чаго цікава ўначы праектаваць на камп'ютары мэблю! Мне радасна ад такой творчасці..." Яе Раман, наадварот, дужа незадаволены жончынаю работай і сярдзіта бурчыць:

— Я цябе зусім не бачу! Збірай свае манаткі ды ўцякай з гэтага балота!..

"Мужчынскі эгаізм!" — акрэслівае яго пачуцці Зоя і не думае яму саступаць.

Сітуацыя спрэчная. Хаця б іхняя "любовная лодка" не "разбилась о быт".

Зоя Чабарова з хваткай спрактыкаванага кіроўцы спрытна вяла сваю серабрыстаашэрую "мазду"-троечку праз увесь горад у аддалены спальны раён — чакаў ладны заказ мільёнаў на дзесяць. Аднак узнёслага настрою не было: можа, спрадвечная восеньская журба, што гнятліва ўплывае на людзей, асабліва на жанчын, ці, можа, слязліва-пахмурнае надвор'е трохі азмрочыла звычайную Зоіну натхнёнасць, а можа, капрызліва-буркатлівы голас заказчыцы па тэлефоне запаў насцярогаю ў яе свядомасці, толькі ж пачувалася яна ні сумнай, ні вясёлай, а так — ніякаватай.

Прыехала ж на месца і ажыла душою: кухонны пакой, для якога ёй па заказе трэба спраектаваць мэблю — прасторны і светлы, і дазваляў ёй увасобіць усе лепшыя дызайнерскія думкі. Праўда, засмучала пульхнаватая гаспадыня ва ўзросце мужчынскай незапатрабаванасці з румянымі шчокамі і лупатымі вадзяністымі вачыма, якімі яна бесцырымонна разглядала і Зоіну стройную фігурку, і яе абаяльны твар, і сучасную адзежную пару з чорных плісаваных калгот і кароценькай плісавай сукенкі, каралавыя, у некалькі столак, чорныя пацеркі і капу цёмна-каштанавых валасоў, ды, разважыўшы, што гэта простая цікавасць жанчыны мінулага стагоддзя да сучаснай маладзіцы, Зоя суняла сваю засмучанасць, распакавала дзве сумкі з ведамасцямі, колернымі ўзорамі матэрыялаў, альбомам кухонных гарнітураў, ноўтбукам і запытала гаспадыню, якую кухню яна хоча мець.

Тая адказала ёй неакрэслена і невыразна.

— Вы лішні раз пацвердзілі агульную бяду нашых хатніх гаспадынь, — рэзюмавала Зоя, — усе хочуць мець сучасную кухню, а вопыту няма. Для дапамогі ім і ёсць мы, дызайнеры. Думаю, мы з вамі разбяромся, што вам трэба і што падыходзіць, і разам адшукаем найлепшы варыянт.

Яна зрабіла рулеткаю патрэбныя ёй вымярэнні, занесла іх у ведамасць, гартаючы альбом, патлумачыла, якія падлогавыя шафы ў дадзеным выпадку падыходзяць, каб лацвей размясціць у адным блоку мыйку, газавую пліту, пральную машыну і халадзільнік, і якія насценныя шафкі з паліцамі трэба будзе начапіць, каб атрымаўся прыгожы кухонны ансамбль, а потым перайшла да самага складанага — падбору колераў.

Напачатку Зоя прачытала гаспадыні цэлую лекцыю пра каляровую гаму, яе адценні, інтэнсіўнасць і глыбіню, патлумачыла пра колерныя асацыяцыі, пра спалучэнне колераў, затым пачала прапаноўваць ёй канкрэтныя афарбоўкі. Дагэтуль гаспадыня, лыпаючы нерухомымі вачыма, толькі слухала, цяпер жа ўключылася ў абмеркаванне, адразу запярэчыла Зоіным прапановам і, як на тое, стала выбіраць абы-якія фарбы.

Дарма Зоя ёй тлумачыла, што чырвоны колер раздражняе нервы, фіялетавы дзейнічае на сэрца і крывяносныя сасуды, а аранжавы павышае ціск. У гаспадыню быццам усяліўся дух пярэчання, і ўсё, што прапаноўвала Зоя, яна не ўспрымала. Зоя цярпліва тлумачыла і так, і гэтак — дарэмна; мусіла насуперак дызайнерскім законам, свайму сумленню і прафесійнаму прэстыжу заказчыцы саступіць:

— Хай будзе па-вашаму! Урэшце, вы гаспадыня і вам выбіраць на свой густ. Тады я пачынаю рабіць на камп'ютары дызайн-праект, падлік яго кошту і завяршальныя дагаворы на куплю-продаж, устаноўку і зборку мэблі, згодныя?

Гаспадыня заружавелася і, бачна, пагадзілася.

Зоін настрой палепшыўся: праз якія гадзіны паўтары-дзве яна заключыць дагавор з гэтай незгаворлівай дамай, дзесьці паабедае, бо ўжо дзень пераваліў на другую палову, а потым паедзе яшчэ на адзін заказ. Аднак яе намеры не здзейсніліся. Як толькі яна, паказаўшы гаспадыні малюнак кухні ў фарбах, дала на подпіс дагаворы, тая здрыганулася ўсім сваім дзябёлым тулавам, замыкала нешта незразумелае і адмоўна затрэсла галавою.

— Я-як?! — стараючыся быць карэктнай і не паказаць свайго абуральнага здзіўлення, выгукнула Зоя. — Вы ж далі згоду. Што вас бянтэжыць? Кошт? То танней вы нідзе не знойдзеце, а цэны нястрымна растуць, так што лепш раней заказаць.

— Не-е, не кошт! — разгублена прамямліла гаспадыня.

— То што тады?

Жанчына пачырванела і, хаваючы вочы, паціснула плячыма.

Зоя ўлавіла, што гаспадыня з пароды тых недарэк, якія самі не ведаюць, чаго яны хочуць і што ім трэба, але бессаромна тлумяць людзям галовы, лічачы, што нічога кепскага не робяць. Іх нічым не праймеш, хіба толькі настойлівасцю і бесцырымоннасцю ці нахабнасцю. Але нахабнай Зоя ніколі не была.

— Як жа так! — мякка ўпікае яна гаспадыню. — Вы самі падахвоціліся да нашай паслугі, а цяпер адмаўляецеся! Што я скажу начальству?

Па неприступным твары гаспадыні слізганула скрушлівая няёмкасць, яна адвярнулася і, перасмыкнуўшы вуснамі, выціснула:

— Давайце паглядзім той варыянт з матавымі акенцамі ў паліцах.

— Давайце! — ажывілася Зоя і пачала борздзенька "іграць" доўгімі пальцамі па клавіятуры ноўтбука.

Праз пэўны час выдала гаспадыні тое, чаго яна і хацела.

Гэтым разам усё адбылося даволі шпарка — гаспадыня мелькам зірнула на падноўлены праект кухні і без дай прычыны адмовілася.

Зоя ажно асунулася, як быццам пад ёю праваліліся сядзенне крэсла, аднак не ведала, што сказаць.

Настала самотнае маўчанне...

Між тым хуткацечны асенні дзень узяўся на другую палову. Яго абрысы страцілі яснасць, памутнелі, яшчэ больш павялічыліся ў кутах пакоя цёмна-шэрыя цені, разам з імі ў свядомасці Зоі ўзрастала трывога за безвыніковасць гэтага яе візіту, а яшчэ не зусім акрэплы пасля цяжкай хваробы арганізм пачаў слабець і паддавацца млосці...

— Гэта ж трэба! — пабедавала сама сабе Зоя, адно незаўважна сказала гэта ўслых.

Гаспадыня зараз жа адгукнулася:

— Давайце разгледзім варыянт з закругленымі шафамі.

Зоіны пальчыкі, ужо пры электрычным святле, жвава забегалі па клавішах ноўтбука, праз некаторы час яна выдала гаспадыні трэці праект яе магчымай кухні, толькі ж і яго заказчыца не прыняла.

Быў яшчэ і чацвёрты варыянт, зусім без навясных паліц. Ад яго гаспадыня таксама адмовілася і, спахмурнелая, раптам абвясціла, што наогул заказваць кухню не будзе. Зоя моўчкі ўспрыняла яе паведамленне і з адчайным выглядам стала збірацца.

На дварэ трымалася зябка-пахмурная імжа. Зоя, адчуваючы, як па целе расцякаецца здрадніцкая слабасць, ехала ў прыцемках з разважлівай перасцярогаю, ужо недалёка ад дому дазвання саслабела, на правым павароце неўсвядомлена паехала хутчэй, з вырульваннем жа прамарудзіла — машына з зададзеным правым накірункам праскочыла, страсянуўшыся, цераз бардзюр і зачапілася за нейкі слуп. З Зоіных вачэй пасыпаліся іскры, машына заглухла.

Пад моцным псіхалагічным узрушэннем Зоя на момант як бы здранцвела, у падсвядомасці шчымліва калыхнулася заклапочанасць, што Раман пачне яе цяпер папікаць. Раптам хтось нябачны як быццам ветла ёй кажа, што, сумняваючыся ў дабраце свайго мужа, яна вельмі памыляецца, бо яго іранічныя адносіны да яе працы выкліканы не «мужчынскім эгаізмам», а пяшчотным клопатам пра яе, каханую!

Зоя апамяталася, выйшла з машыны і агледзела пашкоджанні, прызнаўшы, што яны не такія ўжо значныя: сям-там садралася фарба з капота, на бамперы засталася ўмяціна. Села за руль і паспрабавала завесці машыну, тая з першага разу завуркала. Зоя з цёплым пачуццём да Рамана заспяшалася дамоў, адно ж у гэты самы момант дзынкнула мелодыя выкліку мабільнага тэлефона, Зоя падключылася і пачула ўжо не буркатлівы, лагодны голас сваёй сённяшняй незгаворлівай заказчыцы:

— Я перадумала, прыязджайце, заключым дагавор!

Зоя Чабарова не доўга думаючы скіравала да яе — заказ, грошы. Раман няхай трошкі панервуецца.

Не былі б то жанчыны!..

Як адрадзілася елачка

Абразок

"В лесу родилась ёлочка..." Просценькія словы з вядомай песні, артыбут навагодняга свята з майго незабыўнага дзяцінства, назаўсёды ўрэзаліся не толькі ў маю памяць, але і ў маю свядомасць: елка неяк незаўважна стала ахоўным талісманам майго гарадскога мітуслівага існавання.

Не ў лепшыя часіны жыцця я знаходзіў суцяшэнне сваёй устрывожанай душы каля елачак у скверы ці парку: яны лячылі мяне сваім асаблівым духмяным водарам, сваёй прыгажосцю, доказам свайго змястоўна-чароўнага быцця, сваім уменнем слухаць мяне, даверліва пазіраць у вочы і адганяць прэч непатрэбныя думкі.

Пабыўшы з імі, я ачышчаўся ад усялякай наноснай брыдоты, ад школдных развяг, ад павярхоўных уражанняў і скарасплелых высноў, ад непатрэбных звычак ды прывязанасцей.

Дзякуючы ім я паверыў у сваю здольнасць быць вольным і станавіцца лепшым ад майго, наканаванага мне спадчыннымі генамі, прызначэння.

Таму я не памылюся, калі скажу, што елкі хоць і не разумяюць, але маюць разумныя душы і валодаюць дарам супакойваць і суцішаць чалавечыя трывогі і хваляванні.

Здарылася так, што дзевяць гадоў таму патрэба прымусіла мяне пераехаць і асесці на новым месцы непадалёку ад філармоніі. Паблізу тады вялася рэканструкцыя двара і сквера. А паколькі ў гэтым раёне бракуе азяляненых куткоў для адпачынку, я не мог дачакацца добраўпарадкавання гэтага сквера. Нарэшце яно, досыць удалае, адбылося, і на радасць мне ў кутнім узвышку ля перахода праз Залатую Горку пасяліліся пяць бухматых елачак. Дзялянка ім была адкрытая і светлая, са звонкімі дзіцячымі галасамі адразу ад двзюх школак насупраць: музычнай і звычайнай.

Я падоўгу ля елачак спыняўся і не мог наглядзецца. Ніякія мяцежныя буры пры гэтым у маёй душы не ўсчыналіся, мне было проста хораша, і ўсё. Калі ж ішоў ад плошчы Якуба Коласа, то немінуча, хоць было і ў абход, да іх завітваў: яны падбадзёрваліся і радасна на мяне пазіралі.

Нашы сустрэчы былі жаданыя і пастаянныя, тым больш што елачкі падраслі, папрыгажэлі, сталі густыя і кучаравыя. Ніякія пагодныя перашкоды, ніякія іншыя акалічнасці не маглі парушыць мае шчаслівыя спатканні з імі.

Неяк напярэдадні Новага года я ў прыўзнятым настроі, ідучы, нагружаны, з Камароўкі, скіраваў да сваіх вечназялёных сяброўак і раптам аслупянеў ад узрушэння: нехта па-варварску зрэзаў нажоўкаю верхавіну самай першай ад вуліцы прыгажуні на навагоднее свята! Я не помсліў, аднак пажадаў гэтаму вылюдку таго ж, што ён зрабіў з небаракаю!

З таго часу я перастаў наведваць сваіх любіміц — няма змогі пазіраць на няшчасную зняважаную пакутніцу. Толькі іншым разам, ідучы, бывае, паблізу, зірну і замаркочуся.

Доўжылася гэта гады тры ці чатыры, мая туга па абрэзанай елачцы заставалася, праўда, ужо не такая вострая і хвалюючая, як раней, але ціхая і няўцешная.

Сама ж елачка, дакладней, тое, што ад яе засталося: корань, абцінак ствала і некалькі ніжніх разлапістых галін на ім, — аказалася, не скарылася са сваёю цяжкай доляю — елачка мацавалася, каб адрадзіцца ў сапраўдную паўнацэнную елку.

Неяк вясною шыбую я паўз елачнай дзялянкі, мімаходзь зірнуў на яе і вачам сваім не паверыў: расце сабе мая пакутніца цэлая і здаровая! Падумалася, што пасадзілі іншую, ажно не-е! Дзве верхнія ад зрэзу галіны ўзняліся самі па сабе ўгору і заснавалі новую дваійную вершаліну!

Вось дык елачка! Вось дык разумніца! Пакланяюся перад ёю!

Нашы рамантычныя спатканні працягваюцца...

Знакі духоўнай велічы

(Заканчэнне. Пачатак на стар.1)

Пяты год запар у кантэкст нясвіжскага форуму прыгожых і сур'ёзных мастацтваў уключалася музычная асамблея — адмысловая імпрэза, што нясе на сабе функцыі лекцыі-канцэрта (зноў жа, з навуковым і асветніцкім акцэнтамі) ды майстар-класа. Сёлетняя імпрэза, якую курыраваў і вёў заслужаны дзеяч мастацтваў Беларусі, доктар навук, прафесар Уладзімір Скараходаў, прысвячалася майстэрству ансамблевай ігры. Практычная частка асамблеі складалася з выступленняў камерных калектываў Нацыянальнага акадэмічнага канцэртнага аркестра Беларусі, у ліку якіх і Ансамбль флейтыстаў пад кіраўніцтвам Уладзіміра Скараходава.

Такое паразуменне гісторыі, тэорыі ды практыкі музычнага мастацтва праз узоры жывой выканальніцкай творчасці не толькі выклікае захапленне, дае эстэтычную насалоду, але нават спараджае нейкі дадатны сугестыўны эфект. Дайце веры, гэта не пустыя словы. А калі ўсё ж такі сумняваецеся ў іх слушнасці, паспрабуйце ўявіць, як незвычайна гучаць у выдатнай акустыцы ратушнай залы, дзе праходзяць фестывальныя асамблеі, — як чарадзейна гучаць тут кларнет, габой, фагот, флейта, сагрэтыя цеплынёй чалавечага дыхання, напоўненыя энергіяй творчага гарэння музыкантаў, атуленыя таямнічым водгаласам старажытных муроў! Дарэчы, тамсама, у сценах ратушы, адбыўся канцэрт лаўрэата міжнародных конкурсаў, лаўрэата спецыяльнага фонду Прэзідэнта Беларусі па падтрымцы культуры і мастацтва, Уладзіміра Солтана. Малады кларнетыст грае ў Ансамблі салістаў на драўляных духавых інструментах (мастацкі кіраўнік Іван Брычыкаў). Яго майстэрства, заўважная фарба на агульнай палітры гэтага ўнікальнага актэта, ярка раскрылася "буйным планам" — у сольным рэпертуары.

Цэнтральнай падзеяй трохдзённага спаткання муз была прэм'ера, якая прадставіла два арыгінальныя музычныя праекты.

Канцэрт-пралог "Дзень народзін" уявіў сабой агучаную камернымі калектывамі аркестра анталогію творчасці кампазітараў XVIII — XX стст., больш ці менш цесна звязаных з Беларуссю, чые юбілеі адзначаюцца сёлета. Сярод іх і незаслужана забытыя нацыянальныя класікі савецкага часу Дзмітрый Лукас, Рыгор Пукст, Аляксей Туранкоў, чые імёны па ініцыятыве маэстра Міхаіла Фінберга вяртаюцца ў сённяшні культурны кантэкст. І вядомыя прадстаўнікі музычнага рамантызму Антон Абрамовіч, Міхаіл Эльскі, Мечыслаў Карловіч. І спакрэўленыя з нясвіжскай сядзібай муз XVIII стагоддзя Мацей Радзівіл, таленавіты прадстаўнік старажытнага тутэйшага роду, ды Ян Давід Голанд, паспяховы германскі кампазітар, які прыняў прапанову папрацаваць пры двары нясвіжскіх магнатаў і назаўжды звязаў свой лёс з тутэйшым краем. У сааўтарстве беларускага магната як лібрэтыста і немецкага маэстра тут, на нясвіжскай зямлі, нарадзіўся (быў напісаны і пастаўлены) натхнёны рэаліямі мясцовага сялянскага жыцця камедыйны музычна-сцэнічны твор "Агатка, або Прыезд пана", які прынята лічыць першай беларускай операй.

Яшчэ адна праграма галоўнага фестывальнага вечара ў Нясвіжскім цэнтры культуры і адпачынку складалася з размаітых твораў, аб'яднаных назвай "Паравіны года". Што за назвай? Шыкоўны парад прэм'ер!

У маляўнічым жывым гучанні раскрываліся па-тэатральнаму вобразныя фрагменты з папулярных класічных "сезонных" цыклаў Антоніа Вівальдзі ды Пятра Чайкоўскага; з каскада капрызлівых інтанацый, вострых штрыхоў і пікантных дысанансаў, "рваных" мелодый і ўзрушальных рытмаў паўставаў кароль інфернальна-пачуццёвага аргенцінскага танга Астар П'яцола. Музыка, якая ніколі не надакучыць, — у "смачных" пераладжэннях для Камернага аркестра... За дырыжорскім пультам, як заўсёды, шчыраваў заслужаны артыст Беларусі Валерый Сарока. Здавалася, яго разам з музыкантамі падхоплівала хваля небывалага натхнення. Дзіва што: і натхненне, і захапленне, і хваляванне былі сапраўды незвычайныя, бо парад прэм'ер праходзіў і як парад салістаў. Гэты камерны калектыў, які працуе ў складзе знакамітага аркестра, багаты на індывідуальнасці. Колькі тут высокатэхнічных і яркіх артыстаў-струннікаў, здатных на годным прафесійным узроўні, артыстычна і з адчуваннем стылю сыграць сола! Скрыпачкі Алена Навуменка, Святлана Іванюковіч, Алена Драко, Антаніна Казлова, віяланчэліст Міхаіл Лаўрыновіч... Цяжка пералічыць усіх адметных музыкантаў заслужанага, цяпер ужо і акадэмічнага, вялікага калектыву, дзейнасць якіх адзначана сур'ёзнымі творчымі дасягненнямі, конкурснымі перамогамі, заахвочана ўзнагародамі і ганаровымі званнямі.

Пра нашу некаранаваную сталіцу, якая зберагае гістарычныя знакі сваёй духоўнай велічы і прымнажае іх, адраджаючы страчаныя традыцыі, бо менавіта адсюль пачынаўся беларускі прафесійны тэатр, і музыка гучала тут заўсёды. Пра тое, што фестываль "Музы Нясвіжа" арганічна ўкараніўся ў мясцовых традыцыях, стаўшы прытым знакавай падзеяй не толькі для раёна, але і для сталічнай вобласці, і для ўсёй краіны, і гэта сведчыць пра пераемнасць у працэсах культуры і творчасці. Пра сённяшні дзень горада, праслаўленага калісьці на ўвесь свет сваімі магутнымі гаспадарамі, лепшымі прадстаўнікамі роду Радзівілаў. Пра перспектывы развіцця гэтага горада-з'явы ў цэнтры Еўропы, у цяперашнім статусе гісторыка-культурнага музея-запаведніка, прылічанага ЮНЕСКА да каштоўнасцей сусветнай культурнай спадчыны...

Пра ўсё гэта вялася гаворка падчас фестывальнай прэс-канферэнцыі.

Старшыня Нясвіжскага райвыканкама Іван Крупко ды першы намеснік старшыні Мінскага абласнога выканаўчага камітэта Віктар Шчэцька высока ацанілі значэнне мастацка-асветніцкага фестывалю, які праводзіцца па ініцыятыве Нацыянальнага акадэмічнага канцэртнага аркестра Беларусі. "Музы Нясвіжа" — гэта і гісторыя, і традыцыя, дзякуючы якой у горадзе ўзгадавалася новае пакаленне адукаваных, культурных слухачоў, прыхільнікаў сапраўдных духоўна-эстэтычных каштоўнасцей. Такому фестывалю наканавана жыць і развівацца, і ў абноўленым замку Радзівілаў абавязкова будзе знойдзена месца і для правядзення яго праграм. Сёння ў палацы адкрыты для наведвальнікаў 13 пляцовак, на якіх размяшчаюцца пэўныя экспазіцыі. Да ліпеня плануецца ў асноўным завяршыць рэстаўрацыйныя работы, закончыць будаўніцтва моста. Увод замка для наведвання запланаваны на снежань гэтага года. Радзівілаўскі замак набывае ўсё большую папулярнасць у гасцей. Калі ў 2008 годзе Нясвіж наведала 92 тысячы арганізаваных турыстаў, дык у 2009 годзе гэтая лічба павялічылася да 120, а паказчык 2010 года наблізіўся да 190 тысяч.

На думку Віктара Шчэцькі, эканоміка павінна ў хуткім часе адчуць аддачу ад Нясвіжа. З гэтым рэгіёнам звязаныя, бадай, самыя лепшыя ў краіне сельскагаспадарчыя паказчыкі. Сам горад асацыіруецца з асяродкам культуры, мастацтва. Хуткімі тэмпамі вядзецца тут будаўніцтва гасцініц, пашыраецца інфраструктура, неабходная для развіцця турызму. Але многае залежыць і ад таго, на якія каштоўнасці будуць арыентавацца людзі. Чамусьці ў нас склаўся стэрэатып эталоннага адпачынку ў Егіпце. Але ж там, па вялікім рахунку, няма багатай, вартай увагі і захаплення, прыроды: салёная вада ды горы. Затое колькі сапраўды дзівосных мясцін ёсць у Беларусі! Трэба выхоўваць людзей у цікавасці да свайго, тым болей, што ў нашай краіне ёсць што паглядзець, на што падзівіцца.

Дарэчы, замак Радзівілаў пачынае ўжо сёння прывабліваць нашых суайчыннікаў сваімі музычнымі праектамі. У гэтым месяцы тут мае адбыцца гала-канцэрт майстроў опернага мастацтва. Арганізатары прагназуюць аншлаг.

А Нацыянальны акадэмічны канцэртны аркестр Беларусі пад кіраўніцтвам Міхаіла Фінберга пачынае ўжо рыхтаваць свой чарговы канцэптуальны фестываль: "Музы Нясвіжа" з аптымізмам глядзяць у перспектыву і абяцаюць мастацкія сюрпрызы сваім прыхільнікам...

«У межах свята "Музы Нясвіжа" адбыліся дзве мастацкія выстаўкі. Новыя работы сваіх выхаванцаў прывезла на фестываль кіраўнік дзіцячай студыі выяўленчага мастацтва "Вясёлка" Палаца культуры Мазырскага нафтаперапрацоўчага завода Святлана Купрыянава. А мінскі жывапісец Уладзімір Клімушка прадставіў серыю работ "Трансскрыпцыя". Заключным акордам трохдзённай імпрэзы прагучаў гала-канцэрт у Нясвіжскім цэнтры культуры і адпачынку "Песня і джаз", які прайшоў пад кіраўніцтвам маэстра Міхаіла Фінберга.

***На здымках:** старшыня Нясвіжскага райвыканкама Іван Крупко, народны артыст Беларусі прафесар Міхаіл Фінберг і першы намеснік старшыні Мінскага аблвыканкама Віктар Шчэцька падчас гутаркі з журналістамі; Ансамбль салістаў на драўляных духавых інструментах ля гарадской ратушы; музыканты Камернага аркестра.*

ART-пацеркі

Лана ІВАНОВА

Сёння ў Паставах пачынаецца Міжнародны фестываль народнай музыкі "Звіняць цымбалы і гармонік", заснаваны Міністэрствам культуры Беларусі, упраўленнем культуры Віцебскага аблвыканкама і Пастаўскім райвыканкамам. Гэтае каларытнае і вельмі папулярнае беларускае свята, ужо 14-е па ліку, працягнецца тры дні. У праграме — традыцыйны конкурс выканаўцаў на народных інструментах "Хто каго?", тэатралізаваныя, гульнявыя, забаўляльныя імпрэзы, выстаўкі народных мастацкіх рамёстваў і промыслаў у каларытным "Горадзе майстроў", правядзенне заняткаў творчай лабараторыі ды іншыя захапляльныя мерапрыемствы. А на завяршэнне плануецца гала-канцэрт у амфітэатры маляўнічага пастаўскага парку.

Прэм'ера спектакля "Аіда" адбылася ў Нацыянальным акадэмічным Вялікім тэатры оперы і балета Беларусі. Знакаміты твор Джузепе Вердзі быў увасоблены на беларускай сцэне ў 1953 годзе легендарнай спявачкай і рэжысёрам Ларысай Александроўскай, дырыжорам Львом Любімавым і мастаком Сяргеем Нікалаевым. Любімая опера некалькіх пакаленняў выканаўцаў і слухачоў да нядаўняга часу знаходзілася ў рэпертуарным актыве нашага Вялікага тэатра. Аднак яе старая пастаноўка вымагала абнаўлення. Гэтую маштабную працу ажыццявілі дырыжор-пастаноўшчык Вячаслаў Воліч, рэжысёр Міхаіл Панджавідзе, хормайстар Ніна Ламановіч. Дэкарацыі і касцюмы створаныя паводле эскізаў нашага незабыўнага майстра сцэнаграфіі Яўгена Чамадурава. Над афармленнем "Аіды" ён працаваў у 1953 годзе — для пастаноўкі ў Бухарэсце, потым гэты спектакль з дэкарацыямі і касцюмамі, выкананымі Чамадуравым, быў паўтораны ў Чалябінску і ў Казані. А сёння эскізы выдатнага тэатральнага мастака ўвасобіліся ў беларускім спектаклі.

Група акцёраў Нацыянальнага акадэмічнага драматычнага тэатра імя Максіма Горкага з поспехам выступіла на Пятым усерасійскім тэатральным фестывалі імя славутага рускага трагіка Мікалая Рыбакова, 200-годдзе з дня нараджэння якога адзначаецца сёлета. На фестываль, які ладзіўся ў Тамбове, горкаўцаў запрасілі ў якасці ганаровых гасцей са спектаклем "Пане Каханку" (п'еса Андрэя Курэйчыка, пастаноўка Сяргея Кавальчыка). Як паведамілі нам з літаратурна-драматычнай часткі тэатра, беларускі спектакль прайшоў там "на ўра", прычым асаблівай сімпатыі расіян спадобіўся выканаўца галоўнай ролі — народны артыст СССР Расціслаў Янкоўскі. Падчас фестывалю нават адбылася яго творчая сустрэча з гледачом. А маладыя артысты-горкаўцы перад ад'ездам у Мінск прыемна здзівілі ўдзельнікаў і гасцей тамбоўскага фэсту, наладзіўшы вясёлы капуснік.

Юбілею народнай артысткі БССР, знакамітай балерыны і педагога Людмілы Бржазоўскай прысвячаецца паказ спектакля Валянціна Елізар'ева на музыку Андрэя Пятрова "Стварэнне свету", які адбудзецца ў НАВТ оперы і балета 10 чэрвеня. Чакаецца дэбют новай выканаўцы партыі Евы — маладой салісткі балета Людмілы Хітровай, якую да гэтай ролі рыхтуе Людміла Бржазоўская.

Святлана БЕРАСЦЕНЬ,
фота Сяргея Сулая

Уменне радавацца жыццю... Для кагосьці гэта дар прыроды. Для кагосьці — мастацтва, навучыцца якому не так і проста. Што б там ні было, а ў радасным светаадчуванні, у простай радасці кожнага звычайнага дня заключаецца вялікая мудрасць зямнога жыцця, якой нам гэтак часта бракуе. Між тым, крыніцу простай зямной радасці знайсці зусім няцяжка: ёю можа быць і маляўнічы куток прыроды, і лагодная мелодыя, і вясёлы настрой сустрэчнага мінака, і дасціпная гісторыя з удзелам шчаслівых закаханых — такая, як музычная камедыя "Аршын мал алан". У гэтым сезоне яна ўпрыгожыла рэпертуар Беларускага дзяржаўнага акадэмічнага музычнага тэатра.

Варыяцыі на тэму Радасці

Культавы фільм з удзелам куміра нашых бацькоў, вялікага азербайджанскага тэнара, уладальніка непаўторнага срэбразвоннага тэмбру — Рашыда Бейбутава, нібы ажыў у далёкіх сховах памяці, калі тэатральная зала напоўнілася сінкапіраванай пульсацыяй барабаннага пошчаку, экзатычнымі ўсходнімі інтанацыямі аркестравага дыхання, пранікнёнымі і трапяткімі спевамі салістаў і калі каларытным воклічам прагучала магічнае: "Аа-ршы-ы-ын ма-а-ала-а-а-а-а-ла-а-а-а-ан!" Амаль пабейбутаўску. І радасна зрабілася ўжо ад таго, што прасякнуты цудоўнай музыкай камедыйны сюжэт падзабытай кінастужкі вярнуўся да сваіх вытокаў — атрымаў новае ўвасабленне менавіта на сцэне. Прытым для нашай публікі гэтая прэм'ера прынесла радасць абсалютнага адкрыцця: сусветна знакаміты твор "Аршын мал алан" у Беларусі ніколі раней не ставіўся, а яго экранізацыю давялося пабачыць не ўсім.

Мінскі спектакль, спраўджаны як значны і паспяховы сумесны культурны праект Азербайджана ды Беларусі, азнаменаваў 125-годдзе з дня нараджэння кампазітара Узеіра Гаджыбекава.

Выбітны талент, якім быў надзелены гэты класік азербайджанскага нацыянальнага музычнага мастацтва, здатны ствáрыць гонар любому народу. Педагог, складальнік першага на азербайджанскай мове падручніка па арыфметыцы для дзяцей, перакладчык на родную мову аповесці М. Гогаля "Шынель", арганізатар музычных гурткоў, аўтар газетных артыкулаў і фельетонаў... Яго самы папулярны опус, наконт жанравага вызначэння якога ў спецыялістаў няма пэўнасці (называюць "Аршын мал алан" ці аперэтай, ці музычнай камедыяй, ці камічнай операй), напісаны У. Гаджыбекавым паводле ўласнага лібрэта ў 1913 годзе, падчас навучання ў Пецярбургскай кансерваторыі. Праз пяць гадоў у Баку адбылася прэм'ера. Духмянай сонечнай кветцы, узгадаванай на жыватворнай пershароднасці фальклору паводле класічных еўрапейскіх законаў музычнай творчасці, была наканавана неўміручасць: з таго часу твор перакладаўся на больш як 75 моў і ставіўся на розных кантынентах, у 187 тэатрах 76 краін. Летам 1925 года, напрыклад, "Аршын мал алан" паставілі ў Парыжы, у 2007-м — на музычнай сцэне Вены...

Палякаў, кітайцаў, грузінаў, амерыканцаў, расіян, балгараў неаднойчы прываблівала кранальная і павучальная жыццёвая гісторыя, пакладзеная ў аснову лібрэта, — дасціпны "рэцэпт шчаслівага шлюбу" ва ўмовах колішняга руціннага сямейнага ўкладу на Усходзе, пры якім нават сталая кабета, тым болей дзяўчына, была асобай бяспраўнай, пазбаўленай магчымасці адкрыта выказваць пачуцці, выбіраць для сябе спадарожніка жыцця, а жаніху забаранялася бачыць нарачоную да вяселля. "Аршын мал алан!" — вокліч аршына малчы, вулічнага гандляра тканінамі, стаў і своеасаблівым паролем, які дапамог маладому купцу Аскеру знайсці сваю каханую, і той пасткай, што ледзь не спрацавала супраць яго ж самога...

У нас, як вядома, спектакль ідзе на рускай мове, у пастаноўцы заслужанага дзеяча мастацтваў Азербайджанскай Рэспублікі, рэжысёра Хафіза Гуліева пры ўдзеле балетмайстра-пастаноўшчыка, народнай артысткі Азербайджана Медзіны Аліевай, іх беларускіх калег — дырыжора Марыны Траццяковай, рэжысёра Ганны Маторнай, балетмайстра Алены Дзмітрыевай-Лаўрыновіч, хормайстра Святланы Пятровай, сцэнографа Любові Сідзельнікавай (ідэя мастацкага вырашэння належыць Юсіфу Такеру, Турцыя).

Складана было і артыстам аркестра, хору, балета, і салістам, і творчаму кіраўніцтву нашага тэатра ўваходзіць у нязвыклую для еўрапейцаў эстэтыку твора, спасцігаць побытавы этыкет усходняга народа, знаходзіць візуальны адпаведнік загадкавай ментальнасці, псіхалогіі, тэмпераменту персанажаў. Праўда, выканаўцы "камплексавалі" перад новым матэрыялам нядоўга. Яны проста ўлюбіліся ў прыгожую музыку, у яе сонечную пачуццёвасць, інтанацыйную свежасць, імпульсіўную рытміку — і пэўная насцярожанасць у працы змянілася радасцю творчых пошукаў. А вынік гэтых пошукаў радуе цяпер і стваральнікаў пастаноўкі, і публіку: спектакль атрымаўся цэласны і дынамічны, "без швоў". Галоўны яго набытак — рэдкасны, арганічны ансамбль. Пры розных складах выканаўцаў падчас дзеі адразу ж узнікае суладдзе аркестра і салістаў, танца і дэкламацыі. Шчодры пасыл вытанчанай лірыкі, сакавітага гумару, зіхоткай дабрыні ды радасці падхоплівае зала. Да гонару артыстаў, яны пазбягаюць знарочыстага "каўказскага акцэнту" ў сцэнічнай гаворцы і рэчытатывах, ашчадліва і тактоўна карыстаюцца моўнымі сродкамі для характарыстыкі сваіх персанажаў, больш увагі надаючы жэстам, пластыцы руху, падтанцоўкам.

Шчырасцю сцэнічнага існавання артыстаў, ансамблевасцю іх ігры ўразіў самы першы паказ прэм'еры, у якім удзельнічаў госць з Азербайджана — выканаўца ролі Аскера, уладальнік яркага тэнара і чулы артыст Фарыд Аліеў. Ён цудоўна паразумеўся з беларускімі партнёрамі, кожны з якіх раскрыўся як майстар: у сольным эпізодзе, у дуэце, у віртуознай ансамблевай мізансцэне. Захапляў тонкі малюнак ролі хітравана Велі, слугі Аскера, увасобленага Ігарам Бычковым; парадыйную "лютасць" хатняга тырана Султанбека бліскуча выяўляў Аляксандр Асіпец; глыбокае адчуванне прыроды камічнага раскрывалася праз каларытную ігру Вікторыі Жбанковай-Стрыганковай у ролі служанкі Тэлі; а якой спраўнай, кемлівай ды маладжавай удоўкай падалася Джахан, "цётачка на выданні" — гераіня Наталлі Гайды!..

Адзін з нядаўніх спектакляў прайшоў пад кіраўніцтвам дырыжора Азербайджанскага дзяржаўнага акадэмічнага тэатра оперы і балета Эйюба Куліева, які высока ацаніў прафесійны ўзровень музыкантаў сімфанічнага аркестра тэатра і вакалістаў. Іх творчая самааддача зноў парадавала гледачоў. А душэўная шчодрасць, дружалюбнасць і ўзаемадапамога, прыгажосць і глыбіня пачуццяў, дабрабыт у доме і сямейнае шчасце, простая радасць далёка не бясхмарнага жыцця, усюдысны выратавальны гумар — канстанта, закладзеная ў музычнай камедыі "Аршын мал алан", — робіць гэты спектакль заўсёды прыцягальным для публікі.

На здымках: сцэны са спектакля "Аршын мал алан".

Віктар ЗАЯЦ

Праўдзівы вобраз свету

Польскі мастак Пётр Яргуш нарадзіўся ў 1960 годзе ў Кракаве. Вучыўся на факультэце жывапісу Акадэміі выяўленчага мастацтва (АВМ) у Кракаве ў майстэрнях прафесара Станіслава Радзіньскага і прафесара Уладзімежа Кунца. Працягваў вучобу на факультэце графікі АВМ у майстэрні прафесара Станіслава Вэймана, скончыў таксама педагагічны курс Акадэміі выяўленчага мастацтва. Неаднаразова быў стыпендыятам Міністэрства культуры і мастацтва Рэспублікі Польшча.

Як паведамілі з Польскага інстытута ў Мінску, адбылося 60 індывідуальных выстаў Пятра Яргуша, таксама ён браў удзел у больш як 100 групавых экспазіцыях у Польшчы і за мяжой. У апошнія гады ён паказвае свае работы, расклееныя на слупах для аб'яў, у прасторы гарадоў. Менавіта такім чынам у Кракаве быў рэалізаваны праект "Польскія святы", а цяпер рыхтуецца праект "Месяцы".

Польскі інстытут у Мінску і спрычыненыя арганізатары запрашаюць усіх жадаючых на адкрыццё выставак жывапісу Пятра Яргуша "Viatoris глядзіць на зоркі", якія адбудуцца 7 чэрвеня ў Мастацкай галерэі беларускага партала tut.by, а на наступны дзень — у Гісторыка-культурным музеі-запаведніку "Заслаўе".

Viatoris у перакладзе з лацінскай мовы азначае "падарожнік". Герой карцін вельмі выразны, адрасат без цяжкасцей распазнае ў ім сябе і атаясамліваецца з ім. Ён ідзе альбо сядзіць. Заваёўнік, уцякач, а часцей — мінак. Але ёсць таксама яго хлеб, дрэва, камень. Звычайная карціна, аднак яна аднасіцца да міфаў, у якіх мы не знойдзем ні простых рашэнняў, ні адных толькі шчаслівых завяршэнняў.

Пётр Яргуш зазначае, што паміж гэтымі ўяўленнямі чалавека расцягнутая яго неабходнасць апавядання і малявання таго, што з'яўляецца неапавядальным. Калі ён малюе, ён расказвае. Калі ён расказвае, ён малюе неабходнасць вобраза, прысвечанага чалавеку, які праходзіць міма і які недаўгавечны. Спакуса. Затрымацца, спыніцца, заміраючы ў нерухомасці, прыкінуцца бессмяротным. Вечнасць. Адпачыць, стаць следам, карцінай, пыркай. Пакінуць след і выправіцца далей. Некалькі разоў у гісторыі пра качэўнікаў напісана: ніхто не ведае, адкуль яны прыйшлі і куды пайшлі. Гэта дарога нас стварае. Тое, куды мы ідзем. Мы не з'яўляемся пылам. Мы — дарога. І карціна як след. Карціна як знак, закляцце, паказальнік дарог. Як крыж, які падрастаючы сын атрымлівае ад свайго бацькі. Як талісман у дарогу, знак чатырох бакоў свету і прадказанне будучай сустрэчы.

На пытанне, навошта ён часта расклейвае свае карціны на вуліцы, на вулічных слупах для аб'яў, Пётр Яргуш адказвае, што найбольш сузіральныя карціны мастакі малявалі, слухаючы на ярмарцы віск пеўняў, якіх рэзалі. У якасці Боскіх Маці ім пазіравалі служанкі, а святарамі былі касцельныя жабракі. Яны таксама былі і першымі, хто бачыў гэтыя карціны. Гледачамі, сведкамі сваёй трансфармацыі, перамен. Карціна з'яўляецца рэальнасцю, звыкласцю, штодзённасцю. І прадметам, інструментам і духоўным бытам. Пошукі карцінай — гэта адначасова патрэба разумення і патрэба сустрэчы. Намаляваная карціна нясе важную дакладнасць. Дае азначэнне таму, чаму нельга даць азначэння.

"Чалавек праміне, карціна праміне, а аповед… застаецца, — працягвае Пётр Яргуш. — *Я прывёз у Мінск аповесць. А аповесць вымагае Тваіх вушэй, як карціна вымагае Тваіх вачэй… Я прывёз і мой смутак па аповесці, і сваю рэзкасць, і нярэзкасць бачання. Усё навокал змяняецца. Наша ўспрыманне. Мы з'яўляемся зменнай фокуснай адлегласцю, яна з'яўляецца часткай нашай Душы. Здольнасцю адрозніваць і распазнаваць.*

Мэтай вандроўкі майго Viatoris'а з'яўляецца не пошук, што наводзіла б на думку пошуку нечага новага, а знаходжанне свайго Дому. З яго сапраўднасцю, з яго сферай sacrum і profanum, з жанчынай і мужчынам, з дзіцём, з месцам ля стала і любімымі жывёламі. З краявідам і пахам. З усім важным і няважным. Гэта — асноўнае, раўназначнае, элементарнае для кожнага чалавека.

Я вяртаюся некалькі дзён таму ў Польшчу праз чатыры дзяржавы, гляджу, а свет усюды такі самы. Такія самыя вёскі, такія самыя мужчыны ў барах з гарэлкай на цыраце, маці з дзіцячымі вазкамі ля дарогі, сабакі ля будак і машыны ля пад'ездаў.

Viatoris, які шукае дом, — гэта сімвалічная гісторыя чалавецтва, што пачалася з моманту выгнання Адама і Евы з раю. Тады чалавек спазнаў боль і смерць. Гэта значыць, выгнанне як існуючы стан, амаль перманентны. Досвед пакаленняў маіх продкаў. Паўстанні, рэвалюцыі, войны. Іх таварышам быў голад і страх. Іх таварышам была дзіцячая лялька і некалькі дробязей, забраных з дому ў апошні момант.

Беларусь. Я люблю яе далікатную прыгажосць. Яна ёсць і ў маіх генах таксама, у крыві. Гэта важная для мяне нагода сустрэчы і быцця. Мінск і Заслаўе. Бабулька з царквы ў Заслаўі лячыла мне нагу. Шчыра. Я хачу яе яшчэ раз сустрэць. Я хачу паказаць тут свае карціны, што, на шчасце, вельмі хутка спраўдзіцца".

Творчы патэнцыял «раёнкі»

Уладзімір БАЦКАЛЕВІЧ,
фота Андрэя Памецькі

На працягу апошніх гадоў “Астравецкая праўда”, якая нядаўна годна адзначыла свой 70-гадовы юбілей, нязменна лідзіруе ў Гродзенскай вобласці па насычанасці на тысячу жыхароў, па краіне гэты паказчык таксама адзін з самых высокіх. Гэта само не прыходзіць. Якія вызначальныя накірункі выбрала рэдакцыя на шляху да свайго чытача? Якое месца адводзіцца мясцоваму друку ў працэсе развіцця сродкаў камунікацыі? На гэтыя і іншыя пытанні “ЛіМу” адказвае рэдактар “раёнкі” член Саюза пісьменнікаў Беларусі Ніна РЫБІК.

— Пра што б мы ні гаварылі са сваім чытачом — пра гісторыю, сучаснасць, абмяркоўваючы надзённыя праблемы ці маральныя аспекты, стараемся быць шчырымі. Калі здараюцца памылкі ці недакладнасці, не лічым ганебным папрасіць прабачэння. Не дапускаем паблажлівых, “звысоку”, адносін да свайго чытача. Кожнага з іх мы лічым сваім сябрам. І нас радуе, што і чытачы да нас адносяцца ў большасці сваёй гэтак жа: шчыра любяць і паважаюць сваю раённую газету.

Да кожнага звароту, да кожнай просьбы мы адносімся з нязменнай увагай і павагай. І не таму, што гэтага патрабуюць адпаведныя заканадаўчыя акты, а таму, што гэта аснова нашага, як сёння модна гаварыць, маркетынгу; на гэтым трымаецца рост нашага тыражу.

— Як вядома, поспех любой справы ў значнай ступені залежыць не толькі ад правільна акрэсленых намераў, але не ў меншай ступені — ад якасці выканання. Тым болей гэта надзённае там, дзе размова ідзе пра творчыя калектывы. Якім чынам рэдактару з высокім творчым патэнцыялам (вы часта друкуецеся ў рэспубліканскім друку, перамагаеце ў конкурсах) удаецца стварыць аркестр, гэта значыць дастойна вырашыць кадравае пытанне?

— На жаль, кадравае пытанне па-ранейшаму застаецца актуальным для раённых газет — нягледзячы на тое, што Інстытут журналістыкі Белдзяржуніверсітэта і адпаведныя факультэты абласных універсітэтаў выпускаюць спецыялістаў ужо, здаецца, нават больш чым дастаткова. Але колькасць не заўсёды азначае якасць, да таго ж самыя таленавітыя з іх, як правіла, застаюцца ў сталіцы.

Мы пры падборы кадраў арыентуемся на свае, “дамарошчаныя”: шукаем таленавітую школьную моладзь ці больш сталых людзей, прыглядваемся, росцім, падтрымліваем. А затым накіроўваем вучыцца ці па мэтавым накіраванні, ці на курсы перападрыхтоўкі, ці бяром на працу і адпраўляем на завочнае аддзяленне — для раённых газет, на мой погляд, гэта самы аптымальны варыянт. А яшчэ часта “прыглядваем” здольных да творчасці людзей у іншых сферах дзейнасці. Потым яны становяцца нашымі супрацоўнікамі. Напрыклад, у свой час узялі на працу агранома, дырэктара і намесніка дырэктара школы, некалькіх настаўнікаў — і дай Бог усім прафесійным журналістам пісаць так, як яны.

Увогуле лічу, што ў сэнсе кадраў нашай газеце пашанцавала. Высокі творчы патэнцыял, як вы кажаце, у большасці членаў калектыву. Дастаткова сказаць, што нашы журналісты Ганна Чакур, Эдуард Свірыд, Аляксандр Сянюць у розныя гады станавіліся пераможцамі і прызёрамі штогадовага абласнога творчага конкурсу. Таіса Сямёнава — лаўрэат прэміі Гродзенскага абласнога выканкама імя А. І. Дубко за дасягненні ў галіне культуры і мастацтва.

А моладзь, якая не так даўно прыйшла ў рэдакцыю, — Марына Мацкевіч, Алена Ярашэвіч, Вольга Шоўкун, Андрэй Памецька — вучыцца ў старэйшых, цягнецца за майстрамі — і паказвае вельмі добрыя вынікі. Так што, я думаю, і перамоцы, і лаўрэаты розных конкурсаў у нашым калектыве яшчэ будуць.

— Ніна Аляксееўна, якое месца на старонках раённай газеты адводзіцца літаратурным творам, краязнаўчай тэматыцы?

— Сёлета “Астравецкая праўда” атрымала “Залатую Ліцеру” менавіта за матэрыялы культурнай і гісторыка-краязнаўчай тэматыкі. Гэта сведчыць не толькі пра тое, што гэтая тэматыка займае значнае месца на старонках газеты, але і пра тое, што падаюцца яны ярка і таленавіта. Анкетаванні паказваюць, што гэтая тэматыка з’яўляецца адной з найбольш папулярных у нашых чытачоў. Пра гісторыю краіны ці свету ёсць каму расказаць, а вось пра мінулае роднай вёсачкі, пра адметных людзей, што тут выраслі, пра цікавыя падзеі мінуўшчыны, якія, магчыма, і не пакінулі следу ў сусветнай гісторыі, але ад таго не менш важныя для мясцовых жыхароў — напіша толькі наша газета.

Больш як трыццаць гадоў у нас выходзіць “Літаратурная старонка”. Усе, хто спрабаваў свае сілы ў пісьменстве, ведаюць, як важна аўтару-пачаткоўцу надрукавацца, але часам не хапае майстэрства ці звычайнай смеласці, каб “засвяціцца” ў “тоўстых” часопісах ці вядомых, кшталту “ЛіМа”, газетах. А “раёнка” — найлепшая стартавая пляцоўка для мясцовых літаратараў. Не без гонару магу сказаць, што на старонках “Астравецкай праўды” друкавалі свае першыя творы і наш славуты зямляк прафесар Адам Мальдзіс, і вельмі таленавіты празаік, светлая яму памяць, Артур Цяжкі, і паэт Рычард Бялячыц, які ў свой час працаваў у штаце рэдакцыі, і Станіслаў Валодзька, і іншыя аўтары.

Да слова сказаць, я, як пісьменніца, таксама сваім станаўленнем абавязана “Астравецкай праўдзе”: на яе старонках праходзілі першую “апрабацыю” ўсе мае творы, і толькі тыя, якія, што называецца, “прагучалі”, атрымалі станоўчыя водгукі, я рашалася адпраўляць у літаратурныя выданні ці ўключаць у свае зборнікі апавяданняў.

Дарэчы, сярод супрацоўнікаў нашай газеты нямала таленавітых, як я лічу, паэтаў і пісьменнікаў. Таіса Сямёнава станавілася пераможцай конкурсу малога апавядання газеты “Звязда”. Яе вершы друкаваліся ў часопісе “Полымя”. Хрышчэнне “Полымем” прайшла і Ганна Чакур — вельмі самабытная і цікавая паэтка. Набірае моцы талент Антона Мальшэўскага. Ды і многія нашы няштатныя аўтары, пачынаючы з нясмелых публікацый у “раёнцы”, затым атрымліваюць шырокае прызнанне як таленавітыя майстры слова. І гэта не можа не радаваць.

Так што ў “Астравецкай праўды” ў пару яе 70-годдзя — высокі творчы патэнцыял. Які, я думаю, яна спаўна рэалізуе ў сваёй далейшай гісторыі.

Збіраючы Айчыны зоркі

Кастусь ЛЕШНІЦА

У краме выдавецтва “Беларуская Энцыклапедыя імя Петруся Броўкі” “PRэзентацыя” чытачам і пакупнікам прадстаўлена выданне “Беларускае замежжа. Белорусское зарубежье”.

Кніга пабачыла свет напрыканцы мінулага года. Гэтая прэзентацыя — не першае прадстаўленне выдання чытачам і пакупнікам. Таму, магчыма, і размова на сустрэчы ў краме “PRэзентацыя” адбылася з улікам часу, які прайшоў пасля выдання, з ацэнкамі, што магчымыя толькі пасля ўважлівага прачытання даведніка, дбайна ўкладзенага кандыдатам гістарычных навук, членам Саюза пісьменнікаў Беларусі Наталляй Голубевай. Адкрываючы сустрэчу, прадстаўляючы гасцей, якія сабраліся на прэзентацыю, дырэктар “Беларускай Энцыклапедыі імя Петруся Броўкі” Таццяна Бялова адзначыла цэлы шэраг прыярытэтаў, якія складаюць сёння дзейнасць выдавецтва. Відавочна, што клопат пра збіранне інфармацыі пра ўраджэнцаў Беларусі ў свеце, пра іх здабыткі, унёсак у сусветную культуру займае ў выдавецтве важкае месца.

Дырэктар Дэпартамента па архівах і справаводстве Міністэрства юстыцыі Уладзімір Адамушка падкрэсліў, што “Беларускае замежжа” найбольш поўна адлюстроўвае комплекс ведання пра беларускую эміграцыю. Гэтаму спрыяе і велізарны масіў дакументаў, надрукаваных у даведніку. Гартаючы старонкі кнігі, можна зрабіць віртуальнае падарожжа ў самыя розныя часы — і ў тыя, калі землі Беларусі ўваходзілі ў склад Вялікага Княства Літоўскага, і ў часы Рэчы Паспалітай, Расійскай імперыі, СССР.

Універсальнасць выдання заключаецца яшчэ і ў тым, што гістарычны кантэкст на яго старонках дапаўняецца знаёмствам з сённяшняй сітуацыяй прысутнасці беларусаў у свеце. Таму не выпадковым было на сустрэчы і выступленне старшыні ФНКА “Беларусы Расіі” пісьменніка Валерыя Казакова.

І аўтарскі калектыў, і энцыклапедычныя работнікі, і чытачы, якія ўжо пазнаёміліся з выданнем, былі аднадушныя — даведніку патрэбен працяг. Мо з часам ім стане энцыклапедыя з такой, напрыклад, назвай — “Беларуская эміграцыя”?..

Вытокі шырокай прасторы

Сяргей ШЫЧКО

80-гадовы юбілей адзначыла раённая газета “Пухавіцкія навіны”.

У Мар’інай Горцы — “сталіцы” Пухавіцкага раёна — і зараз жывуць і працуюць літаратары — члены Саюза пісьменнікаў Беларусі Мікалай Гурын, Браніслаў Зубкоўскі, Вольга Савасцюк, якая, між іншым, з’яўляецца і рэдактарам мясцовай раённай газеты, а яшчэ кіруе працай літаратурнага аб’яднання пры райгазеце. І не дзіўна, што на юбілейных урачыстасцях у знак 80-годдзя “Пухавіцкіх навін” (а ў маі 1931 года газета выйшла ў свет пад назвай “За калгасы”) згадваліся імёны землякоў-літаратараў, пісьменнікаў, якіх у розныя часы закінуў лёс на Пухавіччыну.

У даваенныя гады адказным сакратаром “раёнкі” працаваў паэт Антон Бялевіч. Працаваў у пярэдадзень вайны ў газеце і паэт, між іншым, аўтар “Літаратуры і мастацтва”, Аляксандр Пармон. У Вялікую Айчынную рэдакцыйны калектыў друкаванага органа Пухавіцкага падпольнага райкама партыі “Партизан Белоруссии” узначальваў перакладчык, дзіцячы пісьменнік Уладзімір Ляўданскі. Пасляваенны лёс “Пухавіцкіх навін” — гэта і творчыя біяграфіі паэтаў Алеся Цвяха, Алеся Пісарыка, Мечыслава Шаховіча… Працаваў у штаце газеты і дзіцячы пісьменнік, літаратурны крытык Браніслаў Зубкоўскі. А таксама — публіцыст, краязнаўца, аўтар некалькіх кніг Анатоль Ярохін.

Віншаванні ў звязку з юбілеем “Пухавіцкіх навін” супрацоўнікі атрымалі ад Міністэрства інфармацыі Рэспублікі Беларусь, Мінскага аблвыканкама, Пухавіцкага райвыканкама.

Ці вычарпаў сацыялізм свае магчымасці...

Галіна МАХНАЧ

Чарговы пяты нумар часопіса “Беларуская думка” нядаўна пабачыў свет. Адкрываюць яго вытрымкі з паслання Прэзідэнта Аляксандра Лукашэнкі беларускаму народу і Нацыянальнаму сходу Рэспублікі Беларусь, што тычацца найбольш важных бакоў жыцця нашага грамадства, а таксама ключавых прыярытэтаў сацыяльнага і эканамічнага развіцця. Пасланне каменціруюць прадстаўнікі ўлады, дыпламатычнага корпуса, грамадскіх арганізацый.

Традыцыйнай рубрыкай выдання з’яўляецца “Практыкум”. Тут абагульняецца вопыт работы мясцовых органаў улады, дзейнасці якіх прысвечаны артыкулы Г. Маскаленкі “Масты ў будучыню” і С. Міхайлоўскай “Гаспадар сваёй справы”.

Як заўсёды, часопіс змяшчае салідны блок матэрыялаў на грамадска-палітычную праблематыку. Загаловак аднаго з іх — артыкула расійскага вучонага В. Дашычава “Чаму сацыялізм?” — многім нагадае аднайменны артыкул А. Эйнштэйна. Такое падабенства невыпадковае: абодва даследчыкі з розніцай у шэсць дзесяткаў гадоў задаюцца адным і тым жа пытаннем. Прынамсі, В. Дашычаў разважае, ці вычарпаў сацыялізм свае магчымасці ў доўгатэрміновай перспектыве. Аўтар прыходзіць да высновы, якая можа здзівіць чытача.

Сапраўдны шок — так можна ахарактарызаваць рэакцыю беларускага грамадства на крывавы красавіцкі тэракт. Даследаванню вытокаў тэрарызму як з’явы і яго сацыяльных пераддумоў прысвечаны артыкул Н. Хукі “Новая старая пагроза”. Псіхалагічная прырода злачынстваў аналізуецца ў матэрыяле Г. Махнач “Маральны закон унутры нас”.

У часопісе змешчаны таксама артыкулы кандыдата ваенных навук, генерал-маёра В. Шумілава “Працягваючы традыцыі вышэйшай ваеннай школы”, матэрыял “Кітайская філасофія ў вопыце рэформ” доктара філалагічных навук Л. Крыштаповіча, рэцэнзія членакарэспандэнта НАН Беларусі А. Данілава на кнігу вядомага беларускага журналіста А. Сімурава і шэраг іншых публікацый, якія абавязкова зацікавяць чытача.

Танец як касмічная тэхналогія

Таццяна КАТОВІЧ,
мастацтвазнаўца

Што было да слова? Таго самага, якое было напачатку і было ў Бога?.. Пэўна, быў Логас, які потым стаў словам. А да таго, як ён словам стаў, ён быў жэстам, альбо вачамі, альбо подыхам, альбо нотай… чым заўгодна, толькі тым, што зразумела было кожнаму чалавеку. Чалавеку, які толькі адчыніў сваё сэрца насустрач космасу, адчуўшы сваю спрычыненасць да яго… Гэтае сэрца было адчынена праз рытуальны танец. Таму харэаграфіяй з'яўляецца тое, што раней за слова і больш як слова раскрывала таемную сутнасць чалавечага памкнення да сваёй існасці, да свайго вытоку, да самай сарцавіны Сусвету. Тайнай была містэрыя, што выяўляла сэнс старажытнага міфа. А з цягам часу ад містэрыі і міфа засталася адна толькі метафара.

Міф — Містэрыя — Метафара: вось формула і загадка чалавечага цела ў прасторы. Пра цялесную боскасць, пра выключнае супадзенне гармоніі цела з залатым сячэннем, якое Леанарда да Вінчы зваў "боскай прапорцыяй", ведалі здаўна. Пра сувязь цела з касмічнымі стыхіямі пачалі задумвацца ў мінулым стагоддзі.

Такія думкі заўсёды валодаюць мной, калі я гляджу пастаноўкі на IFMC — Міжнародным фестывалі сучаснай харэаграфіі ў Віцебску. І назіраю за развіццём калектыву тэатра "D.O.Z.SK.I". На мой погляд, ён пачынаў з мініяцюр, вельмі блізкіх да эстрадных паказаў, напоўненых лірыкай, пэўнай мяккасцю і чароўным наіўным гумарам. І да роздуму пра першапачатковую містэрыяльнасць пластыкі такая стылістыка дачынення асаблівага не мае. Аднак, калі я паспрабавала пагаварыць пра гэта з Дзмітрыем Залескім, пачула:

— *Не, гэта не так. Мы пачыналі са спектакля "Зіма", які не хацелі браць на фестываль у Віцебску з-за яго незвычайнасці… І, як правіла, да такіх спектакляў прыходзяць пазней… Вось каб мы сёння зрабілі такое, было б абсалютна нармальна. А тады… Нягледзячы на тое, што тут гэты спектакль не надта ўпадабаны, ён пяць разоў паказваўся ў Маскве.*

Тры дзяўчынкі ў татавых майках прачнуліся раніцай, не паспеўшы апрануцца, скокнулі ў татавы боты і, проста накінуўшы на плечы бацькава паліто, збеглі на вуліцу. А там замест прыгожай і рознакаляровай яркай восені засталася толькі шэрасць, засталіся пажухлае лісце, туман, дождж… А што далей? Далей — доўгая зіма…

Можна толькі заплюшчыць вочы і бегчы, а зіма крычыць табе ўслед штосьці неразборлівае, падобнае да свісту і рыкання адначасова.

Прачынаешся раніцай і вельмі доўга не разумееш: дзе ты? хто ты? і што такое было? Навокал усё ў снезе і вельмі ціха. Ні вецер, ні птушка не кране ніводную галінку на дрэве. Пануе сусветны спакой. Зіма такой і бывае. Здаецца, учарашні жах — толькі сон. І ты акуратна, каб не кранучь цішыню, паварочваеш галаву, каб агледзецца, і разумееш: ты толькі паліто зачапіўся за дрэва. А магчыма, гэта і сама Зіма, і яна супакоілася, калі схапіла цябе за каўнер. Яна стаіць, не кранаючыся з месца і не зважаючы на цябе… а з рота выглядвае галінка рабіны.

— *Я шмат чуў глядацкіх думак наконт сэнсу гэтай сцэны. Многія вырашылі, што я — дрэва, а дзяўчынкі поўзаюць па дрэве. А іншыя думалі, што я — вешалка. Магу падзяліцца сваімі меркаваннямі: зіма наша доўжыцца паўгода, а ты ідзеш без прыпынку, і зімаператвараецца ў доўгі і бясконцы шлях, пры канцы якога ў цябе не застаецца сіл. Аднак на гэтым шляху ёсць яркія плямы… Першы снег, калі яму радуюцца дзеці. Новы год. Проста сонечная марозная раніца. У такія дні людзі нагадваюць снегірой, якія спалі на галінках, надзьмутыя, як маленькія шарыкі. Аднак, варта рабінцы ўпасці на зямлю, яны пачынаюць лётаць вакол і радавацца, нібыта падарунку з неба, забыўшыся на холад. І радасці іх няма краю, і зіма ўжо не здаецца горкай. І ўсё ж зіма — гэта шэрая будзённасць, доўгі шлях па белым полі… Ідзеш і не бачыш канца дарогі, толькі чуеш удары свайго пульса; устаеш і зноў ідзеш… і боты твае засталіся недзе там, у снезе…*

А поўнае адкрыццё і з ім разуменне, потым і пільная ўвага да пошукаў танцоўшчыкаў і рэжысёра-харэографа адбылося ў Віцебску на IFMC у 2008 годзе, дзе калектыў атрымаў I прэмію ў намінацыі ("Аднаактовы балет") за спектакль "Грузінская". Здаецца, кожная народная мелодыя ў якасці асновы для пластычнага спектакля накіроўвае ўспрыманне па фальклорным шляху. Хочаш не хочаш, а музыка раней за ўсё пранікае ў нашу душу і працінае яе, і толькі на другім кроку наш мозг запамінае рухі акцёраў. Міжтым, "Грузінская" заваражвала рэхам далёкіх гор, тонкай інтанацыяй драматызму жыцця і мудрасцю старажытнай зямлі, водарам квітнеючага граната і строгім чорным колерам чалавечага гонару. У правай частцы сцэны за празрыстай заслонай узнікалі сілуэты, выцягнутыя, гонкія, доўгія. У цэнтры гэтак жа выцягнута і доўга сцякала вада. Мужчыны былі ў чорным, а цэнтральны персанаж яшчэ і ў доўгай чырвонай шырокай спадніцы. У спалучэнні элементаў народнага танца з абстрактнай сучаснай харэаграфіяй узнікала глыбокая філасофская інтанацыя задуменнасці і недаказанасці. Узнікала асацыяцыя з творам знакамітага Яўгена Панфілава, з "Мужчынскай рапсодыяй", што гэтак моцна ўразіла віцебскіх гледачоў. Нездарма неўзабаве Дзмітрый Залескі атрымае на IFMC прэстыжную фестывальную імянную прэмію Яўгена Панфілава. Аднак у адрозненне ад грузінскай інтанацыі і яскравай метафары пермскага харэографа беларускі пастаноўшчык вырашае свой спектакль надзвычай скупымі сродкамі, строга абмяжоўвае сябе, імкнучыся да мінімалізму. Мізансцэны Д. Залескага лаканізаваныя, ад гэтага метафара ўзбуйняецца і перарастае сябе. Дзякуючы канцэнтрацыі ў невялічкай прасторы, дзякуючы сутыкненню саліставаў літаральна на вастрыні нажа, дзякуючы ўвядзенню нетанцавальных элементаў узнікае дакладная структура. Яна — кшталту складанага выказвання. І між там, выказванне гэтае не распадаецца на складнікі-атамы, а ўяўляе сабой цэласнасць, адзінства. І не лірычнае, што тонкім ланцужком бяжыць за музычнай партытурай, а шчыльнае, нібы згустак лавы.

За гэтыя гады Дзмітрый Залескі паспеў многае. Ставіў нумары для конкурсу "Еўрабачанне". Удзельнічаў у праекце Сашы Варламава і Андрыса Ліепы "Тры музы — тры грацыі". Яго запрашалі для пастаноўкі харэаграфіі ў драматычных спектаклях тэатраў імя Янкі Купалы і РТБД у Мінску, імя Вінцэнта Дуніна-Марцінкевіча ў Бабруйску. Нядаўна здзейснены сумесны праект з тэатрам танца з Берліна. Спектакль з гэтага праекта быў паказаны ў Магілёве на сёлетнім форуме "M@art.кантакт". А тэатр "D.O.Z.SK.I" ў Магілёве прадставіў свой спектакль "Мухі на сонцы", створаны ў цякучых і светла-залатых колерах, ва ўлонні якіх плывуць залацістыя целы танцоўшчыкаў. Харэаграфія яднае мяккія лініі целаў з круглымі лініямі рухаў. Пластычны спектакль узнаўляе рытуалы старажытных плямёнаў, і таму рухі і позы падобныя да цякучых формаў, якія пераходзяць адно ў адно, то ствараючы цэлае, то зноў распадаючыся на фрагменты. Кожны рух трымае ў сабе падзею, хоць у прынцыпе ў "Мухах…" угледзець нейкі сюжэт складана, таму што рытуал узнаўляе ментальную карціну Сусвету, заснаваную на касмаганічным міфе, міфе стварэння, і салярным міфе, міфе Сонца. Архетып нараджэння, смерці і абагаўлення звязаны з настойлівым жаданнем чалавека дакрануцца да таямніц быцця свету і чалавечага існавання. І паколькі на сцэне ўзнаўляецца рытуал менавіта такога пранікнення ў таямніцу, то і сама пластычная тканіна спектакля вязкая і гамагенная. А структура пастаноўкі, між іншым, не такая ўжо і простая: у фінале ўзнікае медыя-праекцыя з ценевай выявай фігур танцоўшчыкаў, якія павольна ўзнімаюцца ад падлогі ўверх, у той час, калі іх сапраўдныя целы ляжаць на гэтай самай падлозе. Сэнс такога сумяшчэння двух планаў — у візуалізацыі катарсісу ў рытуале, у візуалізацыі самога абагаўлення і стану трансу.

— *Мы з Вольгай Скварцовай з Віцебска і ўзгадаваныя на фестывалі IFMC, мы шмат бачылі і шмат вучыліся. Да прыкладу, ідэя спектакля "Зіма" ўзнікла гадоў 12 таму… Ёсць імкненне да філасофскіх спектакляў. У нас усе спектаклі пра мужчынскі і жаночы пачатак як Інь і Янь. Жаночы пачатак — эмацыянальны. Мужчынскі — накшталт будыйскага манаха. Але ж расказаць пра гэта цяжка. Сучасная харэаграфія — такая: як толькі пачынаеш пра яе гаварыць, усё робіцца нейкім банальным… Словамі нельга перадаць тое, што адбываецца на сцэне. Словы сцёртыя…*

Я стараюся браць усё новыя тэмы. У нас шмат фальклорных матываў, напрыклад, у балеце "Камень, вада, папера" гучыць японская інтанацыя. На мой погляд, фальклор і сучасная харэаграфія зусім шчыльна суадносяцца.

Мы стараемся быць чалавечнымі. Нават калі глядач нічога не зразумеў, ён павінен многае адчуць. Калі сёлета танцавалі нумар у шэрым пад электронныя гукі, гэта была спроба стварыць нумар жорсткі ў духу нямецкага экспрэсіянізму, але падкрэслю слова "экспрэсіянізму", бо ён не халодны і там экспрэсіянізму было больш за ўсё. Нават у той момант, калі танцоўшчык проста стаіць і толькі падымае палец уверх. Мне важна, каб у гэты момант было бачна добрага танцора і каб ад узняцця пальца ішла энергетыка.

На здымках: сцэны са спектакля "Зіма".

Заснавальнікі тэатра "D.O.Z.SK.I", міні-партрэты:

Дзмітрый Залескі, кіраўнік калектыву. Шэсць гадоў таму скончыў БДУКіМ як артыст ансамбля танца і стаў балетмайстрам і педагогам, бо яшчэ падчас вучобы стварыў шэраг мініяцюр. Адна з іх, "Сонейка", заснаваная на цыганскім фальклоры, з поспехам ідзе ў рэпертуары народнага ансамбля танца "Белая Русь". Малады пастаноўшчык працуе ў Нацыянальным цэнтры мастацкай творчасці дзяцей і моладзі, дзе разам з Вольгай Скварцовай згуртаваў свой тэатр сучаснай харэаграфіі "D.O.Z.SK.I". Дзмітрый пастаянна бярэ ўрокі па тэхніцы, кампазіцыі і імправізацыі ў вядучых харэографаў свету, у школе сучаснага танца "ЦЕХ" (Масква), дзе вучыўся ў Джэрамі Нэльсана, Іланіта Тэдмара, Генры Монтаса.

Вольга Скварцова-Кавальская, адна з пачынальнікаў тэатра. Скончыла Беларускую дзяржаўную акадэмію мастацтваў, актрыса Нацыянальнага акадэмічнага тэатра імя Янкі Купалы, балетмайстар, педагог. Падчас вучобы — першая выканаўца ролі Волечкі, "дзіцячага кахання" Шагала ў спектаклі В. Баркоўскага "Шагал… Шагал". Пастаноўшчыца пластычных партытур у драматычных спектаклях тэатраў Беларусі.

Казачнае мроіва Сяргея Каваля

Сапраўдны мастак заўсёды захоўвае вернасць свайму дзяцінству. Гэта надае творам шчырасць і першаснасць светаадчування, без чаго проста немагчыма ўявіць выяўленчае мастацтва. Асабліва такое датычыць жывапісцаў, якія спавядаюць інсітнае, або наіўнае, мастацтва. І нічога крыўднага няма ў тым, што іх час ад часу называюць прымітывістамі. Менавіта яны нібыта сінтэзуюць традыцыйную народную творчасць — лубок і тое, што лічыцца наіўным рэалізмам. Імкненне да прастаты, але не да спрошчанасці, лаканізм выяўленчых сродкаў, яркая расфарбоўка, палічаная звычайна на зрокавы эфект, тлумачальныя надпісы… Гэта далёка не поўны пералік асаблівасцей такой мастацкай творчасці.

Ізяслаў КАТЛЯРОЎ, г. Светлагорск

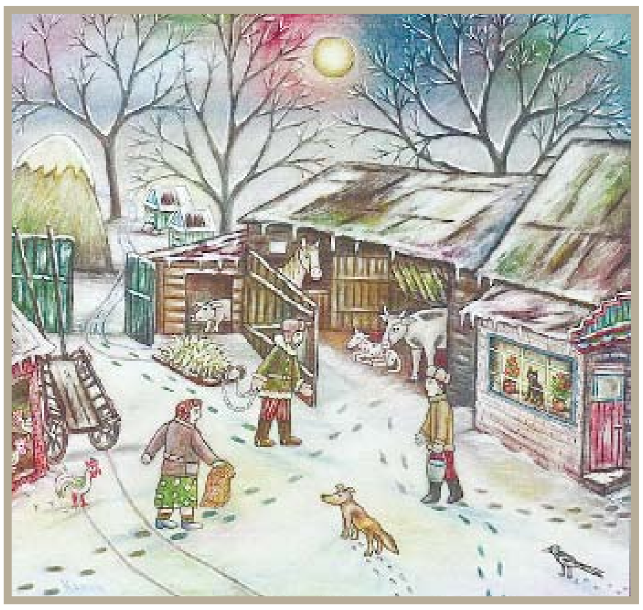
Вось чаму і творы Сяргея Каваля, які жыве ў вёсцы Якімава Слабада Светлагорскага раёна, адразу ж звярнулі на сябе ўвагу падчас калектыўнай выстаўкі мясцовых мастакоў у карціннай галерэі "Традыцыя" імя Германа Пранішнікава. Яго "Дзяўчынка з яблыкамі" і "Хлопчык з дзіцячага дома" пазіралі на нас усёй сутнасцю сваіх не лепшых жыццяў. Мастак здолеў сказаць гэтымі сюжэтнымі партрэтамі нават нешта большае, чым увасобіў фарбамі. Нешматколерным, стрыманым каларытам ён перадаў не толькі знешні, але і ўнутраны драматызм сваіх герояў.

Гэта былі першыя творы мастака, з якімі пазнаёміліся светлагорцы. Мне ж даводзілася бачыць шыкоўны каталог "Святло і цені", выдадзены Міжнародным аўтамабільным холдынгам "Атлант-М". З яго і даведаўся пра Сяргея Каваля. Аказваецца, у Мінску адбыліся дзве персанальныя выстаўкі гэтага мастака. Многія карціны набылі калекцыянеры з Германіі, Францыі, Бельгіі, Расіі.

Насуперак агульнай думцы, што любімым мастаком яго павінен быць Пірасмані, Сяргей Каваль назваў Пабла Пікасо. І гэта пры тым, што не толькі тэматычна, але і духоўна ўсёй сваёй сутнасцю ён увасабляе народнае ўяўленне пра выяўленчае мастацтва. Не дзіўна таму, што многія творы (а яны вельмі прасторавыя) прысвечаны сялянскаму жыццю, побыту. Неяк сапраўды па-дзіцячаму шчыра перадае мастак сваё адчуванне роднай прыроды, дакладней — гармоніі з ёю. Яго вясковыя фантазіі вельмі рэалістычныя, хаця і стылізаваныя. Мне надаралася чуць ад аўтара прозвішчы, імёны тых, каго мы бачым на карцінах. Аднак майстэрства вольнай, нязмушанай кампазіцыі ў кожнай з іх проста захапляе. І тым не менш адчуваецца менавіта тая цэласнасць, якую нельга парушыць. Маленькія, мініяцюрныя героі яго твораў, здаецца, надзелены толькі ім уласцівымі лёсамі, характарамі, — так і хочацца сказаць, ролямі, якія яны "выконваюць" у той ці іншай карціне. Варта нешта змяніць — і знікне ўся істотнасць задумы, увасаблення. Пазбаў аднаго з герояў — і ўсё рассыплецца. А якая непасрэднасць, шчырасць, свабода! Не напісана, а выдыхнута чыстымі, адкрытымі колерамі. Рэдкія ўмоўныя цені толькі пацвярджаюць гэта…

Было б, аднак, памылковым лічыць яго наіўнае мастацтва абмежаваным ад усіх і ад усяго. Не толькі Пірасмані, але і многія іншыя славутыя мастакі прыгадваюцца, калі гартаеш каталог "Святло і цені". Гэтага не хавае і сам Сяргей Каваль. Вось некаторыя назвы яго карцін, якім ён надае асаблівую асацыятыўную значнасць: "Размова з прыяцелем Моцарта", "Падарожжа ў нікуды" (інтэрпрэтацыя карціны Сальвадора Далі "Аптэкар з Фігераса, які не шукае абсалютна нічога"), "Першы снег. Сон Пірасмані ў "Райскім садзе" Босха", "Падарожжа Хуана Міро і Пабла Пікасо ў Афрыку". Гэта далёка не поўны пералік, бо прыгадваюцца такія славутыя мастакі, як Сар'ян, Мадзільяні, Суцін… Ён піша копіі твораў Цімура Сюдзана, Масанобы, Пікасо, прыгадвае Шэкспіра, Хемінгуэя, прысвячае свае мастакоўскія фантазіі Анры Мацісу… Як бачым, асацыятыўная маштабнасць — навідавоку. Майстэрства Сяргея Каваля настолькі натуральнае, што застаецца непрыкметным. А гэта яскравае сведчанне сапраўднай таленавітасці. Асабіста мне падалося, што многія яго карціны існавалі заўсёды. Так думаў, калі ўзіраўся ў "Калядную ноч", у "Сны майго горада", "Райскі сад", эскіз габелена "Венецыя", "Касмічную адысею", у партрэты жанчын розных краін свету.

Цыкл карцін (і гэта таксама для яго вельмі натуральна) прысвечаны дзецям. У ім Сяргею Кавалю не давялося адмаўляцца ад сваіх асноўных стылёвых асаблівасцей. Хіба толькі "дзіцячасці" — яркай, захапляючай — значна больш ("Лета ў вёсцы", "Лепшыя на свеце", "Райскі востраў", "Русалка на востраве Чунга-Чанга"). І ўсё ж асабліва пранікнёна праявіў сябе мастак у шматпланавых, шматлюдных (так і хочацца сказаць, шматсюжэтных) карцінах, прысвечаных роднай вёсцы і Светлагорску ("Мая родная вёска Якімава Слабада", "Сенакос", "Стары Светлагорск", "Мая вуліца"). Дзве апошнія з іх ён падарыў карціннай галерэі "Традыцыя".

Творчы партрэт Сяргея Каваля будзе няпоўным, калі не сказаць, што на яго мастакоўскім рахунку шэраг ікон ("Дзева Марыя", "Ісус Хрыстос", "Мікалай Цудатворац" і іншыя). А яшчэ ён захапляецца драўлянай скульптурай. Зноў жа тэматычны дыяпазон іх самы разнастайны, але галоўным застаецца яго шчырае, прасякнутае таленавітай наіўнасцю, першапачуццёвае адчуванне мастацтва.

Мне даводзілася бачыць рэпрадукцыі карцін Сяргея Каваля ў штотыднёвіках "Культура", "Літаратура і мастацтва", газеце "СБ. Беларусь сегодня". Ведаю, што ён прадстаўлены ў альбоме мастака і эсэіста Юрася Малаша "Патаемнае наіўных мастакоў Беларусі", прэзентацыя якога адбылася ў выставачным комплексе гісторыка-культурнага музея-запаведніка "Заслаўе". Дарэчы, у мастацкім фондзе музея ёсць шэсць твораў Сяргея Каваля. Вось што пісала газета "Культура" ў сакавіку 2006 года: "Творчасць самадзейнага мастака Сяргея Каваля з вёскі Якімава Слабада Светлагорскага раёна некаторымі спецыялістамі была заўважана і ацэнена ўжо даўно, але шырокай публіцы яна да апошняга часу была амаль невядомай. Вядомасць да Каваля прыйшла пасля таго, як летась Міжнародны аўтамабільны холдынг "Атлант-М" выдаў шыкоўны каталог з яго работамі. Мастак стварае інсітныя партрэты, пейзажы, цікавыя творы панарамнага характару, свае варыянты абразоў, займаецца і скульптурай. Сярод галоўных тэм яго творчасці — французскія матывы і ярка выражаная беларускасць". Дадам толькі, што вядомасць гэтая ў вёсцы мастака пакуль не адчуваецца. Пасля смерці маці жыве Сяргей Мікалаевіч у роднай хаце разам з бацькам. Усё часцей праблемным становіцца набыццё фарбаў, палатна, і карціны даводзіцца аддаваць па кошце таго, што неабходна для працы. Яго шчодрасць увайшла ўжо ў мясцовыя прымаўкі…

А мастак з Якімавай Слабады сапраўды ўмее ствараць фарбамі легендарна-казачнае мроіва, якому проста нельга не верыць.

На здымках: "Старажыл", "Калядная ноч".

Букет Перамогі — абаронцам Айчыны

Тацццяна КІРЫЛАВА

Урачыстае адкрыццё Студыі ваенных мастакоў, створанай па ініцыятыве Міністра абароны Рэспублікі Беларусь генерал-палкоўніка Леаніда Мальцава, адбылося 12 снежня 2003 года. Галоўная мэта гэтай творчай суполкі — развіццё ваенна-гістарычнай і героіка-патрыятычнай тэмы ў мастацтве. Асноўная задача студыі — стварэнне і прапаганда мастацкіх твораў, якія спрыяюць духоўнаму выхаванню гледача.

Творы вядомых беларускіх жывапісцаў на выстаўцы "Абаронцам Айчыны" — гэта пазіцыя мастакоў сённяшняга дня, жаданне аўтараў данесці да гледача тое, што пражыта старэйшымі пакаленнямі і не выкраслена з народнай памяці. Гэта ўдзячнасць усім, хто падараваў нам Вялікую Перамогу, хто з годнасцю працягвае воінскія традыцыі, захоўвае сёння самае галоўнае — мір і спакой на нашай зямлі.

Зямля пад белымі крыламі першай прыняла на сябе страшэнную навалу акупацыйных войскаў. Жудасная вайна пакінула свой след літаральна ў кожнай беларускай сям'і. Але няскораны беларускі народ за вельмі кароткі час змог загаіць акрываўленыя раны і пераўтварыць разбураную Радзіму ў квітнеючы сад. Менавіта пра гэта гаварыў старшыня Барысаўскага райвыканкама Уладзімір Міранович на адкрыцці выстаўкі "Абаронцам Айчыны" ў мастацкай галерэі "З'ява". У экспазіцыі прадстаўлены творы Студыі ваенных мастакоў, прысвечаныя святкаванню Дня Перамогі.

На выстаўцы дэманструецца каля 20 манументальных жывапісных твораў знакамітых беларускіх мастакоў: народнага мастака Беларусі Георгія Паплаўскага, заслужаных дзеячаў мастацтва Мікалая Апіёка, Уладзіміра Уродніча, Леаніда Дударэнкі і прафесараў Уладзіміра Гардзеенкі і Георгія Лойкі.

Экспазіцыя ўражвае амаль дакументальнай дакладнасцю. Жывапісныя палотны — гэта сустрэча з цікавымі творцамі, якія маюць свой стыль і сваю выяўленчую мову. Творы М. Апіёка, У. Уродніча, Л. Дударэнкі, У. Гардзеенкі ствараюць адмысловую вобразную сістэму, якая пабудаваная на пачуццёвым і асабістым адчуванні. Іх як сапраўдных творцаў не пакідае абыякавымі роля моцнай асобы ў гістарычных варунках (М. Апіёк "Шчыт Айчыны-2004", "Ваша меркаванне, таварыш Жукаў"; У. Гардзеенка "Балада пра лётчыка падпалкоўніка У. Карвата"; У. Уродніч "На магілёўскім напрамку"). Жывапісныя творы напоўнены складанымі асацыяцыямі, якія не ўспрымаюцца аднабзначна і прымушаюць гледача крытычна разгледзець і даць ацэнку мінуламу і сучаснасці.

Г. Лойка ў сваіх творах адлюстроўвае сучасную вайсковую рэчаіснасць. Мастак схоплівае сутнасць асобы і перадае яе класічным спосабам. Ён ідзе ад эмацыянальнага ўражання, ад вобраза, які павінен хваляваць і настройваць гледача на роздум ("Пасля палётаў", "Птушка").

Эмацыянальна, трагічна і ўсхвалявана адлюстраваны падзеі партызанскай барацьбы ў творчасці народнага мастака Г. Паплаўскага. У выніку яго рэалістычная манера адрозніваецца стрыманым разуменнем каларыту, пастаноўкай складаных кампазіцыйных задач. Яго своеасаблівую манеру пісьма аматары выяўленчага мастацтва заўсёды пазнаюць. Гэты майстра застаецца актуальным і запатрабаваным сучасным гледачом.

Выстаўка "Абаронцам Айчыны" сталася адметным падарункам барысаўчанам і гасцям горада ад калектываў мастацкай галерэі "З'ява" і Студыі ваенных мастакоў.

Зямлі бацькоў дабраслаўленне

Віктар КАВАЛЁЎ,
фота аўтара

Усё больш умацоўваецца традыцыя паралельнага прадстаўлення ў Палацы мастацтва творчасці адразу двух мастакоў. Вось і нядаўна там адкрыліся дзве персанальныя выстаўкі: "Дабраслаўленне" Лявона Грышука, прымеркаваная да яго 60-годдзя, і "Зямля бацькоў" — да 50-годдзя Анатоля Бяляўскага.

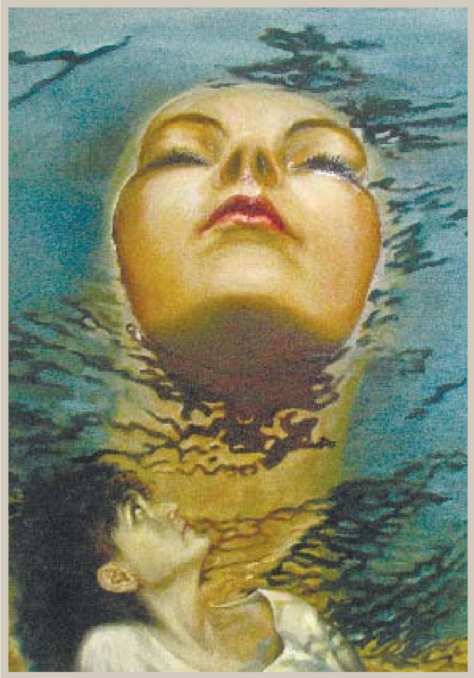
Як зазначыў намеснік старшыні Беларускага саюза мастакоў Сяржук Цімохаў, юбіляры адразу знайшлі паміж сабой агульную дамоўленасць, суладдзе. Іх творы адрозніваюцца, але тым не менш дапамагаюць адзін аднаму па стане душы, сваёй тэматыцы, якая ў нейкай ступені быццам бы розная, але напоўнена ўнутраным пачуццём, шчырасцю, адкрытасцю, любоўю да сваёй краіны, да краявіда, улюбёнасцю ў жыццё. Бо яны станоўчыя. Лявон Грышук браў удзел у ліквідацыі чарнобыльскай аварыі, за што быў узнагароджаны медалём. Таму ў яго работах значнае месца займае тэма духоўнасці і душэўнасці, памкненне да вечнага.

Мастацтвазнаўца, куратар абедзвюх выставак Яўген Шунейка ахарактарызаваў Лявона Іванавіча як чалавека няўрымслівага, маладога сэрцам, з адмысловым адчуваннем свету. У гэтай жа зале ён выстаўляўся на свой 50-гадовы юбілей. Але прамінулае дзесяцігоддзе было напоўнена новымі пошукамі ў творчасці. Першая частка экспазіцыі змяшчае творы, напоўненыя захопленасцю і адчуваннем адказнасці за наш час, за нашу маральную аснову, за будучыню. Мова Лявона Грышука зразумелая і блізкая кожнаму: з аднаго боку, узвышаная, а з другога, — звязаная з глыбінямі нашых духоўных падзенняў. Так бы мовіць, своеасаблівы сповед мастака. Другая частка экспазіцыі — пейзажы, бо ён заўзяты майстар эцюдаў. У розныя паравіны года выязджае малявацьна прыроду. Адным словам, "Дабраслаўленне" — удалы старт для новага дзесяцігоддзя творчасці.

Л. Грышук запрашае сваіх гледачоў паглыбіцца ў складаны і шматзначны свет духоўнай праблематыкі, дзе існуюць нявырашаныя пытанні, канцэнтруюцца кантрасты цемры і святла. Амаль бесцялесныя абагульненыя здані, якія паўстаюць на яго творах, маюць вельмі метафарычны характар, змушаюць задумацца над сэнсам жыцця, яго выпрабавальнымі шляхамі да вышэйшых мэт і падзеннем у пустку бездухоўнасці. Прайшоўшы выпрабаванні як ліквідатар на Чарнобыльскай АЭС у 1986 годзе, мастак вельмі шануе сваё творчае права звяртацца да сучаснікаў на вобразнай мове жывапісу, якая робіць моцнае эмацыянальнае ўздзеянне, пакідае вострыя экспрэсіўныя ўражанні. Яго колеравыя вырашэнні адрозніваюцца гучнымі сукведціямі, кантраснымі спалучэннямі сонечных і замглёных колераў. Яны настройваюць на шчырае ўспрыманне сімвалічных адлюстраванняў, якія немагчыма звесці да натуралістычнага апісальніцтва. У мастака таксама заўсёды знаходзіцца час, каб працаваць з натуры, пісаць шматлікія эцюды. Яны дапамагаюць яму перадаваць адкрыццё сапраўднага прыроднага хараства, назапашваць патрэбныя вобразныя ідэі. Многія эцюды пераўтвараюцца ў завершаныя пейзажныя матывы, выкананыя на адным дыханні. Лявон Грышук па-добраму радуе сваёй творчай няўрымслівасцю, прагай да эксперыментаў і жаданнем быць першапраходцам у рэчышчы актуальных мастацкіх задач.

На выстаўцы Лявон Іванавіч дэманстраваў свае шматлікія пейзажныя кампазіцыі, звязаныя з плённым метадам пленэрнага жывапісу. Найбольш вабяць аўтара не кранутыя сучаснымі зменнямі ладу жыцця маляўнічыя куточкі роднага краю, багатыя сваёй каларыстычнай палітрай: "Добры ўспамін", "Стары хутар", "Лясная сцежачка", "Жэўжык ручаёк", "Каля кладачкі", "На беразе возера", "Ветраны дзень"... Вялікую ўвагу надае аўтар і мемарыяльным пейзажам, прысвечаным мясцінам са шматлікімі архітэктурнымі помнікамі мінулага, дзе засталіся сляды жыцця і дзейнасці славутых людзей Беларусі.

Асобны раздзел экспазіцыі прысвечаны біблейскай тэматыцы, якая мае актуальнае выхаваўчае і вобразнае значэнне для духоўнага і культурнага развіцця сучаснага грамадства: "Анёл, выратуй", "Пацалунак Іуды", "Мы дойдзем, Госпадзі", "Віфлеемская зорка", "Дапамога ад Бога"... Старшыня суполкі "Пагоня" Генадзь Драздоў і яе сябар Алесь Мара адзначылі, што сакральныя тэмы заўсёды хвалююць чалавека. А работы Лявона Грышука не проста напісаныя на біблейскую тэму — гэта яго ўласныя перажыванні.

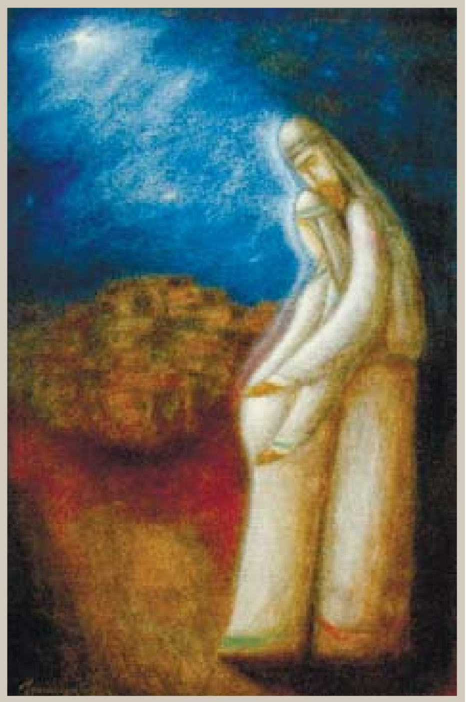
Народны мастак Беларусі прафесар Васіль Шаранговіч распавёў не толькі пра выстаўку Анатоля Бяляўскага "Зямля бацькоў", але і пра жыццё творцы. Бо яны з ім — землякі. Анатоль Іванавіч закончыў факультэт дызайну, але з малалых гадоў хацеў займацца жывапісам. І стаў жывапісцам самастойна, таму што выдатна адчувае прыроду, колер, гармонію. На імправізаваную сцэну Васіль Шаранговіч запрасіў бацьку Анатоля Бяляўскага, 87-гадовага Івана Сцяпанавіча, і ўзгадаў, што той выкладаў у школе беларускую мову і літаратуру, а так як у школе не было настаўніка малявання, то дадаткова і малюнак.

Увогуле, павіншаваць юбіляра прыйшлі шматлікія яго родзічы. Сястра А. Бяляўскага Вольга Андрушчанка падкрэсліла, што на станаўленне яго як мастака вельмі паўплываў не толькі бацька, але і дзед Павел. З гэтай нагоды яна напісала і зачытала верш прысутным, які хочацца працытаваць цалкам: *Мой дзед багаты быў на ўнукаў, // усіх любіў і паважаў, // табой надзвычай ганарыўся, // нікому ў крыўду не даваў. // "Калі ты толькі нарадзіўся, // сам Бог цябе пацалаваў", // — казаў стары. Не памыліўся, // жыццё тваё прадугадаў. // Юнак у захапленні застываў // каля рабінкі, што расла ля хаты, // а потым, як садзіўся да стала, // уваскрашаў яе ўпарта і заўзята. // Суседа маляваў не малады, // а з сівізной на скронях. // І конь, які пасеца на лугу, // знянацку падымае галаву // ды так і застаецца ў альбоме. // А крапіва, што разраслася па сцянах, // зашапацела неяк на паперы. // І дзед смяяўся: "Вось дык галава, // мастак, напэўна, будзеш ты, павер мне". // Мой родны дзед, // калі б ты толькі знаў, // твае згадкі хлопец апраўдаў.*

Са слоў Яўгена Шунейкі, жывапісная творчасць Анатоля Бяляўскага ўражвае сваёй тэматычнай разнастайнасцю. Пасля завяршэння прафесійнай адукацыі мастак шмат вандраваў па розных краінах свету. Але галоўнае яго захапленне — родная Беларусь, яе гісторыя і сучаснасць. Жывучы ў Мінску, ён заўсёды знаходзіць для сябе памятныя пейзажныя матывы ў Верхнім горадзе, у прыгарадах сталіцы, у больш аддаленых мясцовасцях. Беларуская прырода ў летні ці зімовы час зачароўвае мастака сваёй вобразнасцю, утульнымі куточкамі, ціхай плынню рэчак, светлымі далягладамі.

Экспазіцыя выстаўкі "Зямля бацькоў" уключала шматлікія пейзажы, партрэты і нацюрморты мастака. Са шматлікіх замежных падарожжаў мастак прывёз шмат пейзажных твораў, якія пашыраюць межы нашых вобразных уяўленняў пра сучасныя творчыя сувязі са светам. У нацюрмортах ён услаўляе багацце дароў роднай зямлі, дэманструе свае здольнасці выдатнага маляўальшчыка форм прадметнага асяроддзя. А. Бяляўскі валодае вострым вокам назіральніка, што дапамагае яму перадаць патрэбныя дэталёвыя адлюстраванні раслінных і архітэктурных форм: "Мінскія прасторы", "Венецыя", "Абуджэнне", "Родныя прасторы"...

Вялікім здабыткам мастака з'яўляюцца партрэты. Асаблівай дакладнасцю малюнка і выразнасцю партрэтных рыс адрозніваюцца вобразы нашых сучаснікаў, якім ён прысвяціў свае новыя творы.

Гэта дарагія сэрцу бацькі і члены сям'і Анатоля Бяляўскага, вядомыя дзеячы культуры і мастацтва, спартсмены, навукоўцы: "Бацька", "Маці", "Каця", "Народны мастак Беларусі Л. Шчамялёў", "Балерына Кацярына Алейнік", "Акадэмік А. Рубінаў", "Прафесар С. Леановіч", "Алімпійскі чэмпіён Аляксей Грышын"... Такую партрэтную серыю можна множыць і далей, бо наша краіна — зямля дастойных і паважаных людзей. Мастак праявіў сябе як нястомны і натхнёны майстар, які кожны дзень праводзіць у сваёй майстэрні, жадаючы здзяйсняць новыя шматлікія задумы, звязаныя з невычэрпнай тэматыкай роднай зямлі.

На здымках: работы мастакоў Анатоля Бяляўскага "Заснуўшая ў цені" і Лявона Грышука "Віфлеемская зорка".

Сучаснасць і рэтра

Віктар ЗАЯЦ,
фота аўтара

Вось ужо ў чацвёрты раз у Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі адкрылася Мінская міжнародная выстаўка графікі "Арт-лінія". Куратарам адмысловага праекта з'яўляецца загадчык аддзела галерэйна-выставачнай дзейнасці гэтай установы, старшыня Міжнароднай гільдыі жывапісцаў Фёдар Ястраб. Экспазіцыі твораў графікі наладжаны адразу ў трох галерэях — "Ракурс", "Лабірынт" і "Атрыум". Свае работы прадстаўляюць мастакі з Беларусі, Швецыі, Польшчы, Эстоніі, Украіны, Кубы, ЗША.

Летась упершыню ў выстаўку графікі "Арт-лінія" была ўключана рэтрапраграма — экспазіцыя літаграфій англійскага графіка і архітэктара Джозэфа Нэша (1809 — 1878), вядомага ў Еўропе сваімі архітэктурнымі пейзажамі і жанравымі сцэнамі. Менавіта гэтая выстаўка, якая складалася з 42 твораў, з'явілася першай прэзентацыяй фондаў графікі Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі. Гэта практыка мае месца і ў дадзеным праекце.

Сёлета ўвазе гледачоў — наступная рэтрапраграма: калекцыя рэпрадукцыйнай французскай графікі XIX — пачатку XX стагоддзя з фондаў Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі. Выстаўка наладжана ў галерэі "Атрыум" і складаецца з 56 работ, якія выкананы ў розных графічных тэхніках: афорт, літаграфія, разцовая гравюра на медзі. Сярод аўтараў — П. Маро, К. Феўр, Э. Бюлан, А. Лалоз, А. Лекуто, Э. Шыке, Л. Журно, А. Дзідзьен. Многія з гэтых творцаў рэпрадуцыравалі ў свой час работы такіх вялікіх майстроў, як Веласкес, Хальс, Энгр, Рубенс, Рэмбрант і інш.

З усіх відаў выяўленчага мастацтва менавіта графіка развіваецца дынамічна, выкарыстоўваючы найноўшыя тэхналогіі: камп'ютарныя праграмы, фотаэксперымент, а таксама сучасныя віды друку і змешаныя тэхналогіі. Побач з гэтым цікавасць да класічных графічных тэхнік не страціла сваёй актуальнасці. Высокае майстэрства лініі і штрыха дазваляе ўвасобіць самыя смелыя ідэі.

Ганаровымі гасцямі "Арт-лініі" за мінулыя гады былі знакамітыя на ўсім свеце Карла Акардзі (Італія), Джорджа дэ Кірыка (Італія), Фелікс Караль (Славенія). У гэтым годзе ганаровы госць выстаўкі — народны мастак Беларусі, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі нашай краіны, прафесар Арлен Кашкурэвіч.

IV Мінская міжнародная выстаўка графікі "Арт-лінія" мае на мэце раскрыць новыя перспектывы графікі, яе вялікі патэнцыял, здольнасць пастаянна абнаўляцца, адкрываць магчымасці для пошуку і эксперыментаў, акрэсліць сённяшні стан графікі, яе месца ў творчасці сучасных мастакоў Еўропы, пасадзейнічаць усталяванню творчых кантактаў.

На здымку: аркуш А. Кашкурэвіча з трыпціха "Час Ірада".

Усе фарбы Случчыны

Слуцк для Алены Хатэнкі заўсёды быў родным домам. Тут нарадзілася, вучылася ў дзіцячай мастацкай школе. Сюды вярнулася, скончыўшы ў Мінску, акурат 10 гадоў таму, славутую "Глебаўку". У ДШМ старажытнага мястэчка Грэск (па-цяперашняму — вёскі, падмурка новага аграгарадка), што за два дзясяткі кіламетраў ад чыгуначнай станцыі Слуцка, выкладала малюнак і гісторыю сусветнай мастацкай культуры. А ў самім Слуцку працавала мастаком па ткацтве на фабрыцы мастацкіх вырабаў. Цяпер Алена кіруе ў родным горадзе гуртком Цэнтра дзіцячай мастацкай творчасці. Яна самастойна спасцігала сакрэты народных майстроў у розных відах дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва і ўжо можа навучыць дзяцей рабіць, напрыклад, беларускія выцінанкі.

Святлана БЕРАСЦЕНЬ,
фота аўтара

У Слуцку адбылася і самая першая выстаўка Алены Хатэнкі. Было гэта чатыры гады таму. Сёлета ж дзівасвет адкрыла для сябе мінская публіка: работы таленавітай случанкі выстаўляліся ў Доме дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі, затым у Дзяржаўным музеі гісторыі беларускай літаратуры (экспазіцыя "Вандроўка: зіма — лета"). А нядаўні вернісаж "Дымкі" (з націскам на першым складзе, гэтак завецца традыцыйны беларускі арнамент ткацтва "ў шашачкі") разгарнуўся ў Дзяржаўным музеі прыроды і экалогіі — Доме прыроды, што ў Траецкім прадмесці. Арганізатары — Саюз пісьменнікаў Беларусі, Беларускі фонд культуры і рэдакцыя часопіса "Вясёлка" — прысвяцілі выстаўку 100-годдзю з дня нараджэння цудоўнага дзіцячага пісьменніка Васіля Віткі, ураджэнца Случчыны. Куратар праекта, мастацтвазнаўца Ларыса Салодкіна зрабіла трапны дызайн выставачнага буклета, размясціўшы між рэпрадукцый цытаты з твораў Васіля Віткі, які "і ў сталыя гады... не адцураўся маленства". Прастора Дома прыроды сталася арганічным асяроддзем для немудрагелістасці шчырых нацюрмортаў, пейзажаў з таямнічымі постацямі дрэў, настраёвым небам, ды асабліва — для дзівосных дэкаратыўна-прыкладных твораў Алены Хатэнкі, выкананых у змяшанай тэхніцы.

Яе натхненне "матэрыялізуецца" праз дзівосныя спалучэнні керамікі, ткацтва, габелена, вязання, пляцення, вышыўкі, аплікацыі са скуры. Уражвае ўсё: поліфанічная пластыка выяў, іх метафарычная глыбіня, супастаўленне, камбінаванне фактуры дэталяў, тэкстуры матэрыялаў, што нараджае дадатковую вобразнасць і выклікае захапленне фантазіяй мастачкі, неабмежаванасцю яе погляду на свет, вынаходлівасці. Для кожнай кампазіцыі знаходзяцца адпаведны фон і атачэнне; уражанне такое, нібы выбар фактуры палатна і рамкі для яго нараджаецца разам з вобразнай задумай. Адно шкада: камерныя станковыя работы многае страчваюць, калі перарабляюцца ў газетныя рэпрадукцыі: пры змяншэнні фотаздымка шматлікія дробныя дэталі (але не дробязі!) проста знікаюць, пазбаўляючы зрокавы вобраз цікавых нюансаў, дадатковых сэнсаў. Рукатворныя цуды майстрыхі-казачніцы Алены Хатэнкі трэба разглядаць зблізку, сам-насам і няспешна. Толькі так раскрываецца перад табою дзівасвет, угадаваны на фарбах яе роднай зямлі, выпеставаны ў яе багатым, па-дзіцячаму неўтаймоўным творчым уяўленні, напоўнены пазітыўнай жыццёвай філасофіяй, мяккім гумарам.

Вось тут — радно, на ім малюпасенькімі шарыкамі ды камячкамі рудавата-чырвонай гліны рассыпаліся лясныя ягады, жалуды, узорыстыя лісточкі. А вось "Бульбачка": у стрункіх барознах-ніцінах корпаюцца, не падымаючы галавы, мініяцюрныя сялянкі, выбіраюць керамічныя "клубні". У кожнай фігуркі — выразная спіна, абцягнутая простай кофтай; на кожнай — бавоўняныя панчохі "ў рызінку". І ў кожнай — перспектыва светлага нябеснага далягляду (золак ці змяркание?), сатканага з крэмавых, блакітных, шараватых нітак. Дэкаратыўны сюжэт "Ад неба да зямлі" — нібы прыпавесць пра вясёлых беларусаў, якія ўскараскаліся на лесвіцу, што ўпіраецца ў неба, узнёсшыся над габеленавымі дахамі хацінак і вершалінамі дрэў, над глінянаю крынкай, контур якой складзены з мноства дробненькіх, як худы гарох, глякоў. Дзівішся на майстэрства аўтаркі кампазіцыі. Кожны яе персанаж — са сваім норавам, са сваім характэрным выразам твару і адметнай пластыкай. Вопратка маленькіх лялечак аздоблена беларускім арнаментам, а кожны пляскаты скураны гузік ладна прышыты мікраскапічна тонкай нітачкай...

Алена Хатэнка — майстар, які ведае і спалучае розныя прыёмы, уласцівыя традыцыйным відам дэкаратыўна-прыкладной творчасці, мае прытым жывапісны густ і адчуванне законаў кампазіцыі. Але яркі талент рэдка ўкладаецца ў схаластыку канонаў і немагчыма знайсці аналаг яго ўнікальнасці. Мастачка прызнаецца ў любові да няяркіх фарбаў беларускага краявіда, да нашых дажджоў і туманоў, сцішаных жабак у мокрай траве, паважных буслоў. Імкнецца праз свае работы выклікаць у людзях прыхаваныя пачуцці радасці, весялосці, патрыятызму, а яшчэ — болю за тыя выпрабаванні, што прыпалі на долю Беларусі. Яна строга трымаецца свайго творчага прынцыпу: "Мастацтва — дзеля мастацтва, ніводнай фарбы на продаж". І сябры ды знаёмыя пацвярджаюць, што жорсткасць сённяшніх рынкавых варункаў у адносінах да творчага чалавека не ўплывае на далікатны, але незалежны ўнутраны свет Алены: яе натхненне насамрэч не прадаецца, творы не тыражыруюцца. Яны такія самабытныя і ні з чым не параўнальныя, бо ў кожным — непаўторныя фарбы і вобразы роднай Случчыны, спыненыя імгненні бясконцай мастацкай фантазіі.

На здымках: работы Алены Хатэнкі "30 лістапада ў лесе", "Ад неба да зямлі" (фрагмент).

Вядучы праекта — рэдактар аддзела мастацтва Віктар Кавалёў

Водгукі і матэрыялы дасылайце на e-mail: lim_new@mail.ru з пазнакай "Дзівасвет".

З глыбінкі

Шкляныя карункі на Пружаншчыне

Асаблівае месца сярод беларускіх мастакоў належыць Марыі Кулецкай, — народнаму майстру Рэспублікі Беларусь, члену Саюза народных майстроў Беларусі, абласнога Саюза майстроў "Скарб", грамадскай арганізацыі аматараў мастацтва рэгіёна "Белавежская пушча" і Брэстчыны "ТУР", чалавеку, які працуе ў розных мастацкіх жанрах, — жывапісе, графіцы, скульптуры, дэкаратыўна-прыкладным мастацтве. Аднак вядучае месца ў яе творчасці займае мастацкая тэхніка "роспіс па шкле". Менавіта М. Кулецкая першай у Беларусі стала адраджаць гэтае забытае традыцыйнае народнае мастацтва "маляванак".

Яе "шклінкі" не ўспрымаюцца як штосьці спрошчанае і беззмястоўнае. За гэтай "прастатой" уважлівы глядач абавязкова ўбачыць густ, пачуццё меры, дасканала валоданне тэхнікай. Нягледзячы на тое, што прыкладам для творчасці М. Кулецкай былі работы самадзейных майстроў пачатку XX ст., яе творы не сталі простай спробай рэанімацыі старога мастацтва. Марыя Мікалаеўна, адштурхнуўшыся ад прыёмаў і метадаў традыцыйных "вясковых маляванак", прафесійна пераасэнсавала гэтыя ўзоры народнай творчасці і фактычна адрадзіла гэты від дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва на якасна новым узроўні, дазволіўшы яму арганічна ўпісацца ў сучаснае жыццё. М. Кулецкая — чалавек, які шчодра дорыць свае веды і творчасць людзям. Яе з задавальненнем сустракаюць на радзіме, дзе яна неаднаразова праводзіла майстар-класы ў дзіцячых садках і школах раёна, музеі-сядзібе "Пружанскі палацык", у розных рэгіёнах Беларусі, за мяжой. У 2009 г. у г. Бельск-Падляскі (Польшча), каб навучыцца мастацтву "маляванак" у Кулецкай, людзі ехалі за дзясяткі кіламетраў, за шкло селі нават амерыканскія студэнты. А ў 2010 г. у "Пружанскім палацыку" адбылася сустрэча М. Кулецкай з кіраўніцтвам Нацыянальнай асацыяцыі майстроў Швецыі.

З 2006 г. пры пружанскім Палацы культуры існуе клас народнай творчасці, дзе дзеці і дарослыя вучацца пісаць па шкле. За час існавання з яго выйшла больш як 300 выхаванцаў. На сённяшні дзень заняткі наведваюць 45 чалавек. Акрамя шклянога роспісу яны засвойваюць тэхніку працы з акварэллю, гуашшу, алеем, займаюцца саломапляценнем, выцінанкай. Пра дзейнасць класа народнай творчасці, якім кіруе М. Кулецкая, ведаюць многія. У 2008 г. майстар з вучнямі прадставілі свае творы ў выставачнай зале ў Брэсце, іх работы ўпрыгожвалі розныя мерапрыемствы. Летам 2009 г. разам са сваімі маленькімі сябрамі М. Кулецкая па запрашэнні культурнага цэнтра г. Белавежа (Польшча) наведала фэст "Легенды, традыцыі, абрады", дзе з іх дзейнасцю змог пазнаёміцца еўрапейскі глядач.

Пружанская мастачка актыўна ўдзельнічае ў грамадска-мастацкім жыцці Беларусі. Штогод яна прадстаўляе свае работы на вернісажах Беларускага саюза майстроў народнай творчасці "Вясновы букет" і "Калядныя ўзоры", Днях беларускага пісьменства і друку, святах працаўнікоў вёскі "Дажынкі". Запрашаюць мастачку і на міжнародныя фестывалі-кірмашы народных майстроў у Польшчу.

Наталія ПРАКАПОВІЧ,
г. Пружаны

Афарызм

Аптымізм беларускі ў тым, што калі мы, нягледзячы на ўвесь песімізм і безнадзейнасць мінулага, усё ж жывём, значыць, у нас ёсць падставы гаварыць аб лепшым будучым.

Уладзімір КАРАТКЕВІЧ

Выходзіць з 1932 года
У 1982 годзе газета ўзнагароджана ордэнам Дружбы народаў
Заснавальнікі: Міністэрства інфармацыі Рэспублікі Беларусь, ГА "Саюз пісьменнікаў Беларусі", РВУ "Літаратура і Мастацтва"
Галоўны рэдактар Алесь Мікалаевіч КАРЛЮКЕВІЧ

Рэдакцыйная калегія:
Анатоль Акушэвіч
Лілія Ананіч
Алесь Бадак
Дзяніс Барсукоў
Святлана Берасцень
Віктар Гардзей
Уладзімір Гніламёдаў
Вольга Дадзіёмава
Уладзімір Дуктаў
Анатоль Казлоў
Алесь Карлюкевіч
Анатоль Крэйдзіч
Віктар Кураш
Алесь Марціновіч
Мікола Станкевіч
Мікалай Чаргінец
Іван Чарота
Іван Штэйнер

Юрыдычны адрас:
220034, Мінск,
пр. Незалежнасці, 39, п.4а
Адрас для карэспандэнцыі:
220034, Мінск, вул. Захарава, 19
Тэлефоны:
галоўны рэдактар — 284-84-61
намеснік галоўнага рэдактара — 284-66-73
Аддзелы:
публіцыстыкі — 284-66-71
крытыкі і бібліяграфіі — 284-44-04
прозы і паэзіі — 284-44-04
мастацтва — 284-82-04
навін — 284-44-04, 284-66-71
аддзел "Кніжны свет" — 284-66-71
бухгалтэрыя — 284-66-72
Тэл./факс — 284-66-73
E-mail: lim_new@mail.ru
Адрас у Інтэрнэце: www.lim.by

Пры перадруку просьба спасылацца на "ЛіМ". Рукапісы рэдакцыя не вяртае і не рэцэнзуе. Аўтары допісаў у рэдакцыю паведамляюць сваё прозвішча, поўнасцю імя і імя па бацьку, пашпартныя звесткі, асноўнае месца працы, зваротны адрас.
Пазіцыя рэдакцыі можа не супадаць з меркаваннямі і думкамі аўтараў публікацый.

Набор і вёрстка камп'ютарнага цэнтра РВУ "Літаратура і Мастацтва".
Выходзіць раз на тыдзень па пятніцах.
Выдавец:
Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова "Літаратура і Мастацтва".
Друкарня Рэспубліканскага ўнітарнага прадпрыемства
"Выдавецтва "Беларускі Дом друку"
г. Мінск, пр. Незалежнасці, 79.
Індэкс 63856
Кошт у розніцу — 1800 рублёў
Наклад — 3015
Умоўна друк. арк. 3,72
Нумар падпісаны ў друк 02.06.2011 у 11.00
Газета зарэгістравана ў Міністэрстве інфармацыі Рэспублікі Беларусь
Рэгістрацыйнае пасведчанне № 7 ад 22.07.2009 г.
Заказ — 2588
Д 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
ISSN 0024-4686